

DE BA ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Vrijdag 25 Mei 1900.

Doel II: 1a, Slaagt de bazum!

Hagg. I: 4, Is het voor u liever wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtwij te adresseeren aan den UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intzenden Stukken en Werken ter recensie aan den HOOFDREDACTEUR, Dr. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

WORMERVEER. De kerkraad der Geref. kerk te Wormerveer verzocht beledigd, voortaan alle stukken brieven enz. den kerkraad betreffende, te zenden aan den Scriba: Jn. LEGUIT JR., Noordeinde 724 te Arnhem.

HERWIJNEN. 15 Mei 1900. Door de Geref. kerk alhier is eene roeping uitgebracht op den Welc. heer C. Lindeboom, predikant te Sprang. Dat de Heere deze vijde poging met zijnen zegen moge bekronen, en wij, op onze roeping: „Kom over en help ons” een verblijdend antwoord mogen ontvangen, is de wensch van kerkraad en gemeente.

Namens den Kerkraad,
M. DE BRUIN Wz., Scriba.

LANGESLAG bij HEINOO. 20 Mei 1900. Heden werd uit het tweetal, den Welc. heer Ds. F. Kramer te Monster en den Eerw. heer R. K. M. Hammelen, Cand. tot de h. bediening te Ennematil, laatste genoemde met bijna algemeene stemmen tot onzen Herder en Leeraar gekozen. Het is de wensch van ons allen, dat deze roeping moge worden bevestigd in de gunst des Heeren, tot zegen onzer gemeente.

Namens den Kerkraad,
H. KOOIJKE, Scriba.

HOLTEN. 21 Mei 1900. Gisteren werd alhier, onder leiding van den Wew. heer Ds. J. Gideonse van Enschedé, met toestemming van onzen geachten Consulnt Ds. A. Brummelkamp van Deventer, met bijna algemeene stemmen gekozen tot Herder en Leeraar de Welc. heer Ds. W. Fokkens van Stads kanaal. Moge de roeping met den zegen des Heeren worden bevestigd, zoodat wij spoedig verblijd worden door zijne daden, is de bidende wensch van kerkraad en gemeente.

Namens den Kerkraad,
G. J. BREUKINK, Scriba.

STEENWIJK, A. 20 Mei 1900. Tot blijdschap van kerkraad en gemeente maakte heden onze beminde Leeraar Ds. W. Wolsink aan de gemeente bekend, dat hij na ernstig en biddend beraad voor de roeping van de kerk van Ennen had bedacht. Krone de Heere dit besluit met zijn onmisbaren zegen en geve Hij spoedig de teurgestelde gemeente den man zijns raads.

Namens den Kerkraad,
S. J. KETEL JR., Scriba.

GOUDA. 20 Mei 1900. Tot onze smart maakte onze geliefde Leeraar Ds. G. Wisse aan de gemeente bekend, de roeping naar de kerk te Oortoom te hebben aangenomen.

Namens den Kerkraad,
J. V. OEL, Scriba.

OLDEBOORN. 20 Mei 1900. Na den namiddag-godsdienst is alhier onder de leiding van onzen geachten Consulnt den Welc. heer Ds. A. van Andel, met meerderheid van stemmen beroepen de Welc. heer Ds. J. Sybrandy van Mildam. Neige de Koning der gemeente het hart van dezen zijnen diens knecht, dat we spoedig uit zijn mond mogen hooren: ik kom tot u, is de wensch van kerkraad en gemeente.

Namens den Kerkraad,
J. E. HAASDIJK, Scriba.

OLDEKERK. 20 Mei 1900. Heden maakte onze geliefde Leeraar Ds. M. Meindertsma aan de gemeente bekend, dat hij een beroep had ontvangen naar de Geref. gemeente te Witmarum. Onze hartelijke wensch en bede is, dat Zew. in ons midden moge blijven werken voor het koninkrijk Gods. Schenke de Heere hem in dezen het noodige licht.

Namens den Kerkraad,
M. STEENSTRA, Scriba.

EMMEN. 21 Mei 1900. L.L. Zondag werd de gemeente alhier zeer teurgesteld, doordien ze van haren beroepen Leeraar Ds. W. Wolsink te Steenwijk het bericht ontving, dat Zew. voor onze roeping bedachte. Geve de Heere ons in zijn doen te berusten, en wijze Hij ons spoedig den man zijns raads.

Namens den Kerkraad,
H. SIKKEN, Scriba.

IERSEKE. 21 Mei 1900. Met overgrote meerderheid van stemmen is als Herder en Leeraar alhier beroepen de Welc. heer Ds. J. Koppe van Beetgum. Geve de Heere dezen broeder

Licht en wijsheid om een Hem welbehagelijke keuze te doen
Namens den Kerkraad,
P. M. V. D. KONDE, Scriba.

VEENDAM. 21 Mei 1900. Door den kerkraad der Geref. gemeente is het volgende drietal geformeerd: Ds. H. Bulder te Spijk, Ds. P. ten Hoor te Uithuizermeeden en Ds. R. Smeding te IJsselmonde.

Namens den Kerkraad,
J. PRIJS.

NIEUWOLDA. 21 Mei 1900. De kerkraad der Geref. kerk alhier betuigt mede langs dezen weg zijn hartelijken dank aan den onbekenden geve voor de milde gave, welke in den loop der vorige week onder het postuuk „Wischoten” aan Ds. Hoeksma werd gezonden. Soli Deo Gloria!

Ds. H. T. HOEKSEMA.

GRAVENDEEL. 21 Mei 1900. Gisteren werd bij meerderheid van stemmen tot Herder en Leeraar beroepen de Candidaat R. K. M. Hammelen van Ennematil. Geve de Heere, dat wij spoedig van ZE. mogen hooren: „Ik kom tot u”

Namens den Kerkraad,
L. KOOIJ, Scriba.

CLASSEN.

Classis Dordrecht.

De Classis Dordrecht heeft den 3en Mei praeparator geëxamineerd en beroepbaar verklaard voor de Geref. kerken in Nederland de heeren *A. Brouwer Sr.* te Molenaarsgraaf en *L. van Loon* te Zwijndrecht.

H. G. DE JONGE, Act.

Classis Ennematil.

De Classis Ennematil heeft in hare vergadering van 16 Mei praeparator geëxamineerd, en met alle stemmen beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken, den Eerw. heer *R. K. M. Hammelen*, Theol. Cand. te Ennematil.

Eveneens heeft zij peremtor geëxamineerd, en na gunstig advies van de Prov. Deputaten met alle stemmen tot de bediening des Woords en der sacramenten toegelaten, den Eerw. heer *H. J. Heida*, Theol. Cand. en beroepen predikant te De Leek.

Namens de Classis,
H. SCHOLTEN, praes.

PROVINCIEËN.

AGENDUM

voor den Provincialen Zondagsdag in Overijssel
D. V. te houden te Rouwen, op Woensdag
30 Mei 1900.

Dinsdag 29 Mei. 6½ uur. Bidstond door Ds. J. Gideonse van Enschedé.
Woensdag. 10 uur. Openingswoord door Ds. J. Hessels van Zwolle.

Referaat over de Zending.

1. Zij is uitloeijsel van Gods liefde.
2. Zij beoogt Gods eer en het heil der volken.
3. Is daarom der kerk opgedragen haar met alle hare ten dienste staande middelen te bevorderen.
4. Noopt een iegelijk van ons haar in den gebede voor Gods aangezicht te brengen en voor haar te arbeiden.

In te leiden door Ds. W. Pos, missionair pred. op Soemba.

12—2 uur Pauze.

2 uur. Mededeeling van het arbeidsveld te Soemba door Ds. W. Pos.

4 uur. Sluiting.

N. B. De Geref. kerk van Rouveen, waar de vergadering wordt gehouden, is 45 minuten gaans gelegen van het tramstation Lichtmis, van het spoorstation Dedemsvaart ruim één uur, van Staphorst bijna één uur.

Ds. J. Hessels zal de vergadering leiden.

Deputaten voor den Prov. Zondagsdag,
J. HESSELS.
L. M. A. SCHEPS.
J. J. WESTERBEER VAN EERTEN.
W. J. KOLKERT.

ONTVANGSTEN.

Voor Nieuwkerk (zeeland).

De volgende collecten en giften zijn ingekomen voor onze nieuw te bouwen kerk van de Geref. kerken te:

Rotterdam B f 25, Rotterdam A f 10, Middelburg C f 10, Bruinisse f 29,10, 's-Gravenhage f 10, Wokum f 2, Stads kanaal f 2, Smilde A f 2, Hellevoetsluis f 1, Bunschoten A f 2, Bergen-op-Zoom f 1, Gasselder-Nijveen f 1, Hollandscheveld f 1, Kolijnsplaat f 2, Hazerswoude f 1,50, Garrij f 2,50, Enkhuizen f 3, Stroobos f 1, Delzijl f 2, Ooltgensplaat f 1, Leiden B f 2,50, Lemmer f 1,50, Katwijk-Binnen f 1, Dukkum B f 2, Ureterp f 2, Oppenhuizen f 1, Bierum f 2, Zonnemaire f 2,50, Vlissingen f 1, Hollum (Ameland) f 0,50, Blijum f 0,50, Winsum f 2, Spijk A f 3, Baars f 1,55, Arum f 1, Oudega f 1, Hallum f 2, Katwijk aan Zee f 1,50, Zierikzee f 2, Haren bij Groningen f 2, Reitzum f 1, Dieren f 2, Arnum f 1, Serouskerke (W) f 2.

Noordeloos f 1, Rozenburg f 1, Nijkerk (Veluwe) f 3, Aalten f 2, Numansdorp f 5,67, Loenen f 1, Spijk B f 1, Bellingwolde f 2, Westerlee f 1, Velp B f 2, Wildervank f 2, Schoonhoven A f 2,35, Winterswijk f 1, Nieuw-Pekela f 2, Rottevalle f 1, Dwingelo f 2, O. en N. Wetering f 2, Monnikendam f 1, Leiden C f 2,50, Hugowaard f 2, Fijnaart f 2, Heerjansdam f 1, Veendam f 3, Steendam f 2.

Engwierum f 1, Wesp A f 1,50, Zwijndrecht f 3, Baambrugge f 1, Ee f 2, Wommels 3, Tzummarum f 1, Zaandam A f 2, Maatsensdijk f 1, Uithoorn f 1, Ervinge f 2, Dronrijp f 0,50, Schiedam f 3, Vriezenveen f 1, Uithoorn f 1,50, Klundert f 2, Almerik f 2, Wadinxveen f 2, Hogeveen f 2, Marum f 1, Tholen B f 2, Ferwerd f 2, Maassluis A f 2, Wilsom f 1.

Gaanster f 1, St. Anna-Parochie B f 1, Vlaardingens A f 3, De Krim f 0,60, Oudemirdum f 1, Helmond f 1, Allen aan den Rijn f 2,50, Geesteren f 2, Middelstum f 2,50, Heinkenszand f 2, Andijk f 1, Velzen f 1, Herg f 3, Surhuizen f 1, Vrouwenpolder f 1, Vanswold f 2, Andel f 1, Bolnes f 2, Geersdijk f 1,45.

De kerken die ons hare gave zonden, onzen hartelijken dank Moge de Heere onze pogingen tot bouwen verder zegenen. De zusterkerken die ons nog niet zonden, vragen wij vriendelijk doch met ernst, om aan onze roepstem gehoor te geven, opdat spoedig de gemeente naar de begeerte des harten in haar behuis samskome.

Namens den Kerkraad,
N. J. GELIJNSE, Scriba.

Nieuwkerk, 16 Mei 1900

Voor de Inw. Zending in den Zuid-Oosthoek van Friesland.

Door br. J. Wouda van den heer J. F. Heemskerk te Sas van Gent f 10,—
Van de Jonged. vereen. „Bid en werk” te Drachten f 1,50
P. A. SMILDE, Penningm.

Heerenveen, 21 Mei 1900.

Kas Art. 13 Dordtsche Beporde. Provincie Gelderland.

Na 7 Febr. 1900 ontvangen met hartelijke dankzegging de navolgende collecten:
Velp A f 8,81, Aalten B f 19,—, Nede f 8,43, Arnhem A f 31,50, Beekbergen f 4,47, Colenburgh f 16,—, Nijmegen f 9,—, Tiel f 8,—, Zalt-Bommel f 8,14, Silvolde-Gendringen f 2,50, Doersburg f 6,47, Zetten f 5,44, Winterswijk f 8,97, Heteren f 3,01, Lochem f 4,50, Vorden f 4,88, Geesteren f 14,—, Varsveld f 10,75, Zuulheim f 1,70, Aalsf 2,24, Herwijnen f 4,35, Vuren f 1,26, Rossum f 2,—, Hoensselaer f 1,—, Geldermalsen f 4,70, Dieren f 14,18, Zutphen f 13,32, Winterswijk f 18,70, Heerde f 4,92, Heerde f 3,87, Epe f 4,65, Renkum f 11,85, Homburg f 3,50, Aalten A f 15,05, Apeldoorn f 41,51.

Tot dus ver collecteerden voor deze Kas in 1900 41 kerken en wel 11 tweemaal en 30 eenmaal, terwijl 20 kerken nog niets hebben gezonden.

Het treurig gevolg hiervan is, dat van de 7 termijnen, die met 1 April l.l. hadden moeten worden betaald, er nog maar één is voldaan.

Dat deze mededeeling moge strekken tot opwekking van spoedigen ijver in deze zaak.

H. W. v. VEELLEN, Quaesitor.

Dieren, 15 Mei 1900.

Prov. Studiefonds N.-Holl.

Ontvangen van de kerken te:
Hoorn f 6,01, Andijk f 10,46
Oppeerdoes f 5,15, Medemblik f 4,10
Urk f 15,—, Enkhuizen f 20,38
H. THOMAS, h. t. Quaesitor.

Purmerend, 22—5—1900.

Voor de Theologische School

Joure f 13,32, Alblasserdam f 13,16
Lemmer f 15,35, Barendrecht f 14,01
Idkenhuizen f 9,45, Bolnes f 5,81
Lippenhuizen f 2,55, Brussel f 18,62
Terwispe f 1,40, Dordrecht C f 20,—
Donkerbroek f 4,02, Giessen-Nieuwkerk f 3,75
Mildam f 3,—, Giessen-Oudkerk f 2,10
Munnikeburen f 3,54, Heerjansdam f 5,37
Duurswoude f 3,03, Heinoord f 6,84
Echten f 1,50, Molenaarsgraaf en f 4,60
Knijpe f 4,68, Brandwijk f 3,05
Zetten f 6,10, Otterland f 3,15
Borger f 4,45, Puttershoek f 4,41
Een f 2,50, Riddkerk f 5,90
Smilde B f 1,18, Strijen f 9,73
Zuidlaren f 3,76, Westmaas f 26,37
Krabbedijke f 11,50, Zwijndrecht f 6,—
Haren (Gron) f 11,72, Antwerpen f 6,—

Voor de Uithbreiding.

Door Ds. T. Noordewier, Corr. Cl. Meppel, de contrib. uit: Hollandscheveld Corr. Ds. A. v. Dijk: van Ds. A. v. Dijk f 2, Jk. Kikkert f 2, Joh. Steenberg f 2, J. Thalen f 1, W. v. Echten f 0,50, S. Boij f 0,50, J. Guichelaar f 1
Hoozeveer, Corr. Ds. L. Kuiper: Ds. W. A. Dekker f 2,50, L. H. Botter f 2, Diverse giften f 13,50.
Meppel, Corr. Ds. T. Noordewier: Ds. T. Noordewier f 2,50, Hs. Timmer f 5, J. Tennis f 3, J. Stadig f 2,50, Wed. A. G. de Vries f 5, J. J. Boersma f 2,50, A. Lakke f 2, J. Stagger f 2, B. Schuurman f 5, J. v. Dijk f 5, C. J. v. Dijk f 2,50, J. v. d. Bosch f 2,50, A. Wouda f 1, W. Jonkman f 1, Wed. J. Schuurman f 5, L. v. Dijk f 5, Jan Klein f 1, P. v. Echten f 2, H. Klinkert f 5, G. Stagger f 2.
Nijveen Corr. Ds. G. v. Halsema: Ds. G. v. Halsema f 1,50, Lukas Prins f 1,50, Abel Middelveld f 2, Kornelis de Boer f 1,50, Roelof Kreuze f 1.

Zuidwilde, Corr. Ds. F. Haverkate: Ds. F. Haverkate f 1, J. Wassens f 0,50, A. Bosscher f 0,75, J. Bouwman f 0,25, J. Kistjes f 0,25, J. Tibben f 0,25, J. Beekendam f 0,25, L. Batterink f 0,50, A. Linde 0,25, H. Hein 0,25, J. de Jonge f 0,25, G. Dunesing f 0,50, A. L. Steenberg f 2, F. Elstout f 0,50, K. Steenberg f 0,75, A. H. Steenberg f 2, A. Zanting f 0,50, H. Boschman f 0,25.

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. FRANSSEN.

Voor de Zending onder de Joden.

Onder hartelijke dankbetuiging kan ik de volgende liefdegaven vermelden:
Van Ds. T. Oegema Wildervank gev. i/h kerkzakje f 1,—
H. Jonker te Alblasserdam gev. als boven f 5,—
Van H. S. te Zelhem f 2,50
Door Ds. Kropveld van N. N. te Waddingsveen f 1,—
Daar de inkomsten in de laatste weken minder worden, bevel ik mij dringend voor de ontvangst van liefdegaven aan. De bearbeiding van het oude Bondsvolk is aller Christenen steun waardig.

Rotterdam,
20 Mei 1900.

N. KOOPS,
Oost-Molestraat 5.

HEMELVAART.

Lukas zegt ons iets, dat vreemd schijnt; namelijk, dat de elven na Jezus' hemelvaart met groote blijdschap naar Jeruzalem wederkeerden. Er scheen immers eer reden tot droefheid te zijn. Toch was er tot deze „groote blijdschap” waarlijk stof. Niet alleen met het oog op Christus zelven, die ook in zijne opnemering in den hoogsten hemel, het welverdiende loon zijner gehoorzaamheid tot in den dood des kruises ontving, Fil. 2: 9—11, maar ook met opzicht tot de elven, ja tot heel de gemeente zijner discipelen.

Maar daarvoor is het noodig, dat wij den Opvarende tot in den hemel zelven nazien. Dan eerst valt ons in het oog, dat zijne verhooging der

gemeente niet minder ten goede komt dan Hemzelven.

De Schrift leert ons, dat Hij ten hemel is geaven om hoogepriesterlijk ons ten goede voor het aangezicht Gods te verschijnen. Zij teekent ons den hoogsten der hemelen als een heilgdom, dat in den aardschen tabernakel zijn afbeeldsel had. Dat is eene machtige gedachte, en eene aangrijpende openbaring; want het zegt niets minder dan dat de hemel, evenals de aardsche tabernakel, tot plaats der samenkomst van God en mensch is bestemd; de hemel is op den mensch aangelegd evengoed als de aarde. Maar evenals in den aardschen tabernakel moest er in den hemelschen een Hoogepriester zijn om er ons plaats in te bereiden, dat wij komen mochten tot den heiligen

God. Zulk een Hoogepriester had God van eeuwigheid in Christus gegeven; nochtans, zoolang Hij wel gegeven, maar nog niet geworden was, kon de hemel niet aan zijne bestemming beantwoorden. O, welk eene hooge betekenis heeft Christus dan niet, naardien de hemel evengoed als de aarde op Hem wachtte, en zonder Hem een tempel zonder priester, een tempel zonder aanbidders zou zijn, van welken moest gezegd, dat hij niet beantwoordde aan zijne bestemming! Iets van wat de Kerstdag voor de aarde was, was de Hemelvaartsdag voor den hemel. Nu toch treedt de Hoogepriester zijn heilgdom binnen; dat Aäron zijn tabernakel uitga; de ware Hoogepriester is het ware heilgdom ingegaan. Hij gaat er niet in om zijne

offerande te volmaken, en de verzoening der zonde te voltooiën, maar om beide in hare volmaaktheid te openbaren, en ons ten goede te laten gelden. Door de eene offerande des kruises toch heeft Hij eene volle verzoening tot stand gebracht; er is aan zijn verzoenend werk niets meer toe te voegen. Niet met, maar door zijn bloed, Hebr. 9: 12, dat is, op grond van zijn volbracht offer, is Hij het hemelsche heilgdom ingegaan, tot in de onmiddellijke tegenwoordigheid Gods, van God zelven geroepen en gerechtigd om voor zijn aangezicht te verschijnen. Daarom treedt Hij voor den Vader als vertegenwoordiger zijner gemeente; Hij staat daar als een publiek persoon, als een priester, die de namen der zijnen op zijne borst, ja, in zijn hart ge-

schreven, ja in juweelen gegraveerd heeft. Bidder en zegenen — ziedaar alles, wat Hij aan het werk zijner verzoening heeft toe te voegen. Bidder, niet als een smeekeling, maar als een, die zijnen wil komt te kennen geven, en zegt: Vader, ik wil, dat waar ik ben, ook zij zijn, die Gij mij gegeven hebt. Zegenen, maar als een, die zijn woord tot daad verheft, door den Geest, dien Hij als antwoord op zijn gebed voor ons van den Vader ontvangt, op heel zijne kerk te laten nederdalen. Rechters met Hem in den hemel gezet, zorgt Hij, voorlooper als Hij is van al de zijnen, dat zij ook feitelijk in den hemel worden gezet; daar staat Hij, en bidt en zegent, opdat zijne hemelvaart in de onze voltooid worde. Zóo bezien, is er

waarlijk reden om wegens zijn hemelvaart den Psalm des lofs, in stede van den den Psalm der zuchtiging aan te heffen. Voorbij is de tijd, dat God zelf tot den priester en tot de gemeente, die achter Hem was, moest af dalen; de priester is zelf tot Hem opgevaren, en de gemeente in Hem! O gemeente! zie in deze verheffing van uwen Hoogepriester de volkomenheid zijner zoenofferande, opdat gij met volkomen vertrouwen u op haar verlaten moogt; zie in zijne verheffing de hoogte van uwen staat aangewezen, tegelijk met uw plicht om nu uwen hemelschen staat waardig te wandelen, en de veiligheid van uwen staat geteekend, ge waarborgd, als hij is, door de voortdurende tusschenkomst van uwen Priester.

Maar hiermede is niet alles gezegd. Als Aäron, de hoogepriester des aard schen tabernakels, het binnenste heiligdom inging, bleef hij deemoedig voor de ark, den troon des Eeuwigen, staan. Maar onze Hoogepriester zet zich, op het woord van zijnen God: zit aan mijne rechterhand! naast Hem in zijnen troon neder. Ook dit geeft der gemeente reden tot blijdschap. Een hoofd te hebben strekt tot eere; heerloos is slechts het wild en kruipend gedierte. Maar in tijden van nood, als de vijand zich tegen ons opmaakt en op ons aandringt, strekt het tot meer, namelijk tot behoudenis. Wat zou er worden van het kleine kuddeke, als God tegenover de wolven, die het willen verscheuren, geen Herder gesteld had, even sterk als Hij-zelf? Schijnbaar laat Christus de zijnen alleen; vaart Hij niet op naar den hemel? Toch verwijderd Hij zich in hun belang van hen; want Hij gaat heen om een koninkrijk te ontvangen, eene kroon en een schepter. Men wane niet, dat Hij in den hemel nog op zijne kroning wacht; integendeel, reeds voor vele eeuwen heette Paulus Hem Hoofd boven alle hoofd, en Johannes Overste van de koningen der aarde. Hooger dan bij zijne hemelvaart kan Hij niet verhoogd; Koning toch is Hij niet naast, maar over de koningen der aarde. Men lette er op, Koning is Hij, niet in eene sfeer, die de hunne niet raakt, maar in eene sfeer, die de hunne omvat. Wel zien wij nog niet, dat deze dingen alzoo zijn; wat achter de wolk geschiedt, die Hem van de oogen zijner elven wegnam, ontdekt zich alleen aan het geloof. Maar wat het geloof thans belijdt, heeft de hope reeds voor lang verwacht; want de profetie had aangekondigd, dat God den Christus stellen zou tot een eerstgeboren Zoon, Overste over de koningen der aarde. Dit geloof spreidt licht, over wat anders een raadsel zou zijn; over het feit namelijk, dat er nog koningen blijven op aarde, nadat de erfgenaam der wereld tot zijn troon opgeklommen is. Te meer, daar de koningen dezer wereld veel tijds zijne gemeente verdrukken, en aan zijn gezag zich niet storen. Want ja, zij blijven, maar als koningen, die zonder zelve hen te weten, slaven van Christus zijn, en ook in hunne tegenwerking, aan de belangen zijns rijks dienstbaar worden gemaakt. Wat zal dan de macht van Hem, die ons Hoofd en onze Beschermmer is, wederstaan, nu zij, die over de aarde macht hebben, ten volle in zijne macht zijn? Met fieren blik kan de kerk op de koningen der aarde neder zien, nu zij weet, dat zij wegens hare gemeenschap aan Christus hen allen tot knechten heeft. Hare profeten durven dan ook tot de koningen spreken: kust den Zoon. Kust — niet zóó als men wel eens gewild heeft, namelijk dat de koningen der aarde in staatkundigen zin Christus huldigen zouden. Neen; zulk eene huldiging wacht, op wat de Vader doen zal, als Hij den Christus aan de wereld voorstellen zal als haar Koning, op wolken des hemels gezeten, met alle engelen zijns Vaders tot zijne beschikking. Iets anders ligt op den weg van de koningen der aarde. Dit namelijk, dat zij zich persoonlijk voor Christus buigen;

dat zij zich bewust worden, dat zij hun ambt om zijns rijks wil ontvangen hebben; namelijk, om zijne wereld, door het handhaven van gerechtigheid, voor Hem te bewaren, opdat deze door vrije ontwikkeling van het kwade, der helle niet toevalle; dat zij, in erkenning van den zegenrijken invloed des evangelies op het staats- en volksleven, het vrijen loop laten op aarde; dat zij regeeren in de wetenschap van eens reken schap te zullen afleggen aan Hem.

Er moet nog iets van groot gewicht bij gezegd. Dat er koningen zijn, strijdt met Christus' verheffing tot Gebieder der aarde niet; wat er echter wel mede strijdt, 'tis het streven om Koning der koningen te zijn gelijk Hij. Vorsten en volken mogen, ja moeten er blijven, maar elk streven om alle vorsten onder éénen koning, en alle volken onder éénen oppermacht te brengen, en zoo een wereldrijk te stichten, is eene verlooehening van het feit, dat Christus tot Koning der koningen is gesteld. Alle streven naar een rijk, welks koning over koningen regeert, is in den grond anti-Christelijk, eene aantasting van het recht van den Christus Gods. Wij weten, dat de koningen der aarde, in stede van, naar eisch hunner roeping, het streven naar de vorming eener wereldmacht tegen te gaan, het zullen bevorderen; zij zullen hunne koninkrijken niet aan den Christus uit den hemel, maar aan het Beest uit den afgrond overgeven. Dat ontroere ons echter niet. Op de hemelvaart volgt de wederkomst; de Opgevarene zal weder neder dalen, en overwinnen door te verschijnen. Aan den anti-Christ de ure, aan den Christus de eeuwigheid.

VAN ANDEL.

TOESPRAKEN

BIJ HET AVONDMAAL. (I.)

De vraag komt tot ons, wat te denken zij van de toespraken, die door sommige predikanten gehouden worden onder de bediening van het H. Avondmaal.

Bij vele dienaren des Woords en ook bij andere leden der gemeente heeft n.l. in den laatsten tijd de meening ingang gevonden, dat zulke toespraken ongeoorloofd zijn en met het karakter en de werking van het sacrament in strijd.

Soms gaat men daarbij zoo ver van te zeggen, dat het spreken van den dienaar des Woords den persoon van Christus terugdringt, het woord van een mensch stelt in de plaats van het Woord Gods en de werking van het sacrament belemmert.

Daarom is het goed, om dit vraagstuk, van hoe ondergeschikte betekenis het overigens ook zij, eens te bezien in het licht, dat de H. Schrift erover verspreidt.

En dan merken wij daarbij 1o. op, dat het Avondmaal in de plaats van het Oud-Testamentische pascha gekomen is, evenals de Doop de besnijdenis vervangt. Dit pascha was nu in de eerste plaats wel eene offerande, waarbij het lam werd geslacht en het bloed op het altaar gesprengd; maar het was ten tweede ook een maaltijd, waaraan allen, die tot één huisgezin behoorden, deelnamen. Het was een van de offermaaltijden, waarbij de Heere in gemeenschap trad met zijn volk; waarbij Hij de gastheer en de Israëlieten de genoodigde gasten waren, en samen dus met elkander in een verbond traden en dat verbond bevestigden. Op grond van de door het volk gebrachte en door den Heere aangenomen offerande, vereenigde Hij het volk aan zijnen disch, deed het deelen in zijne gunst en verzadigde het met het vette van zijn huis.

Als zulke vereenigingen van God en zijn volk droegen deze maaltijden een karakter van blijdschap en vreugde. Zij waren onderpanden en beelden van de heilige en zalige gemeenschap met God, zoodat de dichter met het oog op zulke maaltijden zeggen kon: hoe dierbaar is uwe goedertierenheid, o God, dies de menschen kinderen onder de schaduw uwer vleugelen toevlucht nemen; zij worden dronken van de vettigheid uws huizes, en Gij dreukt hen uit de beek uwer wellusten. Ps. 36 : 8, 9. En bij die maaltijden aten en dronken de Israëlieten en waren vroolijk voor het aangezicht van den Heere hunnen God. Deut. 27 : 7. Zelfs de vreugde in het toekomstig rijk van den Messias werd voorgesteld als een vette maaltijd, een maaltijd van reinen wijn, van vet vol merg, van reine wijnen, die gezuiverd zijn. Jes. 25 : 6.

Dat men bij die maaltijden in stilte aanzat, zonder een woord te spreken, is daarom ondenkbaar. Maar wij weten

ook van den paaschmaaltijd met zekerheid, dat erbij gesproken werd. In Ex. 12 : 26, 27 en 13 : 6 wordt gezegd, dat, wanneer de kinderen later vragen zouden: wat hebt gij daar voor eenen dienst, men hun de beteekenis van het pascha verklaren moest. En daaruit ontstond later bij de Joden de gewoonte, dat de huisvader aan den paaschdisch de geschiedenis van den uittocht verhaalde, in verband met de verschillende deelen, waarin de maaltijd gesplitst werd. Het pascha was een maaltijd, een feestmaaltijd, dien men vierde in opgewektheid des geestes, met gebed en met dankzegging, met toespraak en met gezang.

2o. In aansluiting aan zulk een paaschmaaltijd heeft Jezus zijn Avondmaal ingesteld. Bij het pascha, dat Hij met zijne discipelen hield, werden verschillende gesprekken gehouden. Zelfs sprak Jezus niet alleen, maar ook zijne discipelen deden vragen en gaven antwoorden, Matth. 26 : 20—25, Mark. 14 : 17—21, Luk. 22 : 14—18. En zoo geschiedde ook bij het Avondmaal, dat Hij instelde, na het paaschlam gegeten te hebben. Jezus verklaarde aan zijne discipelen de beteekenis van het brood en den wijn, welke Hij hun toereikte. En Hij deed dat niet in een bepaald aantal woorden, die als eene formule aan zijne gemeente voorgeschreven is, en letterlijk zoo door de bedienaars van het sacrament moet nagesproken worden. Maar zijne woorden waren eene verklaring, eene uitlegging van den maaltijd, dien Hij thans instelde. Jezus heeft er niet mede bepaald, wat er al dan niet bij het Avondmaal gesproken moet worden, maar wat het Avondmaal is en wezen moet. De verschillende lezingen, welke van die door Jezus gesproken woorden bij Mattheüs, Markus, Lukas en Paulus voorkomen, verheffen dit boven allen twijfel. Evenmin als bij den Doop heeft Jezus bij het Avondmaal eene formule gegeven, die letterlijk, zonder eenige afwijking, moet nagesproken worden.

3o. Van de wijze, waarop het Avondmaal in de eerste Christengemeenten gevierd werd, is ons weinig bekend. Hand. 2 : 42 bericht ons alleen, dat de gemeente te Jeruzalem volhardde in de leer der apostelen, en in de gemeenschap, en in de breking des broods en in de gebeden. Iets meer weten wij van de godsdienst-oefeningen in de gemeente te Corinthe. Waarschijnlijk hield men daar op den dag des Heeren twee samenkomsten, eene tot de bediening des Woords, waarbij de toegang ook voor niet-leden vrij stond, 1 Cor. 14 : 23, en ieder lid der gemeente, evenals in de Joodsche synagogen, het woord kon voeren, 1 Cor. 14 : 26; en eene andere tot viering van het Avondmaal, 1 Cor. 11 : 33, waaraan alleen de geloovigen mochten deelnemen, 1 Cor. 10 : 16 v., 11 : 20 v.

Aan de viering van het Avondmaal ging een gemeenschappelijke maaltijd, een zoogenaamd liefdemaal, vooraf, dat echter tot allerlei misbruiken aanleiding gaf. Paulus keurde deze ten strengste af en stelde voor, om beide maaltijden, den gewonen maaltijd en het eigenlijke Avondmaal, te scheiden of althans, om elk voor zich eerst in huis te eten, en dan daarna in de samenkomst een gemeenschappelijke maaltijd te houden, 1 Cor. 11 : 20—22.

Daardor toch werd voorkomen, dat in de samenkomst der geloovigen, ieder afzonderlijk, zijn eigen deel gebruikte, datgene, wat hijzelf had meegebracht, zoodat de rijke te veel en de arme te weinig had. In de samenkomst der geloovigen moest de maaltijd gemeenschappelijk zijn; zij moesten op elkander wachten, 1 Cor. 11 : 33; zij moesten allen genieten van dezelfde spijs en van dezelfde drank.

Allen nadruk legt Paulus er dus op, dat het Avondmaal een maaltijd en wel een gemeenschappelijke maaltijd is. Het Avondmaal is eene gemeenschap, in de eerste plaats met Christus, maar dan, voorts, ook, met elkander, 1 Cor. 10 : 16, 17; eene gemeenschap, die lijnrecht met de in Corinthe bestaande afzonderingen, bepaaldelijk ook van de rijken tegenover de armen, in strijd is.

Hoe de viering van het Avondmaal verder plaats had, weten wij niet. Maar juist dit feit is belangrijk. De Schrift bevat geen liturgie; zij geeft geen reeks van geboden of verboden over de wijze, waarop het Avondmaal gevierd moet worden. Zij zegt niet, of er bij het Avondmaal al dan niet gesproken, en nog veel minder, wat er en door wie er gesproken moet worden. Maar verschillende overwegingen maken het allerwaarschijnlijkst, dat de vrije toespraak bij het Avondmaal niet ontbrak.

Immers bij het pascha lichtte de huisvader de beteekenis van dezen maaltijd toe en verhaalde de geschiedenis van den uittocht. Jezus verklaarde den zin van het door Hem ingestelde Avondmaal in bewoordingen, die niet als eene formule bedoeld zijn. Bij de gewone godsdienst-oefeningen in de eerste gemeenten had ieder lid tot spreken recht.

Het denkbeeld van een maaltijd, dat tot het wezen van het Avondmaal behoort en in den eersten tijd op den avondrond stond, zoo zeer zelfs, dat het Avondmaal door een liefdemaal voorafgegaan werd, steunt het vermoeden, dat niet alleen de bedienaar van het sacrament maar ook de geloovigen bij het Avondmaal het woord voerden. En het ontbreken van alle voorschrift voor de wijze der Avondmaalsviering (behalve het bovenvermelde) bewijst, dat deze in de verschillende gemeenten uiteenliep en ook thans in de kerken op verschillende wijze plaats hebben kan.

MISKENNING.

De *Heraut* klaagt over miskenning van de Vrije Universiteit, omdat de heer G. Keizer niet aan deze School, maar aan de Universiteit te Lausanne zijn doctoralen graad in de Godgeleerdheid behaalde.

En zij voegt eraan toe, dat zij er niet aan hechten zou, als dit een enkele maal voorkam, maar zij vindt er iets pijnlijks in, nu ditzelfde keer op keer plaats greep.

De lezer oordeele, of deze klacht juist is.

Dr. Bouwman, die aan de Stadsuniversiteit te Amsterdam promoveerde en ook de heer Renting, die te Groningen zijn doctoraal examen aflegde en thans aan zijne dissertatie werkt, verlieten de Theol. School, voordat de Christel. Geref. kerk met de Ned. Geref. kerken vereenigd was en dus voordat zij in eenige relatie stond tot de Vrije Universiteit op Geref. grondslag te Amsterdam.

Dr. Noordtjij en Dr. Wielenga studeerden en promoveerden te Leiden en te Heidelberg in de philosophische faculteit, in vakken, die tot dusver aan de Vrije Universiteit niet onderwezen worden.

Een ander student, die hier ten vorigen jare zijne studien volbracht, oefent zich thans te Berlijn bij Prof. Delitzsch in de Assyriologie, een vak, waarvoor aan de Vrije Universiteit nog geen leerstoel is opgericht en dat toch in den tegenwoordigen tijd van het hoogste belang is.

De eenige promotie, die dus voor de klacht van de *Heraut* in aanmerking komen kan, is die van den heer Keizer, die te Lausanne in de Godgeleerdheid promoveerde.

Maar ik betwijfel zeer, of de heer Keizer bij zijn vertrek naar Lausanne voor eenige jaren dit doel zich reeds voor oogen had gesteld.

Hij wist er toen nog niets van, of men te Lausanne met het door hem hier afgelegde kandidaats-examen rekening zou houden, hoe langen tijd men college-bezoek zou eischen, welken omvang het doctoraal examen daar had euz.

Een student van Kampen, die hier ook kandidaat geworden was en met den heer Keizer medeging, keerde na een jaar terug, zonder naar het behalen van den doctoralen graad gestreefd te hebben.

En dit is meermalen voorgekomen. Onderscheidene studenten van de Theol. School hebben korter of langer tijd aan eene buitenlandsche Hoogeschool doorgebracht.

Schrijver dezes is daar steeds een warm voorstander van geweest en is dat nog.

Er is niets, dat meer den blik veruimt en voor eenzijdigheid bewaart, dan het bezoek van verschillende hogescholen. Men leert op die wijze iets kennen van „het rijke leven”, dat overal, ook op het gebied der wetenschap, in deze eeuw valt waar te nemen.

Onze vadersen wisten dit ook en trokken daarom op hunne studie-reizen gansch Europa door. In andere landen houdt men deze gewoonte nog aan, maar hier is zij, helaas, zoo goed als geheel verdwenen.

Daarom is het een zegen te achten, als sommigen van onze aanstaande predikanten, juristen, medici enz., die aan ééne Hoogeschool hunne studien volbrachten, deze nog aan eene andere School, welke voor hun vak speciaal in aanmerking komt, een tijdlang voortzetten en voltooiën.

Aan uitsluiting of miskenning van de Vrije Universiteit werd daarbij nimmer gedacht.

Integendeel, meermalen werd aan studenten in overweging gegeven, om ook een tijd lang aan deze Hoogeschool te studeeren.

Maar toen eenmaal een paar studenten zich daarheen begaven, om hun studien voor te zetten en er den doctoralen graad te behalen, is de ervaring, daarbij opgedaan, van dien aard geweest, dat de lust tot nieuwe proefnemingen geheel benomen werd.

Overal vonden onze studenten, die hier het kandidaats-examen hadden afgelegd, tegemoetkoming. Alleen de Vrije Universiteit toonde niet de minste toenadering.

Wij betwisten haar volstrekt het recht niet, om te handelen, gelijk zij deed. Misschien kon zij niet anders doen. Maar dat neemt niet weg, dat de liefde niet altijd kan blijven komen van ééne kant.

Indien er dus over miskenning te klagen valt, bestaat daartoe in de eerste plaats recht, niet bij de Vrije Universiteit, maar bij de Theol. School, van wie niemand zal kunnen zeggen, dat zij door bijzondere waardeering van de zijde harer jongere zuster verwend is.

Onderscheidene bewijzen zouden des noods deze bewering kunnen staven.

Het is om deze redenen ook niet goed, te zeggen, dat de ervaring van mindere waardschatting van de zijde der naaste broederen de voorstanders van de Vrije Universiteit niet ontmoedigen zal.

Dat klinkt wel sterk, maar het werkt het tegendeel uit van wat men begeert. Liefde laat zich niet dwingen, en sympathie ontstaat niet op commando.

Indien de Vrije Universiteit werkelijk zulk eene ervaring opdoet van den kant van broederen, die haar het naast staan, dan is er voor haar alleszins reden om te vragen: ligt de oorzaak daarvan ook soms bij mij?

BAVINCK.

VOLKSNOODEN.

Mogen onze kinderen naar den Circus?

Tot Gereformeerde ouders is dit schrijven gericht. De zomer genakt, en dan komt de circus, de „show”, het paardenspel, weer zijn rondte doen. Een circus of „show”, wie heeft er niet van gehoord? Ieder gewis. Wij allen lezen er van en mogelijk zagen wij ook de aanplakbiljetten, de processie, de tenten. Het kan wel zijn, dat we in vroegere dagen zelf eens aan den binnenkant van de „cavass” zijn geweest, den circus hebben bezocht.

De „show”, het paardenspel, is een zondig, verderfelijk vermaak. Neen, wij drukken ons niet te sterk uit. Ten bewijze willen wij u in 't kort toonen: het beginsel, het karakter van het personeel, de voorstellingen en den invloed van dit zoogenaamd vermaak.

Beginsel van den circus is geldgierigheid en eerzucht. Welke beide afgedorij zijn. Men is er op uit middelen te beramen, om den lieden het geld uit de beurs te kloppen en eigen schatkist te vullen. En naar het zedelijk karakter, het geoorloofde der middelen, wordt niet gevraagd. P. T. Barnum, de grootste „showman” van zijn tijd, heeft het niet ontkend, maar openlijk uitgesproken, dat een „show” zonder „humbug” niet bestaan kan. Niet, dat alles bedrog is. Maar alles wordt groter, schooner, kostelijker, kunstiger, wonderlijker voorgesteld dan het eigenlijk is. Terwijl veel op de aanplakbiljetten en in de advertentie staat, dat niet in de „menagerie”, noch ook in de „ring” wordt gevonden of vertoond. Geen circus is er of er wordt in haar belang met „humbug” gespeeld.

Aan het 4e gebod: „Gedenkt den sabbat, dat gij dien heiligt,” stoort men zich niet. Ook de dag des Heeren moet dienst doen om den dollar binnen te brengen. De datums der voorstellingen worden vooruit zoo bepaald, dat elke sabbat noodig is tot reizen, om op bestemden tijd op de plaats te zijn.

God-verzakend is de circus door het afgodisch beginsel, hetwelk hier heerscht en vanwege de verkrachting van Gods wet, waartoe dit beginsel noodwendig leidt.

Eene zaak dient niet op zichzelf beoordeeld, maar ook beschouwd in verband met de personen, die met haar in verband staan. De circus dus ook. En dan moet de „show” worden veroordeeld, als een zondig, verderfelijk vermaak, ter oorzaak van het karakter zijns personeels. Er mag met allen grond worden vermoed, dat geen goed „showman” eerlijk zijn kan. Immers, er moet door den „advertising agent” zoo worden geadvertiseerd, dat zijn „show” met de andere mee doen kan, neen, deze overtreft in het oog van het publiek. De geheele lucht van een circus is onwaar, leugenachtig. Kan een mensch aan zulk eene zaak, in zoodanige lucht arbeidende, eerlijk zijn?

Over het algemeen is de atmosfeer eener „show” zeer onzedelijk. Wij willen niet beweren, dat geheel het personeel in onzedelijke bedrijven zich onledig houdt. Maar wel dat een circus veel onzedelijks bevat en de goede zeden verderft. Laat de kleeding van acteurs en actrices getuigenis in dezen afleggen. De laatste zoowel als de eerste zijn in „lights” gekleed, waardoor geheel de vorm der beenen, menigmaal tot aan het lichaam, kan worden gezien. De actrice draagt nog wel eens een „skirt” van een paar voet lang. En dit maakt de zaak al niet beter. Om het bovenlichaam heeft ze een „waist”, welke van achteren en van voren laag is uitgesneden, zoodat een groot deel, zoo van rug als borsten, naakt is.

Godsdienst wordt er in het paardenspel niet gevonden. Aan kerkgaan wordt niet gedacht. God en Zijn gebod worden dagelijks met voeten getreden. Goddeloos gaat het er veelal toe. Daar wordt de zonde met volle teugen ingedronken.

Dat de „show” een zondig vermaak is, ligt ook in wat er te aanschouwen wordt gegeven. Wij hebben nu niet het oog op de dierenverzameling. Deze te bezien was geene zonde, als ze ergens elders ten toon werden gesteld. Maar nu de „menagerie” een deel van den circus is, o, nu is hij daarom met de „show” veroordeeld. Waar we vooral hier het oog op hebben, zijn de halsbrekende toeren en de gekkernijen van den pils. De kunsten, welke in een „show” worden vertoond, zijn veelal van zulken aard, dat ze in strijd zijn met Gods wet, dat de mensch zijn leven zal dierbaar achten en niet moedwillig in gevaar brengen. Nu we weten wel, dat men door oefening zeer veel kan leeren doen, dat, zonder deze beproef, op zelfmoord zou uitloopen. Maar sommige der toeren zijn zoo gevaarlijk, dat het meer geluk (als wij dat woord mogen gebruiken) dan kunst is, dat een been of

arm niet stuk gaat, de nek niet gebroken wordt. Om geld en eer brengt men roekeloos het leven in gevaar. En het gebeurt ook, ofschoon heel zelden, dat een „circus-rider“ het leven er bij inschiet, of, als het ietwat beter afloopt, voor zijn leven ongelukkig wordt.

En dan nog die „clown“! Daar staat hij midden in de „ring“ in de zwaarste kleederdracht, gezicht, hals en handen, met verf van allerlei kleuren, in vreemde figuren, bestreken, zijn haar gepoetst en vreemdsoortig opgemaakt. Hij is er alleen om „fun“ te maken. En daartoe moet zijne gedaante reeds mee werken; zijne woorden zijn meestal jidde. Heel enkel is er nog wat zin in, maar doorgaans is alles wat hij zegt jiddeheid der jiddeheden. Alles is ingericht om op de lachspieren der bezoekers te werken, zoo houding, woord als gezang. Hoe vernederend! zoo stelt een mensch, naar den beelde Gods geschapen, zich aan! De invloed van den circus is enkel ten kwade. Waar de lucht van allerlei leugen zwanger is, daar kan de uitwerking op hen, die deze inademden, niet anders dan verderfelijc zijn; al worden die allen nu juist nog geen liegers en bedriegers, ze toonen toch een welgevallen in hen die aan leugen en bedrog zich schuldig maken, en steunen een zaak waarin veel „humbug“ wordt gevonden. De circus verslapt bij den geregelde bezoeker het rechtsgevoel. Dat dit waar is, blijkt wel uit het gezegde van P. T. Barnum: „The world wants to be humbugged.“

De atmosfeer van een circus is in gemeenen regel min of meer onzedelijk, en dit prikkel de gemeederen. Meent gij, dat die houdingen, die kleeding, of liever gebrek aan kleeding, geen schadelijken invloed uitoefent, op hem of haar, die de „show“ bezoekt? Alles heeft zijne uitwerking op ons, ten goede of ten kwade.

De waaghalzerij betoovert de zinnen. De waarde van het menschelijk leven daalt in de achtung van het algemeen en men eischt steeds gevaarlijker sprongen. Dat wij verantwoordelijk zijn voor ons leven en het niet noodeloos in gevaar mogen brengen, daar wordt al niet veel mee gerekend in de wereld, en de „show“ wischit allen invloed dienaangaande uit. En menig jongeling en jonge dochter werd door deze vertooningen zoo vervoerd, dat men God, ouders, vrienden, ja alles, er aangaf, om in een circus te kunnen worden opgenomen.

Dat die circus door eigen sabbatschennis en ongodsdienstigheid de heiligung van den sabbat, de godsdienstigheid, niet bevordert, maar schandit, behoeft waarlijk niet gezegd.

De gekkenrijen van den pias bederven den ernst des levens. Later hoort men dagen aaneen niets onder de kinderen, in de kringen, waarin men ter circus ging, niets dan de grappen, de ijdele gezangen van den „clown“. Terwijl menigen zich beijvert zijne grimmassen na te doen. Ten lange laatste wordt men voor ernstige indrukken zoo bijna geheel onvatbaar. Vooral jeugdigen staan aan dit gevaar bloot. De ijdelheid is den jongen al op het hoofd gebonden, en als hij dan ook nog plaats als de „show“ bezoekt, wordt het wis niet beter, maar erger met hem.

Meer kon bijgebracht. Genoeg dunkt ons echter om ouders in staat te stellen zelf op de vraag te antwoorden boven dit artikel geplaatst. Van geen vader of moeder, die het ernstig opneemt met het recht Gods, met de heiligung des Verbonds, met de belofte van den Doop, met de zaligheid van hunne kinderen, met den dienst Gods, verwachten wij een bevestigend antwoord. Integendeel. Gij allen stemt het schrijver toe, als hij zegt: „Onze kinderen mogen in een circus niet komen.“ Die zulks toelaat en niet alles doet, wat in zijn vermogen is om zijne zonen en dochteren uit die tenten der zonde te houden, bezondigt zich en aan God, en aan zijne kinderen, en aan de gemeente van Christus. De wrange vruchten zullen niet uitblijven. Op zulk zaaien komt gelijksoortig maaien. God zal het zien en zoeken. Tot zulke ouders zal God zeggen: „Hoe zou ik over zulks u vergeven? Uwe kinderen verlaten Mij en zweren bij hen die geen God zijn.“

PEARLINE, MICH.

JAN W. BRINK.

Uit „De Wachter.“

Politieke Beschouwingen.

Wij kunnen ons overzigt niet beginnen met de opmerking, dat de toestanden in Zuid-Afrika voor de Burgers eenigszins verbeterd zijn. Wel bleken sommige berichten van de zijde der Engelschen overdreven of verkeerd te zijn geweest, zoodat niet commandant generaal Botha is gevangen genomen, maar een paar Vrijstaatsche onder-commandanten van dien naam. En evenzeer, dat niet de dappere generaal de Wet zich voorwaardelijk wilde overgeven, maar een commandant van dien naam met slechts een klein aantal Burgers, alsmede dat hier en daar slechts kleine groepjes Vrijstaters in onderwerping komen. Maar daar staat tegenover dat de Burgers op geen punt succes hadden, maar veel meer tegendeel. Vooral geldt dit Mafeking. In plaats van door S. Eloff met zijn handje vol dapperen ingenomen te zijn, is hij met de zijnen teruggevloden uit de stad en zijn de zijnen met hem voor de helft zelfs gevangen genomen. En een paar dagen daarna gelukte het ook aan de Engelsche ontzet-colonne de Transvalers, die hen zoo dapper afgeslagen hadden, weg te dringen, doordien een deel van dezen 's nachts maar weer hun post verlieten en zoo de Engelschen gelegenheid gaven om het beleg op te doen breken, dat bijna tot eenig moedgevend succes voor de Boeren had geleid. Maar 't is alsof sommigen hunner maar eigenmachtig blijven handelen en 't bij hunne leiders dikwerf aan de noodige samenwerking ontbreekt. . . . Doch neen, laat ons dien weg niet inslaan; de toestand is er te ernstig

voor. Aan den Westkant kunnen de Engelschen onder Hunter nu ook vrij benoorden de Vaal de zuidelijkste distrikten van de Transvaal binnen rukken en rechts aan Methuen's troepen de hand reiken ten zuidwesten van Klerksdorp, en Johannesburg, die reeds daartoe Hoopstad verlieten. Intusschen is dan ook Roberts uiterst bij Kroonstad en kan deze weer rechts van Methuen langs den spoorweg over de Vaal naar Potchefstroom en vervolgens naar Johannesburg oprukken. Naar 't schijnt wil althans een deel van de Burgers die staten sterkste verdedigen. En als het waar is, dat de Burgers nu weer van alle zijden naar Lois Botha's kamp toestroomden om tot het uiterste te strijden, gelijk bericht wordt, dan is er kans dat zij, maar onder voorwaarde van vastberadenheid en samenwerking, de Engelschen gevoelige slagen toebrengen alvorens dezen naar Pretoria zouden kunnen komen. Doch dan moet er ook gezorgd dat Roberts zijn rechtervleugel niet kan uitbreiden over Heidelberg en alzoo en Johannesburg en Pretoria omtrekken. In dit geval zou zelfs een verdere terugtocht naar het Lydenburgsche, om zich daar tot het uiterste in de bergen te verdedigen — zeer bemoeilijkt worden. Maar zoo de Vrijstaters onder Olivier en de Wet, die nog altijd een 40 mijlen Oostelijk van Winburg-Kroonstad in de bergen staan en trekken, zich goed houden en krachtig Roberts rechterflank bemoeilijken en zijn verbindingslijn met Bloemfontein over Kroonstad bedreigen — dan kan 't gevaar, dat Johannesburg c.a. door Roberts ongetrokken wordt, voorkomen worden. En dit ligt ook in 't belang van de Vrijstaters zelve, wij zij zóó alleen huane nieuwe hoofdstad Vrede, kort bij de Drakensbergen in 't Noord-Oosten, kunnen beveiligen en hun Regeering staande houden. Ze kunnen vandaar uit ook licht over Standerton (Transvaal) in de richting Heidelberg werkzaam zijn ten goede. Want hierbij komt, dat Buller niet zoo spoedig bij Langsnek door de bergen komen zal. Nu reeds heeft hij dagen noodig tot herstel van zijn aanvoerlijn en de Burgers hebben tijd gehad zich in die bergen daar te verschansen. Alles was daartoe reeds vroeger voorbereid. Wel zal Buller pogen over de Buffelrivier in de Transvaalsche provincie Vrijheid binnen te dringen. Doch een deel van de Boerenmacht van Natal ging hen reeds derwaarts voor over Jagersdorp. 't Is reeds meer beproefd door Zoeloeiland derwaarts te komen. Doch de Engelschen moesten het telkens opgeven. Reeds werd nu weer een geheel eskadron Engelschen door de Burgers ingerekend!

De bovenstaande opvatting wordt van terzijde reeds bevestigd doordien heden, Dinsdagavond, wordt bericht, dat de uittocht van vrouwen en kinderen uit Pretoria begonnen is. Zij zouden naar Machadodorp per spoor vervoerd worden om daar in 't Lijdenburgsche in een laagere kamp beveiligd te zijn, achter de bergen van dat district, want het ligt boven, dat is Noord-Oostelijk van Watervalboven. Dit bericht wijst dus op een ernstigen tegenstand voor de Transvalers bij Johannesburg-Pretoria. In een openbare meeting aldaar schijnt er toe besloten te zijn. 't Verd tijd ook, want nu roes zo Roberts over de Vaal gerukt zijn bij Vereeniging en de spoorbrug daar nu ongeschonden gevonden hebben. Als 't waar is, wel een treurig bewijs van onachtzaamheid bij de Boeren!

Ten slotte voegen wij aan dit overzicht nog toe, dat er van vredesonderhandelingen al weinig komen zal, aangenomen eens, dat President Krüger werkelijk weer 't verzoek daartoe deed. De Engelschen zijn daarvoor thans toch onvatbaar nu zij mooi vorderen. En te minder behoeven zij in die richting toe te geven, omdat, blijkens de jongste berichten uit Noord-Amerika een min goede wending zou gekomen zijn voor de zaak der „Boeren.“ Men seint toch, dat de Senaat met 36 tegen 21 stemmen geweige d heeft den Afgevaardigden der Burgers toestemming te geven om voor de vergadering hunne zaak voor te dragen.

De voorzitter der commissie van Buitenlandsche Zaken wees er op, dat de deputatie het land zal afreizen en bijeenkomsten zal bijwonen, waarvan 't doel is 't volk over te halen op de Regeering presie uit te oefenen. Nadat de Boerengezanten het departement van Buitenlandsche Zaken hadden verlaten, ging Hay naar het Witte Huis en na met Mac Kinley geraadpleegd te hebben, vaardigde hij een lange verklaring uit, waarin het onderhoud wordt beschreven en de houding van Mac Kinley ten opzichte van de oorlogvoerende partijen in Zuid-Afrika wordt toegelicht.

Hay deelde aan de gedelegeerden mede, dat de art. 3 en 5 van de Haagsche Conventie eenige verdere actie door de Vereenigde Staten onder de bestaande omstandigheden onraadzaam schijnen te maken.

De verklaring luidt als volgt: „De stappen door den president gedaan in zijn ernstig werk om den oorlog te zien eindigen, mogen reeds gezegd worden te gaan tot de uiterste grens, die hem veroorloofd is. Zijn vollen plicht gedaan hebbende, om zijn neutrale positie strikt in acht te nemen en de eerste gelegenheid, die zich voordeed aangegrepen hebbende voor het aanbieden zijner goede diensten in het belang van den vrede, besefte Mac Kinley, dat er in de tegenwoordige omstandigheden geen andere weg openstaat, dan te volharden in zijn politiek van onpartijdige neutraliteit. Er van af te wijken, zou in strijd zijn met onze traditie en nationale belangen, wat noch de president noch het volk der Vereenigde Staten gaarne zouden zien.“

Men kan dus zijne hoop op tusschenkomst van de zijde van Noord-Amerika opgeven, tenzij 't volk er toe dwingt. Maar daar ziet het er niet naar uit; zelfs in de Holland-sche kringen niet, indien althans de couranten ons juist berichten.

NOORDTJIZ.

Buitenlandsche Kerken.

Protestanten tot deelneming aan Roomsche ceremoniën gedrongen. Hooft men van onderdrukking der Protestanten in uitsluitend Roomsche landen dan verwondert men zich daarover niet, omdat Rome altijd met geweld optreedt, als het de handen vrij heeft. Maar dat in Duitschland zoo iets geschiedt, schijnt onmogelijk, en toch is het zoo. In Saksen en Beieren worden Protestanten gedwongen openlijk deel te nemen aan Roomsche gebruiken.

Bij gelegenheid van de processie op den z.g.n. Sacramentsdag moesten verleden jaar Protestantsche officieren in München aan de kniebuiging deelnemen. Eveneens werd verleden jaar medegedeeld, dat Protestantsche kadetten bevolen was als slippdragende pages bij de processie dienst te doen. Nu wordt verhaald, dat het in Dresden gewoonte is, dat Protestantsche militairen tot kerke-dienst en de kadetten tot slippdragens bij de kerkelijke processies vooral op den Sacramentsdag gekommandeerd worden. Hier-tegen is geprotesteerd, maar het baatte niet.

Om dit protest krachteloos te maken wordt van Roomsche zijde gezegd, dat aan de processies onderscheidene Protestantsche officieren en hofbeambten „vrijwillig“ deelgenomen hebben. Van Protestantsche zijde weet men te vertellen, dat er van vrijwilligheid geen sprake kan zijn, want genoemde officieren en hofbeambten hebben het op „hoogere begeerte“ gedaan, en men weet wel wat dit beteekent, zoodat de deelneming geschiedde uit vrees, dat bij weigering de positie op het spel stond.

De „Evang. Luth. Kirche“ spreekt hare verontwaardiging over deze schending van de godsdienstvrijheid uit. Zij herinnert er aan, dat het Sacramentsfeest het eerste geweest is, dat door Luther is afgeschaft, en in de *Formula Concordiae* het rond-dragen en aanbidden van den ouwel als een verderfelijke dwaling wordt verworpen en veroordeeld. Hierin zijn de Protestanten, van welke confessie ook, eenstemmig; allen veroordeelen dit Roomsche allerheiligste „met hart en mond als vals, dwalend en verleidelijk“, zoodat de *Formula Concordiae* zegt.

Verder wijst dit blad op de betekenissen, die de Roomschen aan het rond-dragen en aanbidden van de hostie op den Sacramentsdag hechten. Het wijst daartoe op de uitspraak van het Concilie van Trente over deze zaak. In Cap. 5 van de 13e Sessie, dat handelt „over de eer en den heiligen dienst, die men het allerheiligste Sacrament bewijzen moet“, wordt gezegd, dat op grond van de uitspraken der Schrift over de aanbidding van Christus, „zeer devoot en godvruchtig de gewoonte, in de kerk ingevoerd is, dat jaarlijks op een bijzondere en heiligen dag dit zeer hoog en eervol Sacrament met bijzondere eer en statie gevierd worde, en dat het in processies of omganges eerbiedig en heerlijk door de straten en openbare plaatsen wordt omgedragen. En zoo betaamde het immers, dat de overwin-nende waarheid over de leugen en de ketterij zou triumpheeren, opdat hare vijanden bij het zien van zoo groot een glans, en in zoo groote blijdschap door geheel de kerk gesteld, of beschaamd en verboden worden, of beschaamd en verbijsterd en eindelijk zich bekeerden.“

Volgens het Trentsche Concilie, zegt de „E. L. Kirche“, is de processie op den Sacramentsdag een optocht ter bestrijding van de ketterij, d. i. van de Protestanten om hen tot beschaming en bekeering te brengen d. i. Roomsche te doen worden. Daarom te meer moeten de Protestanten als een enig man tegen die afgoderij getuigen en moet niemand, noch door geweld, noch door vleiery zich laten overhalen, om aan deze ontfering van Christus mede te doen. Ook moest het in Duitschland niet geduld worden, dat van overheidsweg het geweten van Protestanten werd gekrenkt door een bevel tot deelneming aan de processies.

Met zorg zagen vele Protestanten den Sacramentsdag van dit jaar te gemoet, die weer met nieuwe vernedering en dwang dreigde. In Nördingen, waar verleden jaar de Protestantsche burgers onder bedreiging gedwongen werden op dien dag hunne huizen te versieren, hebben deze nu onder leiding van hunne predikanten een verzoekschrift aan den stadsmagistraat gericht, om de processie op Sacramentsdag te verbieden.

De Protestantsche leden van den magistrats-raad pleitten met kracht voor de inwilliging van dit verzoek met het gevolg, dat in weerwil van den tegenstand van de Roomsche leden en van den Protestantschen burgemeester besloten werd, geen processie toe te staan. Nu begonnen de Roomschen het volk op te hitsen. De namen der leden van den raad, die voor het verbod van de processie gestemd hadden, werden gepubliceerd; de Roomsche boeren werden bewerkt, om van de Protestanten niets te koop; den priester uit den omtrek werd geboden bij Prins Lodewijk, die bij gelegenheid van een landbouwfeest in Nördingen verwacht werd, zijn opwachting niet te maken, maar zich per brief bij hem te verontschuldigen, dat zij in een stad, waar men den Roomschen zoo vijandig is, niet kunnen komen, en aan de Roomsche boeren werd de wenk gegeven aan het landbouwfeest geen deel te nemen. Men wilde op die wijze den Prins-troonopvolger in de zaak betrekken.

De zaak werd in den Beierschen landdag gebracht, waar de Roomsche afgevaardigden zich in scherpe woorden over het besluit van den magistraat van Nördingen uitlieten, en de Minister van Eeredienst van Landmann betoogde, dat genoemd besluit tegen de wet was, omdat de processies niet van plaatselijk herkomst zijn, maar van gods-dienstige, zoodat geen plaatselijk bestuur ze verbieden kan zonder de rechten van den godsdienst te schenden.

Intusschen was de opbitsing van de Roomschen zoo sterk, dat de Protestanten vreesden te zullen worden geboycot. Het geschreeuw en de bedreiging had zooveel invloed op het gemeentecollegie, een corporatie van kleine burgers, die ieder magistraatsbesluit beoordeelen moet, dat het, hoewel bijna geheel

uit Protestanten bestaande, voor de Roomschen stemde. Nu kwam ook de magistratsraad op zijn besluit terug.

De opmerking van de „Evang. Luth. Kirche“ is juist, dat de Protestanten in den magistratsraad te Nördingen niet meer van den geest hunner vaders zijn, anders zouden zij pal gestaan hebben, en zich niet door de redeneering van den Minister over een „rekbaar“ wet hebben laten overhalen, om zich met hunne geloofsgenooten door de processie te laten beleiden.

Het blad hoopt, dat de brutaliteit, waarmede de Roomschen opgetreden zijn, velen de oogen zal openen en zij zien mogen, wat hunne voorgewende vredelievendheid is, en dat de Protestanten van de Regeering niets te wachten hebben, opdat zij zich nauw aaneensluiten, om den strijd tegen Rome aan te binden.

SCHOLTEN.

Ernest Naville verhaalt ergens, dat een achtenswaardig Geneefsch burger, die hoorde, dat de predikanten te Genève een herziening der Psalmen zouden ondernemen, uitriep: „Meeen die heeren dan het Fransch beter te kennen dan koning David?“ — Een pendant hiervan is de Roomsche Provençal aan wien een colporteur den Heiligen Bijbel aanbod, en die dezen met een waaivijz gezecht antwoordde: „Ik heb nog nooit van dien Heilige hooren spreken!“

De opgravingen door den heer Gaukler, directeur der kunsten en oudheden in Tunis, te Karthago in de doodenstad van de vijfde eeuw vóór Christus leveren nu en dan opmerkelijke historische voorwerpen op, meestal van Egyptische maar ook van Grieksche afkomst. In de graven vindt men allerlei sieraden van rotskristal, albast en edelgesteenten. Een der laatste graven bevatte vijf in goud gezette juweelen, een gordel met hieroglyphen bewerk, een zegelring met scarabée, of kever-amulet, en reukzakje van een pharno, een degen en verscheidene edelgesteenten. Altemaal voorwerpen, die de oude historie helpen waarmaken.

Het Engelsche blad *Sunday Strand* meldt, dat minister Chamberlain vroeger te Birmingham Zondagsschool-onderwijzer was in de Messias-kerk. Hij zette zijne leerlingen zeer tot werken aan en wist hen te boeien, doch hem mankerde godsdienstige ijver. Tegenwoordig is hij Unitariër en als Zondagsschool-monitor schijnt hij slechts getuige te hebben voor dit soort onderwijs, als opvoedkundig niet als godsdienstig hulpmiddel. Eens, zoo verhaalt een zijner leerlingen, toen onze antwoorden hem niet voldeden, sprong hij van zijn stoel op en ons met vertoornde blikken aanstaarnde, zeide hij: „Werkelijk, gij zijt, geen een uitgezonderd, de domste jongens, die ik ooit ontmoet heb.“ Toen eens een der jongens in slaap was gevallen, riep de heer Chamberlain: „Goeden nacht Jan, ik heb er niet tegen, dat ge slaapt, maar ik verzoek je, snork niet!“

In sommige boerenstreken in Frankrijk houdt men ook Zondag- en Dondersdag-scholen in de gebuchten. Daar heeft men echter dikwijls met kinderen te doen, die niet schoolgingen, en daardoor geen gewoon Fransch kennen, doch slechts hun eigen dialect verstaan.

Sedert 1866 en de Bismarckiaansche politiek wordt gezegd en geprofeteerd: „Er zijn geen kleine staten meer!“ Toch bestaan nog het Vorstendom Monaco met 12000 inwoners, de Republiek San Marino met 8000 zielen, de Republiek Andorra met 6000 inwoners en de Onafhankelijke Gemeente Moresnet, op de Duitsch-Belgische grens tusschen Verviers en Aken, met 1200 inwoners. Hier betalen de inwoners slechts f 3 belasting per jaar en toch worden de wegen voldoende onderhouden en ook onderwijs gegeven.

Volgens eene vergelijkende statistiek gaf men vóór een eeuw onder de Protestanten ten behoeve der Zending f 125000 uit, tegenwoordig echter omtrent 40 miljoen gulden. Toen waren een vijftigtal zendelingen aan 't werk, bedendags 6500, ongerekend inlandsche helpers en missionarissen. Ongehuwde vrouwen gebruikte men toen in 't geheel nog niet, thans 4000. Het aantal bekeerlingen werd vóór een eeuw op 12000 geschat, thans op minstens twee miljoen. In 1799 had men ook nog geen geordende inlandsche leeraars, nu telt men er 4000. Men had toen 80 inlandsche helpers, en in 1897 begroote men dit aantal op 68000.

In een Christelijke conferentie te Detroit had verloopende zomer Rev. Sheldon, een z.g. Christelijke socialist, zijn begeerte uitgedrukt om een groot dagblad op te richten en dit te redigeeren zoo „als Jezus zou doen.“ Een lidmaat zijner kerk, de heer Propnoe, die de eigenaar van het voornaamste dagblad te Topeka in Kansas is, verklaarde zich toen bereid om zijn blad tot proeve ter beschikking te stellen van den predikant. Hierop zag men eenigen tijd daarna dit blad het volgende announceeren: „De *Daily Capital* brengt bij dezen ter kennis zijner lezers een bericht, dat eenig is in de geschiedenis der journalistiek. Rev. Ch. M. Sheldon, schrijver van „*In His Steps*“: (In Zijne Treden) zal 13 Maart a.s. de geheele verantwoordelijkheid van dit blad op zich nemen. Gedurende zes dagen zal hij er de volstrekte eigenaar van zijn, de hoofdredacteur, de administrateur en de advertentie-pachter. Hij zal, in één woord, zoeken te verwezenlijken, wat een waarlijk Christelijk dagblad moet wezen.“ — Zulks is ook geschied.

Volgens het Jaarboek der Geestelijkheid zijn er in Frankrijk 1086 bedevaarts-plaatsen. Hiervan zijn er 852 aan de H. Maagd gewijd, de andere aan allerlei heilige personen en voorwerpen; doch niet een aan het H. Sacrament of aan Jezus Christus.

Gereformeerd Traktaat-Genootschap „FILIPPUS“.

„Zij waren allen eendrachtelijk bijeen.“

Welk een voortreffelijk getuigenis wordt in deze weinige woorden van de discipelen des Heeren ons gegeven!

Mannen en vrouwen van verschillenden leeftijd en van onderscheiden karakter waren door den band der liefde samengestreegd, en nu waren ze één van hart en één van ziel, volhardende in het bidden en smeeken, en verwachtende de vervulling der belofte, die de Vader hun toegezegd, en waaraan de Heere Jezus hun herinnerd had.

En ziet, hoe heerlijk wordt dat eendrachtelijk samenzijn bekoord! de belofte en de verwachte zegen daalt neder; zij worden aangedaan met kracht uit de hoogte; zoodat zij met nieuwe tongen beginnen te spreken, met nieuwen moed worden beziel en krachtig toegerust om straks onder Joden en Heidenen te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus.

Och, dat zulk eendrachtelijk samenzijn meer onder ons werd gezien, ook in betrekking tot den arbeid in het koninkrijk Gods.

Eén persoon kan onmogelijk overal komen hetzij om te prediken, hetzij om het Woord des Heeren of andere geschriften te verspreiden. Wordt echter de arbeid onderling verdeeld, dan kan de een her- en de ander derwaarts gaan, en behoeft, althans in de naaste omgeving, geen plekske onbearbeid te blijven.

Daarom is het o.a. zoo'n wenschelijke zaak, dat overal Afdelingen van „Filippus“ worden gevormd, hetwelk reeds met vijf leden geschieden kan. Dan kunnen de belangen van de Traktaatverspreiding besproken, en kan de arbeid onderling verdeeld worden; zoodat dat hier en daar op uitnemende wijze geschiedt, en wij vroeger al eens hebben meêgedeld.

Zonder Afdeling gaat veelal ieder zijn eigen weg; d.w.z. wordt er in den regel niet veel aan Traktaatverspreiding gedaan, en evenmin veel leden voor „Filippus“ gewonnen. Werkt men echter samen, dan wekt allicht de een den ander op in het belang van ons Gereformeerd Traktaat-genootschap werkzaam te zijn, en spoort de een den ander tot het uitstrooien van zaadkorrelen aan.

Lid worden van „Filippus“ is uitnemend, is hoogstnoodzakelijk ook, en het ware o zoo wenschelijk, dat binnen korten tijd eenige duizenden als leden konden worden ingeschreven; toch mogen we het daarbij niet laten, maar moet tot het stichten van een Afdeling worden voortgegaan. Dan kan er niet alleen gemeenschappelijk worden gearbeid, maar ook gemeenschappelijk worden gebeden; hetwelk vooral niet minder noodzakelijk is dan in het verborgen de belangen van de Traktaatverspreiding voor den troon der genade te bedenken.

Laten derhalve al de leden van „Filippus“ in stad en land over en en ander eens ernstig nadenken, en het hunne er toe bijdragen, dat de weinige Afdelingen van „Filippus“ weldra met eenige tientallen worden vermeerderd.

Er is echter nog iets.

In de Pinksterweek, d. i. Donderdag 7 Juni zal de Algemeene vergadering gehouden worden te Zaandam, waar ieder, zoowel vrouwen en jongelochters als mannen en jongelingen, toegang heeft. Och, dat toch ieder althans uit de plaats zelve, en haar naaste omgeving, die maar eenigszins kan, ter vergadering verschijne, opdat ook dan eendrachtelijk gebeden worde voor, en eendrachtelijk gearbeid aan het heerlijke werk der Traktaatverspreiding.

Ook tot het bijwonen van de ure des gebeds, die 's avonds te voren zal worden gehouden, worden alle belangstellenden vriendelijk en dringend uitgenoodigd. Geve de Heere ons een rijk gezegend samenzijn!

E. KROPVELD.

Rijswijk (Z. H.), 18 Mei 1900.

Schenkalenders in de Kazerne.

Door A. J. Lens, huisvader v/h. Tebuis voor Militairen, Arnhem: „van de militairen, bijeengebracht, als een bewijs van erkentelijkheid en waardering voor de ontvangene Schenkalenders“ . . . f 1,75.

Deze gift is ons dubbel aangenaam en omdat zij de eerste is, die we in vier weken hebben ontvangen, en omdat zij bij vernieuwing toont, hoe de Kalenders door onze soldaten worden gewaardeerd.

Zij ons dit ten prikkel, om met toenemende belangstelling de verspreiding te helpen bevorderen, en daarvoor vele gaven der liefde ons toe te zenden. Intusschen lette men wel er op, dat sinds 1 Mei ons adres is te *Rijswijk, Zuid-Holland*.

Rijswijk, 18 Mei 1900.

E. KROPVELD.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

M. de Red! Mogen wij in onze *Bazuin* het volgende nog verantwoorden?

Ontvangen van den HoogWelgeb. heer J. F. Heemskerk te Sas van Gent een doos, inhoudende 1 nachtpajon, 2 rokken, 1 hemd, 1 schort, 1 das, 1 paar schoentjes, 1 paar muiltjes, 4 paar sokken, 8 paar kousen, 1 sloop. De kousen en sokken waren nieuw, de overige waren gedragen kleederen. Ook een postbestijw van f 10, 't welk wij aan onzen penningmeester van den Evangelizatie-arbeid hebben afgedragen.

Wij zijn Mijnheer en Mevrouw Heemskerk zeer dankbaar, daar het niet de eerste maal is, dat zij onzen armen Z.O.-h. een warm hart en sympathie voor onzen arbeid onder die bevolking toedragen. God krone hun bemoeiing, gelijk als van alle gevers, die hebben medegewerkt aan de komst van Gods koninkrijk.

Uw dankbare Correspondent van Jachin, J. WOUDE.

Oranjenoud, Heerenveen, 7 Mei 1900.

Ingezonden.

ONS KERKGEZANG.

Onder dit opschrift bevatte „de Bazuin“ van 11 dezer een ingezonden Art. van H. te F. waarin waarlijk veel goeds betreffende den Eeredienst en het gebruik der Psalmen wordt in herinnering gebracht, waarmee velen zullen instemmen, te meer daar in „de Herald“ ook dit onderwerp is behandeld. Toch wenscht de schrijver te doen opmerken, dat er behoefte bestaat aan een aanvulling. „Als de kerken het verlangen om naast de Psalmen een bundel N. Testamentische feestzangen te hebben, dan maar gebieden en gewerkt. De mannen die daartoe noodig zijn, zullen er dan komen, als 't God behaagt, dat de Geref. kerken deze nieuwe Psalmen verkrijgen,“ aldus zijne hoopvolle verwachting; terwijl een zijner idealen, (bijna onbereikbaar), zou zijn verwezenlijkt, als per op onze Chr. feestdagen kon gezongen worden in Bijbeltaal, wat de gemeente dan gedenkt! Voorzeker schoone idealen, edoch de mogelijkheid bestaat, dat vóór de vervulling dier wenschen nog tientallen van jaren zullen verlopen.

In alle bescheidenheid veroorloof ik mij daarom een vraag. We zingen onze Psalmen, doch hebben achter in het Psalmboek nog „eenige Gezangen“ o.a. Lofzangen van Zacharias, Maria enz., dus N. T. feestzangen. Zou het nu onoverkomelijk bezwaar opleveren om, in afwachting van mogelijk later komende N. T. feestzangen, alvast enkele feestzangen bij de genoemde Lofzangen te voegen?

Me dunkt, de door vele leden onzer kerken gewaardeerde gedichten van Da Costa, leveren, wat we aanvankelijk op dit gebied behoeven. Pasklaar op bekende melodien hebben we dan een Opstandingslied in zijn:

„In den vroegen morgenstond heeft Gods Woord zijn Sionieten redding uit de ellend verkond“ enz.”

Vervolgens een Hemelvaartslid, wijze Ps. 33, een Pinksterzang in: „Ja, de Trooster is gekomen! Jezus ging van de aarde heen! Jezus van u opgenomen liet, o kerk, u niet alleen.“

En nog een Kerstzang op de wijze van Ps. 146, waarin o.a.:

„Eeuwig moet dat Kind regeeren, Spruit en Hoofd van Davids Huis! Alles zal Hij overheeren door de zwakheid van een kruis! Schoon Hij aanstoot brengt, en 't zwaard, Vredetochter toch op de aarde!“

Een ongeloofig letterkundige noemde Da Costa's zangen zoo zwaar, „als het gedreun van een kerkorgel.“ 't zou daarom overweging verdienen, waar een ongeloofige Da Costa bij de kerk van pas achte, dat de kerken er toe konden overgaan, Da Costa's feestzangen bij haar van pas te achten! Aanvankelijk ware dan begonnen met het bereikbare. 't Hoe en 't wanneer acht ik 't beste aan de prudentie van de kerkelijke vergaderingen overgelaten, er de hoop bij uitbrekende, dat God geve dat dit spoedig kome.

U dankende voor plaatsruimte, Uw Dienst, H. JANSE Bz.

Goes, Mei 1900.

Boekaankondiging.

De Gouden Kandelaar. Christelijk Tijdschrift voor het Huisgezin. Bureau: Sneek.

Indien de inhoud aan dezen verhevenen, heiligen titel beantwoorden zal, belooft dit Maandschrift heel veel goeds en schoons. De Redactie zegt: „Plaats en doe van „de Gouden Kandelaar“ geven ook richting en streven van dit Maandschrift aan“. Die Kandelaar stond „in het Heilige — om te verlichten — als een type en symbool van de inwoning en werking des H. Geestes in de kerk des Heeren“.

In de advertentie is het Maandblad genoemd Tijdschrift voor 't „Gereformeerde“ huisgezin.

De eerste aflevering ligt voor ons. De inhoud ervan is reeds meermalen in ons blad geadverteerd. We zullen dien dus niet opsommen. Maar we durven niet zeggen, dat die inhoud in strijd is met den groot-schen titel. Integendeel. De Redactie toont in haar inleidend woord bare verantwoordelijkheid in verband met titel en doel zeer goed te kennen „door genade“.

Het zaakrijke artikel „Indien gij de Christus zijt“ geeft ook nader den hoofdtroon aan van het Maandschrift.

De twee vervolg-verhalen ademen een Christelijken geest.

De rubriek „Voor het jonge volkje“ belooft goed. Ook de Prijsaansels en de prijs, die daarop vallen kan.

Het Maandschrift zal dus voor jong en oud, voor burger, boer en werkmans zijn.

Ook voor den laatste. De prijs is althans zoo laag mogelijk gesteld. Veertig cents per halfjaar, met 5 cents port. Daarvoor krijgt men 12 kleinkwarto-bladzijden goeden helderen druk op blank papier, in twee kolommen, met illustraties nu en dan.

En wat het voor belangstellenden nog meer waarde bijzet, zijn de 16 kleinkwarto-bladzijden, op groen papier, vol bedrukt met allerlei advertentie. Die echter zoo-veel doeltreffend ook in den geest van het geheel zullen blijven.

Na dit alles opgenoemd te hebben, behoeven we voor een eerste aflevering en een eerste jaargang toch niet meer aan te dringen tot steun dezer onderneming? Vooral waar het doel is, alles in het werk te stellen om gevaarlijke, moderne en wereldsche lectuur uit de Christelijke, Gereformeerde kringen, door eigen produkten te verdringen.

Redactie en Uitgever zij daarom van harte de zegen des Heeren toegewenscht, en groote afrek van het werk bij het Christelijk publiek en daarbuiten.

C. M.

ADVERTENTIE.

Ps. 40 : 6 (onberijmd).

Onze geliefde Ouders
JAN ZWART Czn.

PIETERTJE POS

hopen D. V. den 30sten Mei hunne 25-jarige Echt-
vereniging te gedenken.

Hunne dankbare Kinderen,

ALIDA.

SIMON.

CHRISTOFFEL.

PETRONELLA JOHANNA.

MARIA.

CHRISTINA CATHARINA.

CATHARINA.

JAN JACOB.

JANNETJE.

PIETER.

DIRK.

Zaandam,

Mei 1900.

Heden overleed zeer onver-wacht onze geliefde Echtgenoot, Vader en Grootvader

Abel Middelveld,

in den leeftijd van bijna 69 jaar. Dat zijn sterfen in Christus zijn Zaligmaker hem gewin was. troost ons in onze diepe droefheid.

G. MIDDELVELD—

GEERTS.

W. A. MIDDELVELD.

R. A. DE BOER.

A. DE BOER—

MIDDELVELD.

R. MIDDELVELD.

Nijmegen,

18 Mei 1900.

Na een langdurig lijden ont-sliep heden, in volle verzeke-
heid des geloofs, onze innig
geliefde Echtgenoot, Zoon en
Broeder

GERRIT BOER,

in den ouderdom van 38 jaar
en 10 maanden

Uit aller naam,

Wed. A. BOER—

VERBREE.

C. BOER.

LAGEWAARD onder

Koudekerk a/d R,

18 Mei 1900.

Heden overleed, na een korte
ongesteldheid, onze hartelijk
geliefde Vader, Behuwd- en
Grootvader, de heer

Jacob Cornelus
Bijlenga,

in den ouderdom van ruim drie
en tachtig jaren, waarvan hij
32 jaren eerst als diaken en
later als onderling der gemeente
althier heeft gediend.

Hoewel bedroefd over zijn
heengaan, is het ons tot troost
te mogen vertooven, dat hij
thans ontvangen heeft het einde
zijns geloofs

C. BIJLENGA J.C.ZN

J. BIJLENGA—

HASPER

en Kinderen.

Groningen,

19 Mei 1900.

Heden overleed in har-n Heer
en Heiland, onze geliefde Moe-
der, Behuwd- en Grootmoeder,
Meijuffrouw de Weduwe

H. VELDHORST—

geb. SNEL,

in den ouderdom van ruim 74
jaar

Uit aller naam

G. VELDHORST.

VELP,

21 Mei 1900.

UITGELOOT.

Door den Kerkeraad der Ger. ge-meente te PIETERBUREN zijn uitgeloot
de Nos. 18, 46, 90, 96,
114, 123, 135.

Na ontvangst der bewijzen van aan-deel wordt het bedrag franco toe-gezonden door den Boekhouder W. KAMPENGA.

Names den Kerkeraad,
W. KAMPENGA.

VEREENIGING
tot Christelijke verzorging
van Krankzinnigen en
Zenuwlijders in Nederland.

BUITENGEWONE

ALGEMEENE VERGADERING,

te houden te UTRECHT op Don-
derdag 31 Mei 1900 in het
Gebouw voor Kunsten en Wetenschap-
pen, ten 11 ure v.m.

Ten 2 ure zal D. V. door Dr. P.
WIERENGA van VELDWIJK een referaat
gehouden worden over

Gezinsverpleging.

Aan afgevaardigden van afdelingen
en corporatiën zullen ter gemoetkoming
in de kosten, de reiskosten (retour 3e
klasse spoor) worden vergoed.

de Secretaris,

H. W. VAN MARLE.

AMSTERDAM,

22 Mei 1900.

Door omstandigheden liefst ter-
stond of met Aug. gevraagd in een
huisgezin met 2 kinderen, een nett-,
flinke

DIENTSTODE

v. g. g. v. tegen hoog loon, wasch
buitenshuis.

Adres: Mevrouw VISSER, Pastorie
GEESTEN bij Borculo.

TE KOOP

voor bijtijken prijs een zeer
grootte

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor grootte zaal of kleine
kerk. Te bevrigen onder motto
„Melos“ aan den Uitgever van de
Bazuin te Kampen.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK,

Gezuiverde, Gewasschen en
Gestoomde nieuwe Veeren,

opgericht 1899, levert franco: No. 1.
Het nieuwe Reclamebed, be-
staande uit 2 persoons veerenbed, inh.
50 pd. veeren, 30 pd. in 't bed, 1 peluw
8 pd. en 4 kussens elk 3 pd., van on-
doordringbare linnentijk, 1 wollen-
of fantasiedeken, 1 gewatteerde en een
moltondeken, overtrek voor bed en
peluw, voor f 35,—.

No. 2. Een extra 2-persoons
Bed, inhoudende 42 pd. veeren, 26
pd. in 't bed, 1 peluw 6 pd., 4 kussens,
elk 2 1/2 pd., van ondoordringbare lin-
nentijk, 1 wollen of fantasiedeken, 1 ge-
watteerde en 1 moltondeken, overtrek
voor bed en peluw; ook alles te zamen
voor f 35,—.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt
voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEREEN à 35, 40, 45, 50, 60,
70, 80, 100 en 120 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie
nu een Kapokbed verlangt, of tvaagt
bed, peluw en 2 kussens, storetijk en
1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewat-
teerde en 1 moltondeken en overtrek
voor bed en peluw, voor f 25,—.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt.
Er is nog nooit eenige aanmerking
gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeren tot in de fijnste soorten
voorraadig, rem-lours, vrij zicht en mon-
sters Gratis.

Bij de firma VAN SCHENK BRILL
te DORSBURG verscheen heden:

SPURGEON,

DE TROOSTER DER TREURIGEN.

Ingenaaid f 0.70, gebonden f 1.00.

Eén der uitnemendste werkjes van
den gevierden Schrijver.

Bij dezelfde firma ver-chen dezer
dagen de 1e aflev. van:

VERGERS, Geschiedenis

der laatste 250 jaren.

Compleet in 12 à 13 aflev. à f 0.32
met minstens 12 keurig bewerkte plaat-
jes, en gratis premieplaat, voor-
stellende:

De vierdaagsche Zeeslag.

Bevat in boeienden stijl, de worst-
elingen van Neerland's Volk; de groote
oorlogen tegen Engeland, enz. enz.

In elken boekwinkel en bij den Uit-
gever is de teekening op beide uit-
gaven geopend.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van
de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPVELD.

TWEEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1.20.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Gereformeerd Gymnasium, TE AMSTERDAM.

Ouders of Voogden, die hunne Zonen of Pupillen met den nieuwen Cursus
op eene der klassen van het Gereformeerd Gymnasium te AMSTER-
DAM wenschen geplaatst te zien, kunnen zich aanmelden vóór 1 Juli bij
den ondergeteekende. Programma's met opgave der eischen voor de toelating
zijn te verkrijgen bij den Boekhandel voorheen Hóveker & Wormser,
Kalverstraat 154, alhier.

Dr. J. WOLTJER.

GEREF. GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het Toelatings-examen voor de verschillende Klassen van het
GEREFORMEERD GYMNASIUM te Kampen zal D. V.
gehouden worden Donderdag en Vrijdag 5 en 6 Juli a.s.

Men melde zich hietoe aan, met opgave der Klasse voor welke men examen
wenscht te doen, vóór den 1en Juli bij den Waarn. Rector.

De Wn. Rector,

Js. KAPTEIJN.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen:

DE GELOOFSBELIJDENIS

DER

Nederl. Gereform. Kerk,

TOEGELICHT DOOR

W. H. GISPEN.

VIJFDE DRUK.

f 1.50.

Gebonden f 1.90.

UITDEELING OP ZONDAGSSCHOLEN.

!!!!EEN KOOPJE!!!!

Drie dagen uit het leven aan

C. F. GELLERT 30 ct.

FLAVIUS en PELAGIA. Een

verhaal uit de tijden van de

vervolgeling der Christenen 20 ct.

STRETTON. Wat de liefde

vermag 15 ct.

BENNINK. Verhalen uit de

Heidenw-reld 30 ct.

EERSTE serie. Gesorteerd: 25 ex.

f 1; 50 ex. f 1.75; 100 ex. f 3.

VAN LINSCHOTEN. Dicky

en zijne vrienden 40 ct.

STRETTON. Een man van

zijn woord 30 ct.

VERHAGEN. De pastoor

van Heenvliet 20 ct.

DE BRUYN. In bange dagen 25 ct.

TWEEDE serie. Gesorteerd: 25 ex.

f 2.50; 50 ex. f 4.50; 100 ex. f 8.

BOON. Citadel van Antwerpen 50 ct

TYTLER. Lucie op het on-

bewoonde eiland f 1,—

TYTLER. Lucie tehuis - 1,—

Vertel ons van Jezus - 1.25

DERDE Serie. Gesorteerd: 12 ex.

f 3; 25 ex. f 5.50; 50 ex. f 10.

Deze aanbieding is tijdelijk. Zend

postwissel, motto EERSTE, TWEEDE

of DERDE serie aan T. SLAGTER

Uitgever te KOLLUM.

Als proef van ieder 1 ex. voor f 1.50.

Boek- en

Handelsdrukkerij

VAN DE

Uitgeversmaatschappij

„DE VECHT“

Breukelen. Direct. P. MOBACH.

(Uitgave van het Geref

Traktaatgenootschap

„FILIPPUS“)

Beveelt zich beleefd

aan voor de levering

van alle voorkomende

drukwerken.

Fruiet werk. Vlugge bediening.

Concurreerende prijzen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is ver-
schenen:

VIER- EN FEESTDAGEN ACHT LEERREDENEN

DOOR

J. J. Westerbeek van Eerten B.Jz.

Pred. te Kampen.

Prijs f —.75.

DE KAMPER

BOEK-ENSTEENDRUKKERIJ
van ZALSMAN

is het beste adres voor alle
soorten drukwerk.

Rekeningen, nota's, kwitan-
ties, briefhoofden, briefkaarten,

enveloppes, advieskaarten, naam-
kaartjes, wissels, circulaire's,

programma's enz. enz. worden

net, vlug en goedkoop franco

geleverd door het geheele rijk

DE BA

ZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Jaar II : 14. Blaast de bazum!

Vrijdag 8 Juni 1900.

Hagg. I : 4. Is het voor u liever wel de tijd / dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.-Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóór uit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adresseeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dHr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Inzenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz.

GEREF. GYMNASIUM TE KAMPEN.

Het Toelatings-examen voor de verschillende Klassen van het Gereformeerd Gymnasium te Kampen zal D. V. gehouden worden Donderdag en Vrijdag 5 en 6 Juli a.s.

Men meldt zich hiertoe aan, met opgave der Klasse voor welke men examen wenscht te doen, vóór den 1en Juli bij den Waarn. Rector.

De Wn. Rector,
J. S. KAPTEIJN.

PLAATSELIJKE KERKEN.

BAARN, 30 Mei 1900. Met dankbaarheid en blijdschap bericht de kerkeraad der Geref. kerk van Baarn de mededeeling te hebben ontvangen, dat wijlen br. J. Veth, alhier overleden, zijne schuldverwijzing ad f 1500 ten laste van onze kerk bij testamentaire beschikking heeft kwijtgescholden. Moge dit uitnemend voorbeeld door velen gevolgd worden en de kerk des Heeren bij het maken van uiterste wilsbeschikking niet vergeten worden!

Namens den Kerkeraad,
A. VAN LEERSUM, h/t. Scriba.

BEETGUM, 30 Mei 1900. Hemelvaartdag maakte onze geliefde Herder en Leeraar Ds. J. Koppe der gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk van Terseke. De Heere geve, dat Z.Eerw. met volle vrijmoedigheid daarvoor moge bedanken.

Namens den Kerkeraad,
S. J. VAN TUINEN, Scriba.

HILVERSUM A 31 Mei 1900. Aan de kerken enz. wordt bekend gemaakt, dat het adres van de kerk alhier thans is aan den Scriba

A. J. H. FLÖRKE.

ANDIJK, 3 Juni 1900. Heden maakte onze gewaardeerde Leeraar, de Welc. heer J. v. der Sluis, na de godsdienst-oefening de gemeente bekend dat Z.Eerw. eene roeping had ontvangen van de Geref. kerk te Rotterdam B, om als predikant in dienst der Zending te Banjoemas op Midden-Java te worden uitgezonden. De Heere geve Z.Eerw. licht, om met vrijmoedigheid een Gode welbehagelijke keuze te kunnen doen, en kon het zijn, dat wij spoedig uit zijn mond mogen hooren, ik blijf bij u, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
J. S. STUITS Jz., Scriba.

STADSKANAAL, 4 Juni 1900. Moesten we op Hemelvaartdag uit den mond van onzen beëindigen Leeraar, Ds. Fokkens, hooren, dat de kerk te Holt n hem had beroepen, heden werden we gerustgesteld door de verblijdende mededeeling, dat Z.Eerw. bij ons wenschte te blijven. 's Heeren naam zij geprezen.

Namens den Kerkeraad,
H. BULTHUIS, Scriba.

SPRANG, 4 Juni 1900. Met innigen dank aan den Heer der gemeente mogen wij de zusterkerken melden, dat onze geliefde Leeraar voor de roeping der kerk van Herwijnen heeft bedankt. Moge de bestaande band tusschen Leeraar en gemeente nog blijven, tot in lengte van dagen.

Namens den Kerkeraad,
G. KUYKES, Scriba.

MILDM, 4 Juni 1900. Zondagmorgen maakte onze geachte en beminde Leeraar bekend, dat Z.Eerw. voor de roeping naar de Geref. kerk van Oldeboorn bedankt had. Het is de wensch en bede van kerkeraad en gemeente, dat wij Ds. Sybrandy nog lang in ons midden mogen hebben.

Namens den Kerkeraad,
K. KOKKEN, Scriba.

AALDEN, 4 Juni 1900. Na een te voren gesteld tweetal, bestaande uit de W.Eerw. hh. R. K. M. Hummelen te Baumstijl en Ds. G. Meijer te Borge, is heden na de godsdienst-oefening, onder leiding van onzen geachten Consulent, den W.Eerw. heer Ds. Veltman van Gees, met bijna alle stemmen gekozen de Eerw. heer R. K. M. Hummelen. Cand. tot den H. D. De Heere, die alle harten in zijne hand heeft, schenke ons dezen zijnen jeugdigen dienstknacht in zijne gunst.

Namens den Kerkeraad,
H. NIJENHUIS, Scriba.

EMMEN, 5 Juni 1900. Gisteren was het voor de gemeente alhier, eene gewichtige en plechtige ure, naardien onze geliefde Leeraar Ds. J. A. de Bruijn in de morgen godsdienst-oefening zegenend afscheid van ons nam. In het bijna zesjarig verblijf van Z.Eerw. in ons midden, waren er tusschen Leeraar en gemeente banden gelegd, die nu in de ure van scheiden de harten met weemoed vervulden. Onze hartelijke zegenwensen vergezellen onzen heugzamen Leeraar naar zijne nieuwe standplaats te Oud-Vosmeer, en schenke de Heere ons in zijne gunst weldra den man zijns raads.

P. S. Het adres van den kerkeraad is voortaan aan ondergetekende.

Namens den Kerkeraad,
H. SIKKEN, Scriba.

OLDEBOORN, 5 Juni 1900. De door onze gemeente beroepen Leeraar, de Welc. heer Ds. J. Sybrandy, heeft gerne vrijmoedigheid kunnen vinden om de roeping onzer gemeente aan te nemen. De Heere doe ons zwiigen, en geve ons eerlang den mans zijns raads.

Namens den Kerkeraad,
J. E. H. ASBEEK, Scriba.

AMBT VOLLENHOVE, 5 Juni 1900. Zondag 3 Juni maakte onze geachte Leeraar Ds. E. Vonk de gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Geref. kerk te Gameren. Dat wij spoedig van Z.Eerw. mogen hooren: ik blijf bij u, is de wensch van kerkeraad en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
E. ROOK, Scriba.

PROVINCIEËN.

Prov. syn. van Zeeland.

De Prov. Synode der Geref. kerken in Zeeland, zal D. V. gehouden worden op Woensdag 13 Juni te Middelburg in de Gasthuiskerk.

Aanvang van de vergadering des voormiddags ten tien ure.

In naam van de Raden der Geref. kerken

A, B en C te Middelburg,

Ds. A. LITTOOL.

Dr. L. H. WAGENAAR.

Ds. L. BOUMA.

Op de Prov. Pastorale Conferentie van Zeeland, welke den 14en Juni eveneens te Middelburg vergaderd, zullen Referaten geleverd worden door:

Ds. Hulsebos, Exegese over Col. II : 12—15;
Ds. Koopmans over het Gezag van de Kerkenorden-
ning; Dr. Wagenaar over het Feminisme, en Ds.
Bouma over de Algemeene en Bizondere Openbaring.
Na elk Referaat gelegenheid tot discussie.

ONTVANGSTEN.

Inwendige Zending in Drenthe.

Met dank aan de gevers deelen Deputaten mede, dat in Mei door hen de volgende giften ontvangen zijn van de kerk te:

Hijken	f 3,15	Emmen	f 12,50
Haulerwijk	f 3,16	Koelvorden	f 5,—
Nijeven (gev. in de coll.)	f 5,—		
Jongelingsver. te Sleen			f 1,72½
Jongedochtersver. te Aduard			f 2,50
Zondagsschool te Odoorn			f 0,60½
Ds. Kropveld te Rijswijk			f 1,—

met bijchrift: „na het lezen van het verslag.”
Wij bevelen verder onzen arbeid de liefde der broeders en zusters aan. Ga het velen gelijk Ds. K., dat men na het lezen van het verslag ons met een gult verblijd. Wie het verslag niet heeft ontvangen en zulks wenscht, mede dit den Secretarissen, die ieder aanvraeger een of meer exemplaren zal toezenden. Vereenigingen die ons in 1899 stemden, willen wij gaarne, zoo zij het verkiezen, meerdere exemplaren afstaan.

H. A. DIJKSTRA, Secr.-Penn.

Dienst Juni 1900.

Kas ter opleiding voor den dienst des Woords in de Provincie Overijssel.

Ontvangen van de gemeente te Vroomshoop in de Classis Ommen de le collectie f 8 en de 2e coll. f 8.
Van de gemeente te Den Ham de 2e coll. f 10,70.
Vroomshoop heeft dus zijn bijdrage verstrekt en den Ham

ook. Laten andere gemeenten dit goede voorbeeld volgen

J. H. H. H.

Penningsmeester van voornoemde Kas.

Zwolle, 5 Juni 1900.

Art 19 D. K. O.

Sedert 28 Mei, ten behoeve der Kas voor minverm. Studenten in de Prov. Gelderland ontvangen:

Van de Geref. kerk van Tiel f 5,—
Hartelijk dank. Met deze opgave wordt het boekjaar 1899/1900 gesloten. De Geref. kerken in de Prov. Gelderland, wordt bevestigd verzocht, hiervan wel nota te willen nemen.

Namens Deputaten voor Art. 19 D. K. O.,
H. KUIS, Secr.-Penn.

Putten ojd Veluwe, 4 Juni 1900.

Kas tot ondersteuning van hulpbehoevende Studenten.

Prov. Zuid-Holland.

Voor het lopende boekjaar, dat eindigt met de a.s. Provinciale Synode zijn voor bovengenoemde Kas na mijn laatste verantwoording nog ingekomen de volgende collecten:

Asperen	f 1,—	Dordrecht A	f 26,65½
Abbenbroek	f 3,30	Dordrecht C	f 10,—
Vlaardingen B	f 12,78	Brussel	f 13,75
Leerdam A	f 6,36	Barendrecht	f 10,12½
Hellevoetsluis	f 5,—	Bolnes	f 4,02
Brielle	f 4,48½	Giesse-Oudkerk	f 1,75
Slidrecht	f 16,04	Gravenhede	f 5,—
Loosduinen	f 11,22	Heerjansdam	f 4,80
Alblasserdam	f 14,50	Molensgrasgraaf	f 2,50
Seheveningen A	f 24,41	Nutansdorp	f 4,92
Seheveningen B	f 5,95	Puutshoek	f 2,25
Mansland A	f 3,71½	Ootland	f 2,40
Ooltgensplaat	f 2,78	Ridderkerk	f 2,82
Stad a. t. Harinav.	f 2,40	Strijen	f 6,—
Hardingsveld	f 2,92	Westmaas	f 2,50
Alblasserdam	f 14,10	Zwijndrecht	f 14,84
Leiderdorp	f 27,76½	Oudorp	f 2,74
Hend-Ido-Amb.	f 3,—	Noordwijk a. Zee	f 6,75
Nieuw-Lekkerland	f 3,—	Nieuw-Helvoet	f 6,62
Giesdandam A	f 12,64	Spijkensisse	f 9,—
Zuidland	f 4,50	De Lier	f 14,55
Bleiswijk	f 4,49	Delft	f 35,06
Charlois	f 7,84	Oud-Beerland	f 6,15
Monster	f 7,32½	Meerkork	f 4,—
Schoonrewoerd	f 10,—		

Deze is de laatste verantwoording van ingekomen collecten voor dit boekjaar. Tien kerken verzuimden de collecte te houden. Dit is niet goed.

De voor het volgende boekjaar reeds ingekomen collecten worden in de eerstvolgende verantwoording opgenomen.

Pernis, 2 Juni 1900.

A. LOOTS, Penningm.

Voor de Theologische School.

1/2 c. Gouda B	f 4,60½	Bennekom	f 2,—
Schoonhoven B	f 6,27½	Gift van T.	f 4,—
Lekkerkerk	f 0,39	's-Hertogenbosch	f 29,18
Zevenhuizen	f 1,22	Klundert	f 27,96
Oudewater	f 4,—	Dinteloord	f 14,40
Berg Ambacht	f 1,02	Willemsd.	f 10,08
Reeuwijk	f 1,57	Fijnart	f 8,85
Sluipwijk	f 1,57	Zevenberg n	f 10,75
Schoonhoven A	f 3,67	Raamsdonk	f 5,54½
Moordrecht	f 1,62	Breda	f 3,25
Haastrecht	f 1,66	Moerdijk	f 2,93½
Krimpen a/d L.	f 1,86	Arum	f 10,30
Nieuwerkerk	f 1,—	Dronrijp	f 3,—
a/d IJ.	f 2,40	Franeer	f 22,77
Waddinxveen	f 6,28	Harlingen	f 23,17
Balloo	f 8,85½	Lollum	f 11,14½
Houwerzijl	f 6,42	Middelnd.	f 1,56
Leens	f 27,16½	Minertsga	f 5,75
Middelstum	f 32,—	Oosterbierum	f 10,26
Pieterburen	f 12,78	Sibierum	f 11,61½
Schouwerzijl	f 4,65	Tzum	f 2,34
Uithuizen	f 25,50	Westmarum	f 3,36
Uithuizermeeden W.G.	f 22,32	Waterschelling	f 2,37½
Uithuizermeeden O.G.	f 6,36	Wiumum	f 4,46
Urum	f 16,65	1/2 c. Hillegom	f 7,11½
Warfum	f 15,31½	Leiden C	f 8,62½
Zonkamp	f 18,53	Voorschoten	f 8,10
Nieuw-Lekkerland	f 8,06	Rijnsburg	f 10,—
Steenwijk B	f 14,—	Middelhamis	f 5,—

Voor de Uithreiding.

Door Ds. J. R. Dijkstra te Jour, Corr. Cl. Heerenveen, de contributies uit:
Donkerbroek f 14.
Duurswoude: E. Feenstra f 1, H. Jongsma f 1,

H. Lageveen f 0,50, A. v. d. Meulen f 1, J. Rosema f 0,25, A. Haisma f 0,25, Wed. Daursma f 0,50, L. Hielkema f 0,15, K. de Vries f 0,25, A. Kronmeijer f 0,50, A. Dijkstra f 0,50, J. Klooster f 0,25, E. Welling f 0,25, B. Jongema f 0,50, H. de Vroeg f 1, J. Dijkstra f 0,15, Oets de Boer f 0,25, A. ten Nijenhuis f 0,15, W. Hielkema f 0,25, H. Houtman f 0,25, J. Veenstra f 0,20, H. v. d. Schaaf f 0,50, L. Aardema f 1, Antje v. d. Hoek f 0,25, F. Rosema f 0,10, H. Rosema f 0,25, W. Herder f 0,25, Wed. J. Veenstra f 0,20, B. Grootenhuys f 1, J. de Vries f 0,25, H. Walda f 0,30, Gitten: S. Brouwer f 20, W. Sijtsma f 1, F. Dijkstra f 1, A. Sijtsma f 1.

Heerenveen: Ds. A. van Andel f 1, B. Looijenga f 1, P. Smilde f 1, S. Bellast f 1, R. Smilde f 1, K. Knol f 0,50, B. Snijder f 1, P. Busstra f 2.

Contr. over 1899 van P. Busstra f 2,—
B. Looijenga f 2,—

Idskenhuisen: f 24,25

Joure e. a.: J. M. Raamsma f 2, W. S. de Vries f 1, A. Walma f 0,50, F. Kijnsma f 1, B. Holtrop f 1, P. K. de Jong f 1, D. de Vrij f 1, A. Kous f 1, J. v. d. Velde Sr. f 1, J. v. d. Velde Jr. f 1, J. B. Holtrop f 1, K. Steenbeek f 1, A. B. Holtrop f 1, J. B. Romkema f 1, T. Westertop f 1, H. P. Plantinga f 1, G. Spanninga f 1, Meij. J. van Dijk f 1, J. H. Holtrop f 1, W. Wicnga f 1, M. J. de Jong f 1, J. van der Voe f 1, A. Brouwer f 0,50, F. de Jager f 1, A. Keizer f 1, J. S. de Vries f 1, F. de Vries f 1, K. M. Postma f 1, K. Romkema f 0,50, J. Schaap f 0,50, Ds. J. R. Dijkstra f 1, K. Cnossen f 0,50, J. Jonkman f 1, S. Schaap f 1, H. Akkerman f 1, H. P. Tiersma f 1.

Lippenhuizen: f 6,50

Mildam: W. Bultma f 1, H. Heida f 0,50, J. K. Hoekstra f 1, P. Nijenhuis f 1, W. A. Nijenhuis f 1, Ds. J. Sybrandy f 1, F. Zwaanhuys f 1.

Terwispeel: f 3,50

Wolvega: D. K. Doornbos f 1,50, G. Dijkstra f 2,50, H. Veenstra f 1, Meij. P. Otter f 1, W. Woudstra f 1, f 1, Door Ds. M. Onendag te Zevenbergen, Corr. Cl. Klundert, de contributies uit: Dinteloord, Corr. J. Vogelaa f 1, L. Breure Jzn. f 1, Ds. J. Offringa f 1, F. Vagelaar f 1, J. Vogelaa f 1, S. Vroon f 1, Wed. Schilperoord f 1, (vorige boekjaar)

Pijnart: Corr. H. Amptmeijer f 1, Amptmeijer f 1, C. A. van Dis f 2,50, J. Maris f 1, Ds. J. A. de Vries f 2,50, Klundert: Corr. C. Mac-Lean A. Bakker f 1, A. C. van Drimmelen f 1,50, C. den Engelsche f 1, C. den Engelsche f 1, H. de Haan f 2, C. I. Hendriks f 1, M. Knook f 2, H. J. Kuypers f 1,50, C. Mac-Lean f 1, A. Maris f 1, P. W. Maris f 2, J. van Mourick f 1, L. Punt f 2, Wed. J. Schalekamp f 1, Ds. J. D. v. d. Valk f 1,50.

Moerdijk: Corr. C. Duden, A. J. van Alstena f 0,50, A. P. Ardon f 0,50, C. Dick f 0,50, H. Schriek f 0,50, C. Vos f 0,50.

Raamsdonk: J. Dorrenboom f 2, Ds. J. C. C. Voigt f 1, A. Zijlman f 1, A. D. Zijlman f 2, W. J. Zijlman f 2.

Zevenbergen: Corr. G. Bax, G. Bax f 1, T. Elemans f 1, J. de Haan f 1,50, Ds. M. Onendag f 1.

Giften in eens.

Klundert: J. C. Punt f 1,50.

Raamsdonk: H. de Jong f 1, P. Konings f 1, P. Lankhuizen f 1, Wed. D. B. van Steenis f 1.

Door Ds. L. Bouma te Middelburg, Corr. Cl. Middelburg, de contributies uit:

Vlissingen A, Corr. J. Bos, van: Ds. B. v. Veenstra, f 2, P. Boot f 0,50, A. van Leeuwen f 1, A. Geljon f 0,50, G. Feij f 2, W. Stroom f 1, M. Huisen f 2, J. Bos f 10, M. Goote f 1, M. Heuvelveld f 1, H. Potjewij f 1, J. de Wolf f 1, G. van Westen f 1, J. Baarschers f 1, A. Gast f 1, J. Saurmond f 1, J. Janse f 1, Wed. Bosschart f 0,50, L. Harpe f 1, E. Potjewij f 1, F. van Kal f 1, W. J. Feij f 2, A. v. d. Kuif f 1, J. Wisse f 0,50, A. Abrahamse f 1, Meij. Wed. Balje f 1, Meij. J. M. Bastiaanse f 0,50, J. Stroom f 0,50, L. F. Barendsen f 0,25, J. van den Driest f 0,25, J. Goetheer f 1, Wed. Versluis f 1,50, F. J. Stroom f 0,50, A. Jasperse f 0,50, S. van Vlaanderen f 0,50, J. Vos f 0,50, D. Stroom f 1.

St. Laurens, Corr. C. Willemse, P. A. Abrahamse f 1, C. Willemse f 1, J. Gideonse f 1, A. J. Davids f 0,50.

Door Ds. W. van Asselt te Sellingen, Corr. Cl. Stadskanaal, contr. uit:

Musselkanaal: H. Huizing f 1.

Sellingen: Ds. W. v. Asselt, f 1.

De lijsten uit de Classen Rotterdam en Gorinchem

D. V. de volgende week.

De Penningmeester

van de Theologische School,

Zwolle, 2 Juni 1900, Dr. H. FRANKEN.

Potgietersingel 120.

TOESPRAKEN

BIJ HET AVONDMAAL. (II)

De vrijheid, welke het Nieuwe Testament aan de geloovigen gunt in betrekking tot de wijze der Avondmaalsviering, bleef in den eersten tijd in de Christelijke gemeenten bestaan. Tot zelfs in de derde eeuw toe zijn gewoonten en gebruiken verschillend, die bij de Avondmaalsviering in acht genomen worden. Maar langzamerhand kwam er toch eene zekere algemeene zede in de Avondmaalsviering, die allerwegen gevolgd werd en waarvan men slechts in bijzondere omstandigheden of op ondergeschikte punten afweek.

De ontwikkeling, welke aan opvatting

en viering van het Avondmaal gegeven werd, bestond in het algemeen hierin, dat het deelnemen van het volk der geloovigen aan de viering van het Avondmaal hoe langer hoe meer beperkt werd.

Het karakter van een maaltijd ging geheel teloor. De tafel maakte plaats voor een altaar. De voorganger voor een priester. De dankzegging der gemeente voor eene onbloedige offerande van Christus. Het brood voor de hostie, wier gebruik alleen voldoende was en de uitreiking van den beker overbodig maakte. En de gemeenschap der geloovigen aan denzelfden disch week voor de aanbidding van het tremendummysterium, de vreeselijke verborgenheid van de Mis.

om sloot men zich zoo eng mogelijk bij de H. Schrift aan. De dienaar sprak niet in eene vreemde, maar in de eigen taal des volks en fluisterde de formule niet tot het teeken, dat veranderd moest worden, maar tot de geloovigen, die brood en wijn als een onderpand van Gods genade ontvangen en genieten moesten.

Voor de waardige viering van het Avondmaal werd door Calvijn reeds bepaald, dat, terwijl het brood gegeten en de wijn gedronken werd, er een Psalm gezongen of een toepasselijk hoofdstuk uit de Schrift gelezen zou worden. En dit gebruik werd uit de Geneefschelitergatie in vele Gereformeerde kerken, ook hier te lande, overgenomen.

Of er daarbij voor het vrije woord van den dienaar hoegenaamd geen ruimte werd gelaten, mag betwijfeld worden. Daniel (Codex Liturgicus III 162) haalt uit Fliedner aan, dat de dienaar des Woords in de kerk te Genève, nadat hij brood en wijn had toegereikt, zich nederzette en dan, nadat de gasten gedronken hadden, met eenige woorden het doel en den zegen van het Avondmaal verklaarde en daarna de gasten gaan liet met de woorden: staat op en verkondigt den dood des Heeren, totdat Hij komt.

In elk geval is de bepaling, dat onder het gebruik van het Avondmaal een Psalm gezongen of een gedeelte der Schrift gelezen zou worden, niet te beschouwen als een bevel, waarvan af te wijken eene kerkelijke zonde is. Het is duidelijk meer een raad dan een gebod. Men acht het het beste maar veroordeelt daarom elke andere gewoonte niet.

De Psalmen, die daarbij gezongen moeten worden, worden niet voorgeschreven; de hoofdstukken, die te lezen zijn, niet verplichtend gesteld; alleen worden enkele kapitels uit Jesaja bij wijze van voorbeeld genoemd. Aan de woorden: het brood, dat wij breken, is de gemeenschap des lichaams van Christus — werd nog toegevoegd: neemt, eet, gedinkt en geloof, dat het lichaam onzes Heeren Jezus Christus gebroken is tot eene volkomene verzoening van alle onze zonden. En evenzo werden de woorden, die bij den drinkbeker aan Paulus werden ontleend, uitgebreid. Bewijs genoeg, dat de Gereformeerden geen slaven van formules waren.

Hoe ruim van hart Calvijn op al deze punten was, is voldoende bekend. Zelfs is zijne liturgie niet op te vatten als een model, dat voor geen verbetering vatbaar was. Want Calvijn moest in Genève met allerlei omstandigheden rekenen en gaf met name in zijne liturgie niet altijd, wat hij wenschte, maar nam, wat hij voorshands krijgen kon. Hij wenschte bijv. viering van het Avondmaal eens per maand, maar vergenoegde zich voorloopig met vier keeren in het jaar.

Zoo waren en kwamen er ook allerlei verschillen in de wijze, waarop het Avondmaal hier en elders en ook in de plaatselijke kerken gevierd werd. In de praktijk hield men zich volstrekt niet overal en altijd aan hetgeen dienaangaande in Kerkenordeningen en Formulieren voorgeschreven of aanbevolen was. In sommige kerken kwam bijv. de gewoonte op, om onder de bediening van het Avondmaal de gemeente geheel aan hare eigene overpeinzingen over te laten. In andere placht de leeraar een „tafelgesprek“ te houden, een gebruik, waardoor de Geref. kerk hier te lande zich van andere kerken onderscheidde.

De beroemde Westminster Synode schafte zelfs alle Formulieren af en liet bij de bediening van Doop en Avondmaal aan den predikant eene zeer groote mate van vrijheid.

Nadat de dienaar bij gelegenheid van eene Avondmaalsviering eene gewone prediking had gehouden, moest hij aan het einde eene korte vermaning en uitnodiging tot het volk richten.

Aan de tafel had hij eerst in enkele woorden aan te geven, dat de elementen van brood en wijn, anders gemeen, nu door het woord der instelling en door het gebod tot een bijzonder gebruik werden afgezonderd.

Daarna heiligde en zegende hij de elementen van brood en wijn door het voorlezen van de woorden der instelling (uit de Evangelien of uit 1 Cor. 11, bepaaldelijk vers 23—27), die hij, zoo hij het noodig achtte, nader verklaren en toepassen mocht. Dan volgde het gebod, waarvan wel een voorbeeld werd gegeven, maar dat volstrekt niet letterlijk behoeft nagesproken te worden.

En bij het uitdeelen van brood en wijn moest de dienaar dan deze of dergelijke woorden, ontleend aan Christus of aan Paulus, spreken: — overeenkomstig de heilige instelling, het bevel en voorbeeld van onzen Zaligmaker Jezus Christus neem ik dit brood en, gedaakt hebbende, breek ik het en geef het u. Neemt gij en eet het. Dit is het lichaam van Christus, dat voor u verboden is. Doet dat tot zijne gedachtenis enz.

Zoo groote mate van vrijheid, zoo groot verschil in vormen bestond er

vroeger in de Gereformeerde kerken.

En niemand dacht eraan, om den ander te veroordeelen of, met een beroep op Calvijn, als een graadje minder Gereformerd onder verdenking te brengen.

Hoe mild men over al deze en dergelijke verschillen oordeelde, kan Voetius leeren.

In zijn Pol. Eccl. I 798 stelt hij de vraag, of alle mannen gehouden zijn, om gedurende de bediening van het Avondmaal zich elk voor zichzelf stil bezig te houden met lezen of met overpeinzing of met gebed of met het hooren naar de voorlezing van een gedeelte der Schrift.

En hij geeft daarop ten antwoord: Op dit punt moet aan geene kerk iets worden voorgeschreven, want het behoort tot de onverschillige zaken. De gewoonten zijn hierbij onderscheiden. Elk geloovige schikke zich in zijne kerk naar de gewoonte, die daar pleegt in acht genomen te worden, totdat de kerk op dit punt een ander en beter inzicht verkregen hebbe en daarin wijziging brenge.

Zulk een antwoord komt mij voor, breed, ruim, vrij en echt-Gereformeerd te zijn.

PROF. H. BEUKER.

Vrijdag 1.1. kwam uit Grand-Rapids (N. Amerika) de droeve tijding, dat onze hooggeachte broeder en vriend, Prof. H. Beuker, na eene korte ongesteldheid plotseling was overleden.

Eene hartverlamming maakte een einde aan zijn leven. Hij had nog niet den ouderdom van zes-en-zestig jaren bereikt.

Hendericus Beuker was afkomstig uit de Nedergraafschap, uit een zoogenaamde „Boerschap“ onder Emlenkamp, en werd geboren in dien zelfden tijd, waarin hier in Nederland de Scheiding van het Nederlandsch Hervormd Kerkgenootschap een aanvang nam.

Deze Scheiding schoot, vooral door de werkzaamheid van J. B. Sundag, die onder de prediking van Ds. Hk. de Cock bekeerd werd, ook wortelen in de Nedergraafschap en droeg daar rijke en heerlijke vruchten.

De omvang, welken de Scheiding daar verkreeg, was niet uitgebreid; de gemeenten, die eruit voortkwamen, waren niet talrijk en over het algemeen niet groot. Maar de reformatie der kerk had haar beginsel en grondslag in eene reformatie des levens. De Geest des Heeren was eronder werkzaam. Er was eene geestelijke opwaking, een honger en dorst naar de waarheid; er was waarachtige bekeering en nieuw, geestelijk leven werd er aanschouwd.

Van deze reformatie was ook Beuker een zoon. Zij heeft op hem haar stempel gedrukt, en in hem een krachtig getuige, een kloek verdediger gevonden. Eene merkwaardige vrucht van de Scheiding in de Nedergraafschap is geweest, dat zij bij zoovele jongelingen de begeerte opwekte, om den Heere in het evangelie te dienen. Tal van Gereformeerde kerken, niet alleen in de Graafschap Bentheim, maar ook in Nederland, Amerika en Afrika hebben leeraars gehad of hebben ze nog, die uit Bentheim en Oost-Friesland afkomstig zijn.

In zijne *Tubantiana*, uitgegeven in 1897, noemde Prof. Beuker zelf een getal van drie-en-dertig predikanten, die van daar geboortig zijn, en van wie er toen nog zeven-en-twintig in leven waren.

Beuker zelf behoorde tot deze groep. Hij ontving eerst eenige opleiding bij Ds. J. H. Schoemakers te Wilsom (Gr. B.), ging daarna naar de Theol. School te Kampen en legde er in 1862 het eind-examen af.

In November van dat jaar deed hij zijne intride in de gemeente te Zwolle. En achtereenvolgens diende hij daarna de gemeenten te Rotterdam, Glessendam, Harlingen, Amsterdam, Emlenkamp in Oost-Friesland, Leiden, en Muskegon in Michigan (Noord-Amerika).

Sedert 1870 was hij de meeste jaren Curator onzer Theol. School voor Friesland en N. Holland. Op kerkelijke vergaderingen, ook op Synodes, was hij dikwerf afgevaardigde. Op de laatste gehouden Synode te Groningen bracht hij nog als afgevaardigde de groete van de zusterkerk in Amerika.

In 1894 werd hij benoemd tot Professor aan de Theol. School te Grand-Rapids en was daaraan een zestal jaren werkzaam, totdat de dood hem nu op het onverwachtst uit den kring van zijn gezin, uit het midden zijner vrienden, uit den arbeid in Gods koninkrijk wegrukte.

In Beuker lijdten niet alleen zijne gade en zijne kinderen, maar ook de Geref. Kerken en Th. School in Amerika, en al zijne vrienden en broeders aan gene en aan deze zijde van den oceaan, een groot verlies.

Zijn leven was zoo rijk en zoo veelszins met dat van anderen verbonden. Beuker

sloot zich niet in zijne gemeente op en deed niet alleen in stilte en getrouweheid zijn herderlijk werk. Maar hij zag ver om zich heen en leefde heel het leven der kerk mede. Hij was bij uitnemendheid een *kerkelijk* man.

Maar dan niet in dien engen zin, dat hij niets goeds zag, of zien kon, buiten zijne eigene kerk. Veeleer het tegendeel, zijn blik was ruim, zijn hart wijd uitgestrekt; hij was veel te goed Gereformeerd, om bekrompen te zijn.

Maar Beuker was een zoon van de Scheiding. En hij had de kerk, die uit haar werd geboren, lief met de liefste zijner ziel. Als zij miskend of aangevallen werd, van welke zijde dan ook, dan sprong hij aanstonds in de bres. Hij nam het voor haar rechten en vrijheden op.

En daar hield hij wel van, van zoo'n beetje polemiek. Zonder strijdustig te zijn, was hij, als het zijn moest, toch volstrekt niet van den strijd afkeerig. Dan was hij ook in zijn kracht en volgde hem ieder met belangstelling.

Wie herinnert zich niet de stukken onder den titel *Een en ander in de Vrije Kerk* geplaatst, van welk tijdschrift hij ook oprichter was. Ze munten uit door helderheid van oordeel, juistheid van inzicht, lijnheid van opmerking, frisheid van stijl. *De Vrije Kerk* dankte aan zijne artikelen hare grootste aantrekkelijkheid. Beukers oordeel telde in de kerken mee en legde groot gewicht in de schaal.

En wat het schoonste van alles was, ieder was overtuigd, ook wie het niet met hem eens was, dat Beuker het eerlijk meende. Hij was een oprecht man, een man van karakter en overtuiging. Hij had zijn eigen inzichten, maar hij kon het heel goed verdragen, dat een ander van hem verschilde; hij werd nooit boos, hij was nimmer persoonlijk, en hij gaf steeds aan den tegenstander al de eere, die hem toekwam. Het was hem om de eere Gods, om het koningschap van Christus in zijne kerk te doen.

Dat voelde elk. Daarvan was ieder overtuigd. Niemand twijfelde aan de oprechtheid en zuiverheid zijner bedoelingen. Beuker was een *Christen*, een Gereformerd mensch, niet alleen in zijn verstand maar ook in zijn hart. Gereformeerd was hij hem geen aangeleerde les, het was zijne tweede natuur. Hij kon niet anders zijn. Hij was het zoo eenvoudig en zoo natuurlijk, als ware hij het van zijne geboorte af.

Thans is ook deze trouwe vriend weder van ons heengegaan. Zijn heengaan is voor ons, die achterblijven, een groot verlies; maar voor hemzelf is het een nog grooter gewin, want zijn leven was in Christus verborgen bij God.

Daarmede trooste de Heere zijne bedroefde gade en kinderen en al de vrienden, die hij zich hier en ginds verworven heeft.

En Hij verwekte nog vele mannen, die Beukers voetstappen drukken, die even krachtig als hij getuigen voor de eere van zijn naam, en even kloek als deze zoon der Scheiding optreden voor het recht en de vrijheid zijner kerken!

EENSTEMMIGHEID.

De *Heraut* neemt in haar laatste nummer het tweede artikel uit de *Bazuin* over het geheiligd zijn der kinderen in Christus over en voegt er dan deze woorden aan toe:

„Zoo stellig als moet vastgehouden, dat, wie ook, alleen in de kwaliteit van potentieel of actueel geloovige den Doop kan ontvangen, even vast staat het, dat de Doop het geloof nooit toebrengt, alleen sterkt, en dat de Doop dus *alleen voor den geloovige* (potentieel of actueel) grond van troost en hope is.”

De *Bazuin* wist wel, dat de *Heraut* er niet anders over dacht. Maar zij is er toch dankbaar voor, dat dit thans nog eens klaar en helder door haar wordt uitgesproken.

Het kan goed zijn voor degenen, die meenen, dat het gedoopt-zijn alleen genoegzame grond voor de zaligheid is.

In het wezen der zaak is er onder ons geen verschil over den Doop, en is het er ook nooit geweest.

Het verschil sproot alleen daaruit voort, dat men over en weer op een van de twee in bovengenoemde woorden van de *Heraut* voorkomende elementen van waarheid den nadruk legde en zoo soms elkander eene meening toedichtte, die inderdaad niet gekoesterd was.

Het stukje onlangs van Ds. T. Bos en deze woorden van Dr. Kuiper stellen dit duidelijk in het licht.

BAVINCK.

DE GENADE DER SCHULDVERGEVING.

„Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mensch, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent.” Ps 32:1 en 2.

„O mijn volk! neem mijne leer ter ooren; neigt u lieder oor tot de redenen mijns monds. Ik zal mijn mond open-

doen met spreken;” zoo ving Asaf zijn 78sten Psalm aan. Op deze of dergelijke wijze geven de gewijde schrijvers gedurig hun wensch te kennen, dat met ernst geluisterd zal worden, naar wat zij van Godswege te zeggen hebben. En terecht. Ook naar Davids onderwijzing dient gehoord met heilbegeerte des harten.

Veilig had hij dezen Psalm kunnen beginnen met het woord van Mozes: „Neig de ooren, gij hemel! en ik zal spreken; en de aarde hoore de redenen mijns monds. Mijne leer druipen als een regen, mijne rede vloeie als een dauw; als een stofregen op de grascheutjes, en als druppelen op het kruid.

Want ik zal den naam des Heeren uitroepen; geeft onzen God grootheid!”

Of is er belangrijker onderwerp dan dat onzer rechtvaardiging? Is *heiliging* mogelijk zonder voorafgegaane rechtvaardiging, en kan, zonder haar, op *verheerlijking* worden gehoopt? Heeft Paulus niet gezegd: „Wij dan gerechvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God, door onzen Heere Jezus Christus; door welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid Gods.”

Wie de leer der rechtvaardiging des zondaars voor God recht verstaat, heeft de rechte kennis van zijne ellende door de zonde; hij zegt met Job: „Hoe zou de mensch rechtvaardig zijn bij God? Zoo Hij lust heeft, om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden;” of met Jesaja: „Wij allen zijn als een onreine, en alle onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; en wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind.” Maar ook is hem de weg der verlossing, Christus en zijne borgegerechtigheid ontdekt. De noodzakelijkheid der wedergeboorte door den Heiligen Geest, en der ware bekeering tot God is hem duidelijk geworden. En opgewekt tot de beoefening der dankbaarheid, verstaat hij Paulus' ontboezeming: „Dankende den Vader, die ons bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht; die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet heeft in het koninkrijk van den Zoon zijner liefde; in denwelken wij de verlossing hebben door zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden.”

Zoo is dan de leer der rechtvaardiging middelpunt van heel de leer des heils, die met haar staat of valt, gelijk de genade der rechtvaardiging alle heil in zich sluit voor den tijd en de eeuwigheid. Daarom leerde David: „Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mensch, dien de Heere de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.”

De vergeving der zonden is eene genadige daad des Heeren, waardoor Hij ons, om Christus' wil, van al onze zonden volkomen vrijspreekt, waarvan Hij ons, door het geloof, in de conscientie verzekert, tot zijne eer en onze zaligheid.

Niemand dan God kan de zonden vergeven. Micha looft: „Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft?” En de Heere zelf zegt: „Ik zal hen reinigen van al hunne ongerechtigheid, met dewelke zij tegen Mij gezondigd hebben; en Ik zal vergeven al hunne ongerechtigheden, met dewelke zij tegen Mij gezondigd en met dewelke zij tegen Mij overtreden hebben.” En wederom: „Ik delg uwe overtredingen uit als een nevel, en uwe zonden als een wolk.”

David zelf is een treffend voorbeeld. Wie heeft hem zijne gruwelijke zonden kwijtgescholden? Was het niet God, die door Jesaja zijn volk toeroept:

„Al waren uwe zonden als scharaken, zij zullen wit worden als sneeuw, al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol,” en die hem door Nathan verzekeren liet: „De Heere heeft uwe zonden weggenomen, gij zult niet sterven.” Christus, de waarachtige God en het eeuwige leven, Gods Zoon in dienstkechts-gestalte, macht hebbend op aarde de zonden te vergeven, en daarin reeds kenbaar als de Rechter der wereld, die straks in heerlijkheid komt, hooren wij telkens in het Evangelie de zonde vergeven. God alleen is het, die behouden en verderven kan. Tegen Hem is gezondigd, Hij heeft de macht te vergeven. Daarom boog David zich voor zijn troon, met de bede: „Zijt mij genadig, o God, naar uwe goedertierenheid; delg mijne overtreding uit naar de grootheid uwer barmhertigheden. Wasch mij wel van mijne ongerechtigheid, en reinig mij van mijne zonde.” God vergeeft de zonde. Uit vrije liefde; in een weg, waarin aan zijne gerechtigheid wordt voldaan; tot de verheerlijking van zijn naam. En die vergeving is zoo volkomen, dat „er geen verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn.” In die vergeving ziet David het grootste voorrecht, dat den mensch te beurt valt, en zoo is

hij er mee vervuld, dat hij dezelfde zaak bij herhaling noemt, ja driemaal telkens met andere woorden schetst. Immers, hij gewaagt: van het vergeven der overtredingen, van het bedekken der zonde, en van het niet toerekenen der ongerechtigheid.

Eerst zegt hij, dat den gelukzaligen man zijn overtredingen vergeven zijn. Het woord door vergeven vertaald, zegt: van iemand wegnemen, iemand ontheffen.

Zoo bad ook David: „Heere, neem weg alle mijne zonden,” dat is, vergeef ze mij, ontlast er mij van. De zonde is een zware last. Wie aan haar schuld en heerschappij wordt ontdekt, zegt met den profet: „O Heere, mijne ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden.”

De zonde is de zwaarste last. Zij bezwaart ziel en lichaam beide. Zij is als een aan het hart knagende worm. Zij is als een zwaarwichtige steen, die den zondaar doet zinken in den afgrond der hel. De zonde kan ontzettend op de conscientie drukken en beangstigen, gelijk wij zien in Kain, Saul en Judas, die niet wisten, waarhenen zij zouden vluchten, om van dezen last bevrijd te worden.

Kain, die zijne handen met broederbloed bevekt had, werd zoo gefolterd, dat hij uitriep: „Mijne zonden zijn grooter dan dat zij vergeven kunnen worden.” Gelijk de duif, door Noach uitgelaten, op de gansche aarde geen plaats vinden kon, waar haar voet kon rusten, zoo vond de ongelukkige Kain nergens een rustplaats, voor zijne ziel, maar allerwegen achtte hij zich door de wrake Gods vervolgd. Werd niet koning Saul zoo door dezen last gedrukt en geperst, dat hij tenslotte uit wanhoop in zijn eigen zwaard viel? En Judas, de man van Karioth, die uit wrok en door geldzucht den Meester verried, — werd zijne zonde hem niet een keten, die hem van doodsangst als deed stikken? Riep hij niet in vertwijfeling: „Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed!” En vroeg hij niet de hand aan zijn eigen leven?

Is waar, vele goddeloozen zijn zoo verhard in de zonde, dat zij haar lichter achten dan een veer; hun conscientie slaapt, of sterker, is toegeschoerd. Maar zij zal niet blijven slapen. Eenmaal zal ze spreken en zoo ontzettend, dat het hun bang, vreeselijk bang zal zijn. Dan zullen zij den last hunner zonden gevoelen, en in benauwdheid jammeren: „Bergen en steenrotsen valt op ons, en verbergt ons van het aangezicht desgenen, die op den troon zit, en van den toorn des Lams. Want de groote dag zijns toorns is gekomen, en wie kan bestaan?”

Waarlijk, de zonde is een zware last, en de mensch is gelukkig, die van dezen last is verlost, dat is, wien zij vergeven, kwijtgescholden is; waarom de dichter zegt: „Welgelukzalig is hij wiens overtreding vergeven is.” Verlost van de knaging des gewetens, smaakt hij eene blijdschap, eene vrede uit den Heiligen Geest, die alle verstand te boven gaat.

(Slot volgt.)

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

XV.

ELKANDER VERDRAGEN.

In den hemel kan de deugd der broederlijke verdraagzaamheid niet betracht worden; zij behoort onder de deugden, voor welke er slechts in de onvolmaakte kerk hier beneden plaats is. Dat is eene van de lichtzijden van de onvolkomenheid der kerk, dat zij gelegenheid opent tot onze oefening in zekere deugden, bepaaldelijk in die der verdraagzaamheid. Men heeft wel eens gevraagd, waarom God den mensch niet terstond na zijne wedergeboorte in den hemel opneemt. Op deze vraag kan men antwoorden, dat Hij dit niet doet, omdat Hij ons vooraf wil oefenen in de deugden, voor welke alleen de gemeente hier op aarde de geschikte oefenschool is.

Er valt soms veel van den broeder te verdragen. Sommige broeders zijn wel met bijzondere, maar minder met gemeene genade begiftigd; er is dikwijls bij hen eenge mis aan wat lieflijk, rein en welluidend is, dat ons al te nauwe gemeenschap met hen vermijden doet, ja, soms tegen hun gezelschap doet opzien, vooral als zij ook met bijzondere genade schaars bedeed zijn. Anderen zijn wel in den wortel des geloofs met ons één, maar verschillen in bijzaken zoo veel van ons, en hebben zulk een eigenaardigen blik op de dingen, dat wij niet met hen kunnen spreken zonder in de noodzakelijkheid te komen om zijne tegenspraak te verdragen. Sommigen zijn zoo zwak van geweten, dat wij ons uiterst voorzichtig moeten gedragen om hen niet te ergeren, en telkens geroepen worden om van onze Christelijke vrijheid geen gebruik te maken, teneinde hen niet tegen ons

in te nemen, of erger nog, door ons voorbeeld niet in verzoeking te brengen om tegen eigen overtuiging in te handelen. Er blijven er ook steeds over, die telkens van den rechten weg af dwalen, lichtelijk met allen wind der leer worden medegevoerd, of telkens in den strijd met hun vleesch het onderspit delfen, zoodat wij telkens in de noodzakelijkheid komen om hen als verdwaalde schapen op te zoeken, en ons al de moeite, aan dit zoeken verbonden, te getroosten.

Nu is het voorzeker de gemakkelijkste weg om den tot een last geworden broeder van de schouders te werpen. De gemakkelijkste weg wordt dan ook het meest betreden; men gaat den lastigen broeder uit den weg, en trekt zich zijner niet aan. Ach! wij arme dwazen meenen, dat de tocht naar den hemel eene wandeling voor genot is, en vergeten, dat men slechts door de woestijn henen het land der ruste bereiken kan. Voor alles, ook hiervoor, dat men zich van den lastigen broeder terugtrekt, is trouwens eene verontschuldiging te vinden. Wij zeggen, dat wij in het belang van ons geestelijk leven hen vermijden; brengen zij niet telkens stoornis in onze geestelijke genietingen? Eén ding vergeet men hierbij echter, namelijk, dat wij ons zoo doende de gelegenheid afsnijden om af te leeren, wat ons ongeschikt, en aan te leeren, wat ons geschikt maakt voor het leven in de volmaakte gemeenschap der heiligen in de toekomstige eeuw. Zoo blijven wij zelven achterlijke kinderkens. Wij mogen wel er naar staan om van den Heere te genieten, maar het verdraat achterlijkheid in de genade, zoo men niet evenzeer begeert om welbehaaglijk in de oogen Gods te zijn, en de menschen van ons te doen genieten.

De Schrift wil niet, dat wij ons aan den min aangenamen broeder onttrekken. Zij wil, dat wij elkanders lasten dragen, Gal. 6 : 2; wekt ons op tot verdragen, Col. 3 : 13; en gebiedt ons om den zwakken broeder aan te nemen, Rom. 14 : 1; en ons naar hem te schikken, vs. 21.

Gemakkelijk is de broederlijke verdraagzaamheid niet. Zelfs de Christus riep eens uit: o ongelooftig en verkeerd geslacht! hoe lang zal ik nog bij u zijn, en ulieden verdragen, Luk. 9 : 41. Toch verdroeg Hij. Hij had de zijnen lief; nu weten wij, dat de liefde alle dingen verdraagt. Zullen wij dan niet verdragen, wij aan wie zoo veel te verdragen valt, als Hij verdroeg, Hij aan wien niets te verdragen viel.

Men wachte zich echter, voor wat wij het namaaksel der verdraagzaamheid zouden kunnen noemen. Het is ons eigen om de zonden en gebreken bij onzen broeder te verdragen, zoolang zij ons niet hinderlijk zijn; eerst als dit laatste het geval is, dan houdt onze verdraagzaamheid jegens zijn persoon op. Vooral in hen, die ons liefhebben, en meer nog in hen, die wij liefhebben, kunnen wij de zonde zoo gemakkelijk verdragen. Hoe verdraagzaam was Eli tegenover zijne zonen niet! Het moet juist omgekeerd worden. Er staat geschreven, dat wij de zonde in onzen broeder niet verdragen mogen, Lev. 19 : 17; wat wij te verdragen hebben is zijn persoon, spijt zijne zonde. Ach! wat is er weinig echte verdraagzaamheid. Veel verdraagzaamheid uit gemeenacht, uit verblinding voor, uit vereeniging met de zonde, die bij onze broeders gevonden wordt; maar zelden uit heilige liefde, die niet den broeder niet verdragen kan, maar zijne zonde niet.

VAN ANDRIJ.

Politieke Beschouwingen.

Zoo is dan ook Pretoria door de Engelschen, helaas, bezet, gelijk in de jongstverloopen dagen tamelijk met zekerheid kon worden verwacht. Niet omdat de Burgers niet meer wilden vechten; integendeel. Er is sedert de bezetting van Johannesburg vóór een achttal dagen heel wat gevochten: De Burgers boden tusschen Johannesburg en Pretoria soms een hardnekkigen tegenstand. De dynamietfabriek tusschen beide steden werd door de Engelschen genomen, maar weer door Burgers hernomen. En aan den anderen kant bij Elandsfontein werden zelfs 700 Engelschen gevangen genomen, die echter later weer losgelaten werden, omdat men ze niet wilde medevoeren. Roberts moest Woensdag zelf telegrafeeren, dat Maandag en Dinsdag zijn opmarsch op hardnekkigen tegenstand van de Boeren stuitte. Zij verlieten eerst des avonds laat, zonder gevecht, hunne stellingen bij Irene en trokken in en door Pretoria terug.

Blijkaar hadden de Burgers besloten om Pretoria evenmin als Johannesburg aan een beleg te wagen. Generaal Botha deelde Woensdagmorgen mede aan Roberts, dat Pretoria niet zou verdedigd worden en verzocht, dat de voorwaarden mochten vastgesteld worden. Eerst was er misverstand, naar 't schijnt, en eischte hij onvoorwaardelijke overgave, misschien de hoop voedend, dat 't leger der Burgers zich mede overgaf. Doch daarvan was geen sprake. 't Was slechts een weerloze stad. Roberts stemde toe, het tijdelijk bestuur der stad daartoe tevoren aangesteld, kwam uit en Woensdag

twee uur werd ook Pretoria, de hoofdstad van Transvaal, weder door de Engelschen bezet. Van wanorde was, dank zij de houding der Burgerlegerscharen, geen sprake; zelfs Mevrouw Krüger zou met vrouwen van andere regeringsofficiëren in Pretoria gebleven zijn. Wij melden dat tot geruststelling van hen, die er familie hebben. Nu zal Roberts wel spoedig ook deze Republiek voor geannexeerd verklaren. Doch daarmee is de weerstand niet gebroken en de oorlog uit. Integendeel. De Burgers houden krachtig aan hun plan, om zich gestadig terug te trekken en in 't Lijdenburgsche achter de berg-ruggen zich krachtig te verdedigen. De Engelschen maakten te Pretoria al even weinig buit aan oorlogsmateriaal als te Johannesburg. Vijftien treinen daags reden onophoudelijk van Pretoria naar 't Lijdenburgsche met massa's kanonnen, ander oorlogsmateriaal en levensvoorraad.

Slechts van de Burgers in Pretoria zullen de Engelschen levensvoorraad kunnen krijgen. Rondom verbranden de Boeren alle gras, zoodat zelfs 't wintersprietje den vijanden niet is gegund. Toch verwoesten de Burgers, dank zij hun Christen zin en de hoop daardoor altijd meer de sympathie der Europeesche volkeren (en ook der Regeeringen tot interventie) te zullen behouden voor de toekomst, misschien later zoo brood noodig.

Buller wordt nog al tijd met succes door de Burgers bij Langsnek (Natal) tegengehouden. 't Is echter de vraag of zij, nu Pretoria bezet werd, zich ook niet terug zullen trekken naar 't Lijdenburgsche. Voorloopig komt ons dit toch niet waarschijnlijk voor. Bevat toch 't bericht waarheid, dat 5000 Vrijstaters aan den Noordkant van de Vaal naar 't Oosten oprukken, dan schijnt daarin tweerlei te liggen. Vooreerst dat deze de Burgers bij Langsnek in den rug willen leveligen, zoodat zij niet behoeven weg te trekken en voorts, dat zij tevens nog altijd er op loeren Roberts' gemeenschap over de Vaal af te snijden. Mocht dat eens gelukken. Onmogelijk is 't zeker niet. Van lieverlede blijkt toch hoeveel moeite de Engelen hebben en hoe zware verliezen zij lijden om de Vrijstaters in den Vrijstaat van den spoorweg af te houden. Onophoudelijk hebben zij op de gansche linie te strijden en bij Lindley verloren zij zelfs een geheel bataljon. En zoo benaamd werd daar hun toestand, dat Methuen opzettelijk een geforceerden marsch dwars door 't land moest afleggen om zoo mogelijk lucht te verschaffen, doch hij kwam te laat.

Ook in de Kaapkolonie beginnen de Afrikaanders zich weer meer te roeren. Nog altijd vechten er hier en daar in Noord en West en op de Bondsvergadering spraken zij zich kras tegen het berooven der Republieken van hare onafhankelijkheid uit.

De opstand in China duurt voort en de troepen der Mogendheden zoeken tot dusverre vergeefs dien opstand te onderdrukken. De opstandelingen verwoesten wat onder hun bereik komt en moorden niet minder.

Ofschoon de verhalen over het dooden van zendelingen, waar de opstandelingen op snoeven, meerendeels gelogen zijn, is het ontzetkorps uit Tientsin niettemin teruggekeerd zonder het ontzet bewerkstelligd te hebben. Een paar Russische officieren zijn daarbij gewond. Men acht het waarschijnlijk, dat er Russische troepen zullen gezonden worden. Amerikaansche en Engelsche mariniers behoorden rechtstreeks naar Peking om te gaan om de zendelingen te ontzetten, want het tsong-li-jamen erkent machteloos te zijn, terwijl de onderkoning meldt geen soldaten meer beschikbaar te hebben. Inmiddels duurt de vervolging van Chinezen voort, die ondersteld worden te heulen met de Europeanen en geeft de keizerin doodkalm tooneelvoorstellingen in het zomerpaleis.

Italië heeft weer een kamerverkiezing als gevolg van ontbinding gehad.

De geheele uitslag der Kamerverkiezingen is nog wel niet bekend, maar men heeft toch in een Reuter-telegram kunnen lezen, dat de Regeering haar meerderheid behoudt. Dit zal haar niet tegengevallen zijn, al hebben haar kandidaten in het Noorden geduchte klappen gehad en al leveren de verkiezingen geenszins een waarborg op, dat in de nieuwe Kamer de verwoede dwarsdrijverij niet zal worden voortgezet.

Er is natuurlijk weer, vooral in het Zuiden, geducht geknoeid en de Regeering heeft daaraan braaf meegedaan. Dit Rudini heeft er met socialistischen en radicalen samengevekt.

Zanardelli, zeker een van de eerlijkste politici, maar der liberale traditie, is tweemaal gekozen. Milaan is geheel en al radicaal, socialistisch, republikeinsch geworden; zelfs het in een aristocratische wijk gekijpte district van Colombo, den ex-voorzitter der Kamer, hebben zij veroverd.

De winst der uiterste linkerzijde is misschien nog niet zoo groot als waarop zij gerekend had, maar zij komt toch aanmerkelijk versterkt in de Kamer terug.

De Fransche Regeering heeft ten tweede male en ook nu in den Senaat gezegevierd. 't Ontwerp tot afsnijding van alle verdere processen inzake Dreyfus is aangenomen. Misschien beproeven de Nationalisten nog iets in de Kamer, doch baten zal 't hun niet; de tentoonstelling mag niet mislukken.

NOORDTJ.

UNIFORMITEIT.

V.

Basis en band van kerkelijk samenleven is dus bij de Gereformeerden het confessioneel belijden naar den Woorde Gods, of, wilt ge, de Formulieren van Eenigheid. Daarvan moet ook elke Unie of Vereeniging van kerken uitgaan, die, om een of andere oorzaak gedeeld, samen in één kerkverband wenschen te leven.

Eenheid van Belijdenis is daarvoor onmisbaar noodzakelijk. In die Belijdenis liggen als van zelve ook de grondlijnen van kerkregering, in de onze b.v. o. m. in Art. 30—32. Eenzelfde systeem van kerkreging kan dan ook krachtens die Belijdenis niet uitblijven.

Voor elke Unie nu of Vereeniging die

hiervan uitgaat en zich hierdoor laat beheerschen, is onder den zegen des Heeren goede hoop van slagen. Er is dan eenheid in de fundamenteelen en in den wortel, uit kracht waarvan men bij verschil in ceremoniën, gebruiken en liturgische handelingen lichtelijk tot een schikking of overeenstemming komt.

Dat geeft dan vaak nog wel eenig gekibbel, zelfs meermalen een zeer onaangenaam gekibbel, inzonderheid onder geesten van den derden, vierden en vijfden rang, die geen afwijkenden plooi in ceremonie of gebruik kunnen dulden. Doch geen nood. Dat een en ander groeit langzamerhand bij, als het met de eenheid in de confessie maar goed staat en ook zelfs die kibbelende broeders worden al kibbelende aan elkander gewend en leeren zich aldus langzamerhand naar elkander schikken.

Daarom kon ik ook zoo van harte meêgaan met de Unie of Vereeniging der Gereformeerde kerken in 1892. De kerken, die zich achtereenvolgens krachtens de reformatorische acties van 1834 en 1886 hadden losgemaakt van het door koning Willem I in het leven geroepen Genootschap van 1816, ontmoetten elkander op de basis van de confessie, of de Formulieren van Eenigheid der aloude Gereformeerde kerken dezer Landen. Eenzelfde systeem van Pres. kerkregiment werd dan ook door haar gehuldigd, zoodat het dan ook als van zelve sprak, dat ze voortaan in eenzelfde kerkverband saam zouden leven naar den regel van de D. K. O. 1618, 19. De aloude vigeërende Kerkenorde dus die door het Regiment van 1816 wel smadelijk op zijde was geschoven, maar toch nooit wettelijk was afgeschaft. Daarom werd ook aan haar en door de kerken van 1834 en door die van 1886 terstond bij haar breken met de organisatie van 1816 als van zelve weer kracht van orde en regel toegekend.

Daarmee was in 1892 een goede, houdbare, ja beproefde grondslag voor kerkelijk samenleven gelegd, een grondslag naar eisch van Gods Woord en naar den aard van het leven des geloofs.

Wel moest men van beide kanten iets aan elkander toegeven of ook iets laten vallen wat men gaarne had behouden. Doch dat betrof het wezen der kerk van Christus niet, dat betrof niet de waarheid, in de confessie naar Gods Woord uitgesproken, noch de eischen en regelen van het Geref. kerkverband. Daaromtrent waren de kerken één; beslist en onduidelijk één, gelijk van weerszijden is uitgesproken.

Of daarom zulk een Unie geen gevaren en bezwaren met zich brengt? Wel zeker. Groote en vele en veelsoortige zelfs. Doch die moeten naar den eisch van 's Heeren Woord onder de oogen worden gezien om ze in de kracht des Geestes Gods te overwinnen. En dan kan, indien we slechts niet onszelven zoeken, ook niet de glorie van wat men wel eens noemt ons „eigen kerken,” maar de eer en glorie van den Koning der kerk, al moeten we dan ook sterven aan lievelingsdenkbeelden en eigengevoelene en daarom juist zoo dierbare en opvattingen en gewoonten.

Bij een Unie of Vereeniging als de besprokene komt dat terecht.

Natuurlijk ergeren zich de oppervlakkige geesten, de ceremoniële en liturgische naturen, die gaarne alles omschreven zagen tot de striklijks toe naar de wijze van den tabernakel van Mozes. Zij spreken over vorm en manier van „de heffing des kinds” bij den doop, alsof het gaat over een beweeg-offer naar de wijze des O.-Testaments.

Zij vergeten, dat een Unie of Vereeniging, die uitgaat van eenheid in het ceremoniële en liturgische inclusief het kerkrechtelijke, zonder confessionele eenheid naar de Schrift ten doode is opgeschreven.

Deze moge schoon zijn in het aanzien naar buiten, 't is alles uniform en het komt dan misschien tot denzelfden suit van boord en preekjas en juist zooveel woorden in gebed en formulier, maar van binnen wroet de tweespalt. En die tweespalt in fundament en grondslag niet, kan niet rusten, totdat dat ceremoniële en liturgische, dak, gescheurd en uiteengewrongen, instort.

De z.g. *Unite Kirche* in Duitschland van 1816 is ten dezen waarschuwend voorbeeld.

Wat confessioneel één is, groeit wel samen in het ceremoniële en liturgische en mint de verscheidenheid met orde en regel.

Wat slechts één is in het ceremoniële en liturgische zonder eenheid in het confessioneel belijden, splitst en scheurt onvermijdelijk naar inwendigen drang.

D. J. K. WIELENGA.

Buitenlandsche Kerken.

Strijd tegen de Gereformeerde Belijdenis in de Presb. kerk van N.-Amerika. S. dert eenige jaren wordt door vele invloedrijke personen in de Presbyteriaansche kerk in N.-Amerika de belijdenis dier kerk aangevallen. Wij hebben daarvan vroeger al het een en ander medegedeeld. Men zal zich nog de namen Hillis, Mc Giffert e. a. herinneren. Steeds drierster treedt de z. g. n. vrijzinnige partij in genoemde kerk op. Gedurig werd op haar aandringen door verschillende presbyteries op herziening van de geloofsbelijdenis aangevraagd. Hier zij herinnerd, dat deze kerk de Westminster Geloofsbelijdenis heeft.

In 1890 was reeds door meer dan twee derde van de presbyteries op herziening van de geloofsbelijdenis aangedrongen. De Commissie, toen voor deze zaak door de General Assembly benoemd, adviseerde het volgende jaar tot herziening en noemde de punten, waarover die revisie zou gaan. Toch is de kerk er nog niet toe overgegaan. Gevolg daarvan is, dat velen de gemeenschap met die kerk verbreken en zich bij andere kerken voegen. Van de voormannen in dien strijd tegen de waarheid hebben zich Briggs bij de Episcopalen en Smith, Mc Giffert en Hillis bij de Congregationalisten aangesloten.

Dr. Hillis heeft onlangs over de leer der verkiezing en der eeuwige straf zich uitgelaten op een wijze, die zijn diepen afkeer

van deze waarheden in het licht stelt. Hij noemt ze een vreeselijke leer en zegt, dat men van hem, die ze gelooft, moet aannemen, dat hij in zijn verstandelijke vermogens gekrenkt is. Hij zou liever zijn leven op den brandstapel eindigen, dan zulk een wreedheid aan God ten laste te leggen. Voor ieder, die deze afschuwelijke leer gelooft, is het uur des oordeels reeds aangebroken.

Deze Dr. Hillis is onlangs van Chicago naar Brooklyn vertrokken en aldaar voorganger geworden in de kerk, die vroeger den ook buiten Amerika bekenden en geachten Henry Beecher tot leeraar had. Deze kerk heet: *Plymouth Church* naar de plaats, waar de Pelgrimvaders in 1620 aankwamen! Zooals men weet, waren deze Pelgrimvaders belijders der Gereformeerde leer, die om des geloofs wil in Engeland verdrukt werden en naar Amerika gingen, om daar God naar zijn Woord te dienen. Welk een omkeer! In de kerk naar hen genoemd wordt de waarheid, om wier belijdenis zij vervolging verdroegen, bestreden, meer nog verguisd.

Deze openlijke bestrijders der waarheid vinden steun in de kerk en in de pers. De presbytery van Chicago heeft onlangs haar leedwezen uitgesproken, dat Hillis voor het lidmaatschap der Presb. kerk bedankt had, en omdat dit voortgevoeld is uit het onveranderd laten van de Westminster Geloofsbelijdenis, besloten bij vernieuwing bij de Gen. Assembly op herziening dier belijdenis aan te dringen.

Op die vergadering van de presbytery heeft Dr. Johnson, leeraar aan Mc Cormick Seminary, gezegd, dat de geloofsbelijdenis meer dan 250 jaar oud is en dat daarin de Calvinistische leer uitgedrukt is, maar dat zij nu heeft uitgediend. Zij diende vroeger om de Gereformeerde leer tegenover de Arminiaansche, het Evangelisch geloof tegenover de Russische belijdenis, de Protestantsche beschouwing van de leer der zaligheid tegenover de leer van Rome uiteen te zetten. Dit behoeft tegenwoordig niet meer en daarom moet aangedrongen worden, of op herziening of op verkorting van de belijdenis.

Een ander lid van de vergadering zeide, dat de geloofsbelijdenis een schoon overblijfsel is van wat men vroeger geloofde, maar die door de predikanten, nadat zij het seminarie verlaten hebben, slechts een enkele maal gelezen wordt.

In de pers worden Hillis en zijne geestverwanten in bescherming genomen. „*The Independent*” zegt, dat de leer der voorverordening en der eeuwige straf niet van hoog belang is. Zij behoort niet tot den godsdienst, maar tot de wijsbegeerte van den godsdienst. Iemand kan God en den naaste liefhebben, kan een goede hoop der onsterfelijkheid hebben en toch niet geloovent, dat God sommigen van eeuwigheid tot de zaligheid verkorven heeft en anderen is voorbijgegaan. Iemand kan een zeer goed Christen en een vroom aanbieder van God zijn, en in den Bijbel de geopenbaarde waarheid zien, ook als hij gelooft, dat ten slotte niet een enkele ziel in de eeuwige straf zal deelen. Men moet ieder vrijheid laten om deze leer te verwerpen, omdat zij van ondergeschikt belang is.

In datzelfde blad wordt ook gezegd, dat de kwestie van herziening der belijdenis moet terzijde gesteld worden door heel eenvoudig die belijdenis als een historisch document te bewaren. Dit wil dus zooveel zeggen, dat zij in eene verzameling oudheden te huis behoort en alleen waarde heeft voor den onderzoeker der geschiedenis.

Volgens dien schrijver drukt de belijdenis der Presb. kerk de beschouwingen uit van de Westminster Assembly in 1643. Zij heeft toen beantwoord aan het doel, waartoe zij opgesteld is. Zij was een edel maar gebrekkig document. Zij doet ons zien, welk licht de vervaardigers toen hadden. Zij is de uitdrukking van wat de opstellers toen geloofden, niet van wat wij gelooven. Het was van die opstellers een goed werk, dat zij daarin hun geloof uitdrukten, maar zij hadden geen recht om het geloof van anderen aan banden te leggen. De formulering van zijn geloof aangaande God is een edel werk. Ieder van ons menschen moet elk jaar zijne belijdenis herzien. Men moet er de voorkeur aan geven, dat ieder voor zich zelf zijn belijdenis formuleere. Indien d. Presb. kerk een belijdenis hebben moet en zij kan er zeker nog niet buiten, dat men dan een zeer korte opstelle, die het geloof des Evangelies voorstelt en het Calvinisme uitlaat, om daardoor tot nadere aansluiting in het Christendom te komen.

Waar zulke stemmen gehoord worden uit den boezem der Presb. kerk, daar is voor haar het ergste te vreezen, tenzij zij nog den moed en de kracht heeft, om die verleidelijke geesten uit te sluiten en de belijdenis te handhaven. De vrees is echter niet ongegrond, dat de belijdenis zonder officieel te worden afgeschaft, langzamerhand zal worden terzijde gesteld, zoodat men in naam de belijdenis behoudt, maar werkelijk tot leervrijheid komt.

SCHOLTEN.

De heer Brigniti, professor in de Oude-schriftenkunde van de staatsarchieven te Rome, heeft zijne studie gemaakt van de verschillende inktsoorten, waarmede de oude hune handschriften schreven. Hij had hiermede het doel om de dubbelbeschrevene perkamenten uit de middeleeuwen, of palimpsesten te onderzoeken. Wanneer men n.l. destijds een perkament handschrift had, van weinig of geen waarde, werd dit bij gebrek aan nieuw perkament somtijds uitgekrabd en dan opnieuw beschreven; doch dat uitschrapen ging niet zoo gemakkelijk; en wanneer het eerste schrift voor het oog weg was, dan kon men het perkament allicht met eenig zuur vocht doen doortrekken, waardoor het schrift weer leesbaar werd. Dit ging echter altijd tot schade van het onderste en van het bovenste geschrift gepaard. Nu heeft professor Brigniti dergelijke manuscripten door middel van de Röntgen-stralen laten onderzoeken en met goed gevolg, zoodat het eerste geschrevene aldus tamelijk goed te lezen werd. Daardoor

zullen nu dergelijke dubbelbeschrevene perkamenten, zonder ze door scheikundige vuchten te beschadigen, kunnen gebruikt worden; ook waar het den Bijbel en andere godsdienstige handschriften betreft.

De Universiteit van Glasgow heeft den Waldenser predikant Jan Pierre Pons te Torre Pellice in Piemont, en sedert twaalf jaren moderator van de Waldenzische kerk, eershalve tot doctor in de theologie benoemd.

In de Zweedsche kerk heeft men een wet gemaakt, volgens welke eene vrouw haar man kan vervangen, indien deze niet aan de stemming kan deelnemen voor de beroeping van een predikant, wanneer zij zelf ook lidmaat der Lutherse kerk is.

Ruskin schreef eens: „Ik zeg tot de vrouwen, welk oogenblik gij ook maar wilt, gij kunt de afschuwelijken van den oorlog stuiten. Gij weet, dat elke veldslag tal van weduwen en weezen maakt. Indien wij soms door gebrek aan tijingen verbindeerd zijn, met het ware gevoel hen te betreuren die gevallen zijn, dan kunnen wij toch de uiterlijke teekenen van rouw aandoen. Dat elke Christelijke vrouw dan, die hare plichten jegens God gevoelt, de gelofte doe om althans uitwendig de menschen te beweenen, die door den oorlog opeens naar de andere wereld weggenomen worden. Dat zij zich met rouw bekleeden den ganschen tijd, dien de krijg duurt; zonder versierselen en juweelen, zonder ijdele verontschuldigen. En dat dit in alle hogere klassen in Europa geschiedt. Ik beweer, dat dit sprakeloze protest der vrouwen een zeer groote uitwerking zal hebben en dat de oorlog geen acht dagen duren zal.”— We hopen het, maar zou het waar zijn?

Bij zekere gelegenheid dat Lacroix predikte in de straten van Calcutta, bleef een jonge Hindoe, Jadu Bindu Ghose geheeten, eenige minuten stilstaan om naar den prediker te luisteren en ging toen weder zijns wegs. Die oogenblikken waren echter dienstig om het bewustzijn van zonde in hem te doen ontwaken. Om daarvan af te komen werd de jongeling een pelgrim; en trok van tempel tot tempel om vrede te krijgen. Dit duurde omstreeks vijftig jaren lang... Toen kwam hij eens in de Drieënheden-kerk te Calcutta, waar Vaughan predikte. Na den dienst ging hij naar den prediker en zeide met tranen in de oogen: „Dat heb ik al die jaren verlangd te hooren; o mijnheer, de liefde van Jezus heeft mijn hart verrukt.”

De Earl van Northbrook, die van 1872 tot 1876 Onderkoning van Engelsch-Indië was, heeft voor de verspreiding in Indië een boekje geschreven en uitgegeven, getiteld: „Het onderwijs van Jezus in zijne eigene woorden.” Het bevat bovendien, op verzoek van den schrijver, een voorwoord van Dr. John Murdoch, die zijn leven gewijd heeft aan de goede verspreiding van Christelijke Indische lectuur en wien *the Missionary Record* een eervolwaardigen vertegenwoordiger der Vereen. Presb. kerk noemt.

In West-Australië zijn de volledige burgerrechten aan de vrouw bij de wet toegestaan door beide Kamers. Opmerkelijk, dat deze Koloniale staten hierin zoo voorop treden. Want Nieuw-Zeeland en Zuid-Australië zijn hierin ook reeds voorgegaan.

De ex-koningin van Madagascar bezoekt te Algiers nu en dan met eenig gevolg de Protestantse kerk; zoowel de Zondagschool die daarin gehouden wordt, als de godsdienstoefening zelve.

In 1898 telden de verplichte ziekenbeurzen in Duitschland 8.800.000 deelnemers, waaronder 6.900.000 mannen en 1.900.000 vrouwen. Het aantal verzekerden tegen ongeval bedroeg 16.700.000, waarvan 12.900.000 mannen en 3.800.000 vrouwen. Tegen invaliditeit of ongeschiktheid voor arbeid waren 8.400.000 mannen en 4.300.000 vrouwen verassureerd. Van 1885 tot 1897 stegen de ontvangsten der fondsen tot omstreeks 1800 miljoen gulden, terwijl de uitgaven omtrent 1200 miljoen bedroegen. Niet alleen de werklieden maar ook de patroons dragen hiertoe bij, en de staat vult een gedeelte aan.

Dat ook onder de Engelsche soldaten Christelijke jongelingen gevonden worden, die inplaats van jingo-taal Christelijke getuigenissen laten hooren, verneemt men uit verschillende bladen. Een lid der Jongelingsvereniging uit Allahabad in Engelsch-Indië schreef uit Ladysmith reeds voor het beleg door de Boeren: „Ofschoon wij vrij harde tijden gehad hebben sedert ons vertrek uit Allahabad, heeft God ons tot hertoe geholpen. Wij hebben deelgenomen aan een hardnekkig gevecht, waarin wij met onzen kolonel 11 gedooden en 56 gewonden verloren hebben. Onder de gesneuvelden bevond zich onze vriend Stein, ook lid van de Jong-ver. Zijn laatste woorden waren, dat hij naar zijn Bijbel vroeg. Zijn geloof in het door Jezus Christus voor hem volbrachte werk is tot aan het einde ongeschokt gebleven. Nog andere jongelingen zijn gewond, maar worden beter. Wij kwamen met eenige schampschoten vrij. Ja, de Heere vervult zijne beloften. Hij is een toevlucht voor zijn volk, Joel 3 : 16. Hij dekt ons met zijne vleugelen en wij gebiedt ons in Hem, omdat Hij altijd gereed is hem te helpen, die op Hem vertrouwt.”

Een ander jongeling onder de gevangenen schrijft, dat de Boeren-kommandant te Waterlerval zeer goed voor hen was. Hij gaf hun een groote tent om godsdienstige bijeenkomsten te houden, en deze werden zeer druk bezocht. De meeste soldaten luisterden met aandacht en de meetings droegen goede vrucht. In die maanden van gevangenschap hadden zich reeds velen uitgesproken als besloten om voortaan den Heere te dienen.

J

Van de Chr. Jongedochtersv. „Wees een zegen“ te 's-Gravenhage f 5,00
Hoe bemoedigend is het, dat het zoo gedurig blijkt, dat onze zonen en dochteren een warm hart hebben voor de dingen van het koninkrijk der hemelen. Moge de Pinkstergeschiedenis onder jong en oud krachtig werken; dan zal ook de dienst der barmhartigheid hoe langer hoe meer warme voorstanders vinden!
Met dankzegging en aanbeveling,
E. KROPPVELD.
Rijswijk (Z. H.), 2 Juni 1900.

Verslag van den Provincialen Zendingdag, gehouden op Woensdag 30 Mei 1900 te Rouveen.

Goed geslaagd, kan gezegd worden van dezen Zendingdag.
Al scheen het in de oogen van sommigen wel wat vreemd, dat het „achterland“ Rouveen ditmaal voor den Provincialen Zendingdag was uitgekozen, toch blijkt het van achteren, dat het denkbeeld van deputaten, om ditmaal in dit dorp saam te komen, zeer goed was.

Waarom komt men niet in de steden saam, zoo vragen sommigen. Waarom moet men naar zoo'n dorpje, dat men alleen schier bij name kent? Wij zouden vragen, waarom moeten de kerken op de dorpen verstoken blijven van zooveel, dat de kerken in de steden kunnen genieten?

Niet zelden zien men op de dorpen een belangstelling, waarmee zeker gerekend mag worden.

Zoo was dan ditmaal door deputaten voorgesteld, dat we te Rouveen zouden saamkomen. En de kerkeraad aldaar, wel verre van dit voorstel te verwerpen, nam dit gaarne aan.

Aan den avond, voorafgaande aan den eigenlijken Zendingdag, kwamen we samen tot den bidstond, waarin Ds. J. Gideonse uit Enschede de vrij goed opgekomen schare bepaalde bij Johannes X: 16. Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn, deze moet ik ook toebrengen, en zij zullen mijne stem hooren, en het zal worden één kudde en één herder.

Spreekte bepaalde ons bij: de toebrenging der schapen tot één kudde en wees op des Heeren recht, des Heeren werk en des Heeren loon.

Uit het door Ds. Gideonse gesprokene stipten we het volgende aan.

Bij de Joden was de herdersstand niet, als bij ons, door velen aanzienlijk geacht, neen hij was daar zeer in eere. Er is in dit hoofdstuk sprake van een drietal trekken, die doelen op den Goeden Herder. Jezus kent zijne schapen, Hij verzorgt ze en vereenigt ze. In den laatste zin, wordt er van gesproken in onzen tekst.

Daar in Jeruzalem stond Jezus als een herder zonder kudde.

Kon dat wel de Goede Herder zijn? Om deze bedenking weg te nemen zegt de Heiland: Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen.

Zijn blik is dus niet beperkt, neen, zijn blik is ruim, gaat over alle dalen, over alle heuvelen. 't Zal worden één kudde. De dood, dien de Heiland ondergaat, zal, is de vermeerdering der kudde.

Duidelijk is het, dat Jezus niet het oog heeft, gelijk sommigen willen, op de Joden in de verstrooiing. Die Joden toch zijn niet van eenen anderen stal, 't ziet op de Heidenen en het is zijn recht om die te vergaderen.

De Joden verwonderden zich te moeten hooren, dat ook anderen dan zij schapen genoemd worden. Zou het ook ons niet vreemd toeschijnen, dat de Heidenen reeds schapen genoemd worden, eer hun het Evangelie is geboodschapt? Doch Jezus beziet ze van een gansch andere zijde dan wij. Wij zien ze slechts als schuldigen. Hij kent ze, als geveenen des Vaders. Hij zal ze vergaderen.

Reeds waren de eerstelingen gekomen in de wijzen uit het Oosten. Reeds was er in Simeons profetie op gedoeld. Ze toe te brengen is zijn recht. Dat recht des Heeren geldt op het terrein der Zending. Dat recht geeft ons vrijmoedigheid tot het gebod.

Hij zal ze toebrengen. Dat is des Heeren werk, want ze zijn verstrooid over de gansche aarde. Toen de Heere Israël had verkoren, scheen het zelfs, als had Hij de Heidenen vergeten. De Heidenen doolten steeds verder af. Doch onder al die duizenden telt de Heere zijne schapen. Zien wij steeds veel op de enkele personen, die de Heere leidt den nadruk op de geslachten. De ellende der heidenwereld is zoo groot. De Heidenen gaan tot de gebroken bakken en uit zichzelf komen ze tot het Evangelie niet. De ervaring leert wel het tegendeel.

Hoe kwamen in den ouden dag de Heidenen om Israël te verdrukken. Doch God vergadert zijne kudde — straks door den Zoon des menschen. En is Jezus ten hemel gegaan, dan is daarmee zijn werk niet geëindigd. Jezus is het, die het werk der Zending doet.

Geen enkele dienaar kan den mensch levend maken. Wij kunnen geen zielen winnen. De dienaar is in de vergadering der schapen niets dan instrument. Al is Jezus zelf niet naar de heidenlanden gegaan, al heeft Hij zelf zijne apostelen uitgezonden, daardoor deed Hij geen afstand van zijn woord. Dan is het de Heere, die zelf zijne schapen vergadert.

Er zijn nog landen, die voor het Evangelie gesloten zijn. Er zijn nog talen, die geleerd moeten worden. In China waar meer dan vierhonderd miljoen menschen wonen, is de Zending nog pas begonnen. Ook op Soemba zijn er nog duizenden, die 't woord niet gehoord hebben. Of zou 't bloed des Heeren tevergeefs gestort zijn? De kerk des Heeren is nog veel meer gelijk aan een verlaten weduwe, die roept: doe ons recht, dan dat ze een vorstin is. Jezus

zelf zal niet rusten voor de laatste der schapen is toegebracht.

Dat is zijn loon, dat Hij al de schapen zal zien tot één kudde.

Hoe groot was in oude tijden de vijandschap tusschen Joden en Heidenen. Toch worden ze één. Daarvan zegt de apostel, dat het een verborgenheid is, die in vorige tijden niet is bekend gemaakt. Hoeveel te meer zal dan de vijandschap weg vallen, als de Heiden het Evangelie aanneemt.

Menigmaal heeft de eenheid gefaald, denk aan Babel, het socialisme, het communisme. Maar Christus zal zijne kudde bijeenvergaderen.

Mede door Indische schatten werden we in staat gesteld den vrijheidsoorlog tegen Spanje vol te houden. Staan we dan niet schuldig, zoo we de kerstening van Indië vergeten.

't Was ons goed om onder het woord en 't gebod van Ds. Gideonse neer te zitten.

Woensdagmorgen klokke tien waren de broeders present. Reeds vulde een schare van aandachtigen in de eigenaardige, uniforme kleederdracht, het kerkgebouw. Ware niet de regen, die lieflijk nederviel, ons te hulp gekomen, dan zou voorzeker het kerkgebouw te klein, veel te klein zijn geweest.

Thans was het gebouw 's ochtends schier gevuld, nu Ds. Hessels, onze wakkere praeses, de vergadering uitnodigde, om aan te heffen: „Al de Heidenen, door uw handen.“ Na gebod sprak hij in een kort openingswoord in dezer voege.

De eeuw, wier kinderen wij zijn, heeft groote schaduwschijden, als ongeloof, bijgeloof, socialisme, den geest van den vorst der duisternis. Doch daartegenover ook lichtschijden.

Is deze eeuw een eeuw van onrecht, denkt aan Zuid-Afrika, — toch zijn er lichtschijden, en dat is voornamelijk in de Zending openbaar. Was de 16e eeuw de eeuw der Hervorming, de 19e eeuw is die der Zending. Het perfide (trouweloze) Engeland heeft veel voor de Zending gedaan en doet er nog veel voor.

Ook in ons Vaderland is de ijver voor de Zending ontwaakt, ook in onze Provincie. Onze Provinciale Zendingsdagen wekken steeds meer belangstelling. We hebben heden 't voorrecht, den Zending W. Pos in ons midden te hebben.

Gedenke de Heere ons in zijne gunst. En bemoedige ons de gelijkenis, dat het koninkrijk der hemelen aan een mostaardzaad gelijk is, dat klein in den beginne was en nu reeds miljoenen telt. — Na 't zingen van het: „Uw koninkrijk koom' toch o Heer,“ trad broeder Pos, missionair predikant op Soemba voor ons op. Hij begon met de mededeeling, dat hij niet gearzeld had, om de uitnodiging te aanvaarden. Hij wenschte wel de gemeente van Rouveen te zien op dezen dag en ook de trouw onzes Gods, die der gemeente en hem al die jaren beschermd had.

Niet ons hart, niet onze persoon, maar alleen de trouw des Heeren zal ons in den hemel brengen. Hij herinnert, door de trouw des Heeren deze elf jaren bewaard te zijn, wonend onder een volk, dat zoo diep gezonden is. Hij wekt zijne hoorders op, een ruim hart voor de Zending te hebben en de voorouders niet te vergeten, die ook Zending hebben gedreven. 't Is geen liefhebberij om Zending te drijven, 't is het bevel des Heeren. Wij danken den Heere, dat Hij er ons toe vervaardigt.

Als nu gaat hij over tot zijn referaat, dat aldus luidt: de Zending.

1. Zij is uitvloeisel van Gods liefde.
2. Zij beoogt Gods eer en het heil der volken.
3. Is daarom der kerk opgedragen haar met alle hare ten dienste staande middelen te bevorderen.
4. Noopt en jegelijk van ons haar in den gebode voor Gods aangezicht te brengen en voor haar te arbeiden.

(Slot volgt.)

Namens Deputaten,

J. J. WESTERBEEK VAN EERTEN.

ADVERTENTIE.

Ondertrouwd:

HOMME JEIP HEIDA Ez.

Ber. pred. te De Leek,

EN

INGENETTA DIDERICA VAN DEN HOORN

MILDAM,

KAMPEN.

Huwelijksvoltrkking D. V. Dinsdag 19 Juni.

Het behaagde den Heere in zijne vrijmacht, zeer plotseling door den dood van onze zijde w-g te nemen, onzen onvergetelijken Man, Vader en Grootvader,

Rev. Hendericus

Beuker, D. D.,

Dienaar des Evangelies en Leeraar aan de Theologische School te Grand Rapids, Mich., in den ouderdom van bijna zestig jaren.

Zwaar valt ons dit verlies, maar de vaste hope, dat hij is ingegaan in de eeuwige ruste, lenigt onze smart.

De treurende familie.

WED. H. BEUKER—

VAN DUIN.

J. ROBERT.

J. N. ROBERT—

BEUKER.

B. J. BEUKER.

C. J. M. BEUKER—

DE VRIES.

GRAND RAPIDS N. A.,

18 Mei 1900.

Op het onverwachts ontvingen wij heden van uit Amerika het smartelijk bericht, dat onze geliefde Broeder

Dr. H. BEUKER,

Professor aan de Theol. School te Grand-Rapids, den 18n Mei plotseling ten gevolge eener hartverlamming was overleden.

De zekerheid dat hij nu zalig is en bij zijnen Heer inwoont, dien hij hier op aarde diende en anderen heeft verkondigd, troost ons in dit zoo smartelijk verlies.

De Heere sterke onze Zuster, zijne Echtgenooten en Kinderen in dezen weg van beproeving.

Mede namens de Broeders en Zusters in 't Graafschap Bentheim, J. VAN DUIN.

EMILICHHEIM,

31 Mei 1900.

Heden-middag ontsiep zacht en kalm, na een smartelijk lijden, in haar Heer en Heiland, mijn geliefde Echtgenoot.

WIETSKA SIJTSMA,

in den ouderdom van 34 jaar en zes maanden: mij nalatende vijf nog jeugdige kinderen te jong om het volle verlies te beseffen.

J. HAITISMA.

ALMENUM,

3 Juni 1900.

De Heere dompelde ons heden in grote droefheid. Onze Zonen, Man en Broeders

AREND EN JAN,

werden enkele uren na elkander weggenomen, in den ouderdom van 47 en 40 jaren.

Eenzelfde kwaal sloopte hen. Geduldig en onderworpen droegen zij, wat de Heere hun oplegde.

Niet zonder hope op den hemel der heerlijkheid, gingen zij beiden heen. Dat is onze vertroosting in de diepe smart. Sterke de Heere ons in dezen kruisweg, en zij Hij de weduwe en weezen met ons nabij.

Namens de Familie.

KORNELIS PLEITER.

WIZEP,

5 Juni 1900.

Heden behaagde het den algenoegzamen VerbondsGod, na een lang en smartelijk lijden, van onze zijde weg te nemen, onzen geliefden Man en zorgdragenden Vader

J. DE BOER,

in den ouderdom van ruim 58 jaren.

Naar zijn eigen verlangen om ontbonden te wezen en met Christus te zijn, wenschen wij Gode dankend te zwijgen.

Namens de Familie.

WED. J. DE BOER.

ZOUTKAMP,

9 Juni 1900.

Het heeft den Heere behaagd uit het midden onzer gemeente tot zich te nemen, onzen geliefden Broeder Diaken

J. DE BOER,

na een lang en smartelijk lijden, in den ouderdom van ruim 58 jaren.

Met droefheid en dauw aan den Heere staren de geliefde Gade en zijne lieve kinderen hem na, in het geloof dat de overledene in woord en daad heeft geopenbaard. Gunnen wij hem de ruste, die er overblijft voor het volk Gods.

Namens den Kerkeraad der Ger.

kerk te Zoutkamp,

C. H. PH. KROHNE Pres.

L. J. HUIZENGA, Seciba.

ZOUTKAMP,

4 Juni 1900.

Dankbetuiging.

Voor de zeer vele blijken van Christelijke deelneming bij het overlijden van mijne geliefde Echtgenoot, betuig ik, mede namens mijne Kinderen, dankbare erkentelijkheid. De God aller vertroosting heeft door de gemeenschap der heiligen in deze droeve dagen gedurig onze harten gesterkt.

L. LINDEBOOM.

KAMPEN,

6 Juni 1900.

Gereformeerd Gymnasium, TE AMSTERDAM.

Ouders of Voogden, die hunne Zonen of Pupillen met den nieuwen Cursus op eene der klassen van het Gereformeerd Gymnasium te AMSTERDAM wenschen geplaatst te zien, kunnen zich aanmelden vóór 1 Juli bij den ondergeteekende. Programma's met opgave der eischen voor de toelating zijn te verkrijgen bij den Boekhandel voorheen Hóveker & Wormser, Kalverstraat 154, alhier.

Dr. J. WOLTJER.

Bij ZALSMAN te KAMPEN komt van de pers:

Misbruikte

Schriftuurplaatsen,

DOOR

E. KROPPVELD.

TWEDE DRUK. 129 bladz.

Ing. 80 ct. geb. f 1,20.

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Heden ziet het licht bij den Uitgever W. A. BESCHOOR, 's-Gravenhage:

Waar is de Scheidbrief

van Ulieder Moeder?

Rede over Jesaja 50: 1a.

Uitgesproken op verschillende plaatsen

door H. PIERSON

President-Directeur der Heldring-Gestichten

Prijs 25 cent. Ter verspreiding:

10 Ex. f 2,25, 25 Ex. f 5,25.

Bij ZALSMAN te KAMPEN zijn voorhanden de verschillende

VRAACBOEKJES

VOOR

Catechisaties,

ALS:

Catechismus, met en zonder teksten.

Kort begrip, > > >

Hellenbroek, > > >

Borstius, verbeterd door H. DE

COCK, in lessen verdeeld door O. U.

DOORNBOOS.

Formulieren van eenigheid.

Die door DD. J. H. DONNER, P.

DIJKSTERHUIS, A. P. A. DU CLOUX,

H. DE COCK, enz.

ALSMEDDE:

PSALMBOEKJES

à 22½ ct. en

KERKBOEKJES

tegen zeer lage prijzen.

Bij den uitgever A. GEZELLE MEERBURG te Brussel verschijnt elke maand:

Wat zegt de Schrift?

Maandblad tot bevordering van het rechte

lezen en uitleggen van Gods Woord,

onder redactie van Prof. L. LINDEBOOM,

Hoogleraar a/d Theol. School te Kampen.

Elk No. bevat 16 bladz. van 2 kolommen, in royaal 8o formaat, en is voorzien van een omslag. Bij No. 12 wordt gratis een stevige omslag met register toegezonden.

Reeds 3 No's. zijn verschenen.

De prijs is slechts f 1,50 per jaar, franco per post. Men kan teekening zenden rechtsreeks aan den uitgever, en ook door een soliedien boekhandelaar.

Is verschenen bij J. H. BOS te KAMPEN:

SUPPLEMENT

op de Kerkenordening-

editie 1897,

bevattende de besluiten van de Generale synode van Groningen in 1899,

behoorende bij de Kerkenordening door Ds. J. H. FERINGA en Ds. J. HESSELS.

Prijs f 0,12½.

ATTESTATIES

voor mannelijke en voor vrouwelijke

leden. à 1 Cent.

ATTESTATIES

voor doopleden. à 1 Cent.

BEROEPSBRIEF.

voor de Gereformeerde kerken, aan een Predikant of Candidaat t. d. H. Dienst.

à 5 Cent.

LASTBRIEVEN

voor Ategevaardigden naar Provinciale en Classicale vergaderingen.

à 3 Cent.

OPROEPINGSBRIEVEN

à 3 Cent.

Verkrijgbaar bij G. PH. ZALSMAN te Kampen, die ze alom franco verzendt.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.

TE KOOP

tot 1 Aug. e. k. een goed

KERKORGEL,

geschikt voor eene gemeente van 4 à 500 leden. Prijs f 700.

Adres: E. v. d. SCHANS te Midelstum.

TE KOOP

voor billijken prijs een zeer groote

AMERIKAANSCH KACHEL,

zeer geschikt voor groote zaal of kleine kerk. Te bevrigen onder motto „Heltos“ aan den Uitgever van de Bazuin te KAMPEN.

STEENWIJKER

BEDDENFABRIEK,

Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeën,

opgericht 1899, levert franco: No. 1. Het nieuwe Reclamebed, bestaande uit 2 persoons veeënbed, inh. 50 pd. veeën, 30 pd in 't bed, 1 peluw 8 pd. en 4 kussens elk 3 pd., van ondoordringbare linnentij, 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en een moltondeken, overtrek voor bed en peluw, voor f 35,—.

No. 2. Een extra 2-persoons Bed, inhoudende 42 pd. veeën, 26 pd. in 't bed, 1 peluw 6 pd., 4 kussens, elk 2½ pd., van ondoordringbare linnentij, 1 wollen of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken, overtrek voor bed en peluw; ook alles te zamen voor f 35,—.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEËN à 35, 40, 45, 50, 60, 70, 80, 100 en 120 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een Kapokbed verlangt, ontvangt bed, peluw en 2 kussens, storetijk en 1 wollen- of fantasiedeken, 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor f 25,—.

Ieder Bed wordt in een kist verpakt. Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,

Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeën tot in de fijnste soorten voorradig, rembour, vrij zicht en monsters Gratis.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland.”

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joc II : 1a. Blaast de bazuin!

Vrijdag 22 Juni 1900.

Hagg. I : 4. Is het door u lieben wel de tijd / dat gij woont
in uwe getuifde huizen, en zal dit gijf woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post
f 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika f 1.75. Voor Z.
Afrika f 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal
vooruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van
1—10 regels f 1; elke regel meer 10 cts. Boek-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:

G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtfrij te adreſſeeren aan den
UITGEVER G. PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken
der Medewerkers aan den REDACTEUR, dhr. C. MULDER te KAMPEN. —
Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie
aan den HOOFDREDACTEUR, DR. H. BAVINCK te KAMPEN. —

Officiële Kerkelijke Berichten enz

THEOLOGISCHE SCHOOL.

De gewone Jaarlijkse Vergadering van de Cura-
toeren der Theol. School wordt D. V. gehouden in
de eerste week der volgende maand op de gewone
plaats te Kampen. Aanvang Dinsdag 3 Juli, des morn-
gens 9 uur.

L. NEIJENS, scriba.

Amsterdam, Juni 1900.

PLAATSELIJKE KERKEN.

GRONINGEN, 16 Juni 1900. Heden ontvingen we het
bericht van Ds. W. H. Oosten te Enkhuizen, dat Z.Ew. geene
vrijmoedigheid had, de roeping onzer gemeente op te volgen.

Namens den Kerkeraad,
A. JONKHOF, Scriba.

IERSEKE, 16 Juni 1900. Heden ontvingen wij van onzen
beroepen Leeraar, den Welcwr. heer J. Koppe te Beetgum,
het verblijdend bericht, dat Z.Ew. de roeping onzer kerk met
volle vrijmoedigheid heeft aangenomen.

Namens den Kerkeraad,
D. SCHIPPER, Scriba.

BIERUM, 17 Juni 1900. Door lichaamszwakte werd onze
geachte Leeraar Ds. Groenewegen genoodzaakt emeritaat aan te
vragen, 't welk Z.Ew. 1 Juni j.l. is verleend. Om te voor-
zien in een dienaar des Woords kwam de gemeente heden
middag saam, onder leiding van Ds. Nijehuis van Britsum,
met toestemming van onzen Consulent Ds. Bulder te Spijk A.
en werd uit een te voren opgesteld drietal predikanten ge-
kozen Ds. A. Schaafsma te Boornbergum. Moge het den Heere
behagen om dezen dienaar in zijne gunst ons te schenken.

Namens den Kerkeraad,
P. DOORNHOS, Scriba.

BRIELLE, 17 Juni 1900. Heden werd, onder leiding van
Ds. F. Iroost, predikant te Vlaardingen, alhier met groote meer-
derheid beroepen Ds. L. Spoel van Poortvliet.

Namens den Kerkeraad,
H. HOORNWEG, Scriba.

's-GRAVEWOER, 17 Juni 1900. Hedenavond werd, onder
leiding van onzen geachten Consulent, den Welcwr. heer Ds.
C. Lindeboom van Sprang, met meerderheid van stemmen ver-
kozen en mitsdien beroepen de W.Ew. heer J. Bosch, Theol.
Candidaat te Zwolle. Moge deze roeping niet tevergeefs zijn
uitgebracht, en neige Sions Koning 't harte zijns dienstknechts
t'onswaars.

Namens den Kerkeraad,
R. BORTSLAP, Scriba.

BEETGUM, 17 Juni 1900. Heden maakte onze geliefde
Herder en Leeraar Ds. J. Koppe de gemeente bekend de
roeping naar de Ger. kerk van Ierseke te hebben aangenomen.
Dit besluit steunt de gemeente tot droefheid.

Namens den Kerkeraad,
S. J. VAN TUINEN, Scriba.

GAMEREN, 18 Juni 1900. Zondag j.l. mocht de gemeente
vernemen, dat onze beroepen Leeraar Ds. E. Vonk van Ambt-
Vollenhove A. onze roeping heeft aangenomen en dus eerlang tot
ons wil overkomen. De Heere bringe Z.Ew. in zijne gunst
tot ons, opdat hij komen moge met een volen zegen des
evangelies, is onze wensch.

Namens den Kerkeraad,
J. W. VAN ANNOOIJ, Scriba.

OUDE-VOSEMEER, 18 Juni 1900. Gistermorgen werd de
Welcwr. heer J. A. de Bruijn in zijn dienstwerk bevestigd
door onzen vorigen Leeraar, den Welcwr. heer O. Los van Scher-
penzeel, naar aanleiding van Col. 1 : 28, 29. Des namiddags
verbond zich onze nieuwe Leeraar aan de gemeente met predi-
king over 1 Cor. 2 : 2. Beide plechtigheden werden door een
talrijke schare bijgewoond. Ruste 's Heeren zegen op Leeraar
en gemeente.

Namens den Kerkeraad,
C. A. GUNST, Oudl. Scriba.

TEN BOER, 18 Juni 1900. Zondagmorgen maakte onze
geachte Leeraar Ds. P. Bos na de godsdienst-oefening der
gemeente bekend, dat Z.Ew. eene roeping had ontvangen van
de Ger. kerk te Winsum. De Heere geve hem licht en wijs-
heid, om een recht besluit te nemen. Bede van kerkeraad en
gemeente is: dat Z.Ew. bij ons moge blijven tot in lengte
van dagen.

Namens den Kerkeraad,
J. H. STEENHUIS, Scriba.

OLDEKERK, 18 Juni 1900. Gistermorgen maakte onze
geachte Leeraar Ds. M. Meindertama bekend, dat hij de roeping naar
Winsum had aangenomen. Zij deze voor ons ongunstige
beslissing tot eere Gods en tot zegen der betrokken gemeenten.

Namens den Kerkeraad,
M. STEENSTRA, Scriba.

NIEUWERKERK (Duiveland), 18 Juni 1900. Woensdag-
avond 13 Juni was het voor de Ger. kerk te Nieuwerkerk
(Duiveland) een feestdag. Zij mocht toen het groot voorrecht
kennen, de eerste steen te zien leggen van de nieuwe kerk.
Ds. A. van Buuren uit Brunisse, onze waarde Consulent,
hield daarbij een treffende toespraak, waarin hij de talrijke
schare die was opgekomen, in dezen eersten steen deed zien den
geestessten van Gods weldadigheid en trouw aan zijne gemeente
alhier, vooral in deze laatste dagen bewezen. Z.Ew. deed de
beteekenis dezer steenlegging uitkomen in 't laatste deel zijner
rede, waarin hij in den eersten steen ons wees op den hoeksteen
der eeuwige toekomst van de gemeente des Heeren. Onze
waarde oudste onderling Corn. van Westen werd daarna door
den spreker uitgenodigd den eersten steen te leggen en deze hield
daarbij een korte toespraak. Na een woord van toepassing door

Ds. A. van Buuren, ging de schare uiteen, na het zingen van
Ps. 66 : 10.Namens den Kerkeraad,
N. J. GELIJNKE, Scriba.

ENKUIZEN, 19 Juni 1900. Tot onze groote blijdschap
heeft onze geliefde Leeraar W. H. Oosten voor het beroep van
de kerk te Groningen bedankt en opnieuw zich aan onze ge-
meente verbonden.

Namens den Kerkeraad,
N. SLUIS, Scriba.

BOORNBERGUM, 19, 6, 1900. Beroepen bij de Gerf
kerk te Bierum onze waarde Leeraar Ds. A. S. Schaafsma.

Namens den Kerkeraad,
H. G. V. D. LAAN, Scriba.

ELBURG, 20 Juni 1900. Daar
1 Juli de laatste Zondag is, voor
Ds. G. J. D. Aalders scheep gaat
naar St. Helena, verzocht de ker-
keraad aan de gemeenten Z.Ew. en
zijn werk alsdan bijzonder in den
gebede te bedenken.

Joh. Wijme, Scriba.

CLASSEN.

Classis Winschoten.

Vergadering op Donderdag 12 Juli. Aanvang
's morgens om 10 uur. Punten voor het Agendum
in te zenden tot 6 Juli.

J. A. BULT, Corr.

Winschoten, 18 Juni 1900.

Classis Haarlem.

De Classis Haarlem heeft in hare vergadering van
van 12en Juni 1900, bijgestaan door de Provinciale
deputaten ad. Ex., peremptoir geëxamineerd den Eerw.
heer H. Hangelbroek, Cand. in de Theologie, beroepen
Leeraar te Vrijhuizen en hem met alle stemmen vrij-
moedig toegelaten tot de bediening des Woords. Stelle
de Heere dien broeder tot rijken zegen zijner kerk.

De Classis voornoemd,
D. TIBBEN, Praes.
A. DE Vlieg, Scriba.

Classis Utrecht.

De Classe Utrecht van de Gerf. kerken heeft in
hare vergadering van 13 Juni j.l. den Eerw. heer
J. C. Dagevos, Candidaat in de Theologie aan de
Theol. School te Kampen, praeparatoir geëxamineerd
en beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken
in Nederland.

Namens de Classe voornoemd,
H. BUITENHUIS, Scriba h. t.

Vreeswijk, 15 Juni 1900.

ONTVANGSTEN.

Voor Harskamp.

Sedert de laatste verantwoording in de Bazuin van 3 Nov.
1899 is het volgende voor Harskamp ontvangen: Gerf. kerk
Augustinus en Surhuizum f 5, Nieuwkoop f 3,67, Ouddorp
f 1,90, Wons f 2, Patten f 2, Wirdum f 1,50, Kollum f 2,25,
Groningen A 10, van 't bestuur der Gerf. Zondagschool te
Middelham f 2,50, Gerf. kerk Lochem f 1,50, Huizen f 6,
Gasselter-Nijveen f 2,50, Hillegom f 5, Naaldwijk f 3, Ooster-
bierum f 2, den Bommel f 5,66, Bodegraven f 7,50, Meppel
f 10, Nieuwe-Pekela f 4, Slidrecht f 5, Wolven f 1, Appelscha
f 1,50, Zuidbroek f 3, Raard f 4,20, Nes en Wierum f 2,
Sloten f 1,10, Veen f 2, Bergum f 1, Schoondijke f 5, Tien-
hoven f 6,87, Oostsouborg f 2, Nieuw-Lekkerland f 3, Rens-
woude f 5,53, Koervorden f 3, Zaandam f 10, Bild f 3,65,
Ureterp f 2,51, Noordeloos f 3,59, Hollen f 3, Tzum f 1,
Kampen f 12,35, 's Hage A f 10, Ooltgensplaat f 1, Varsse-
veld f 3, Axel f 7,50, Klandert 19,40, Oud-Schoonebeek f 2,50,
Enschede B f 5, Gerf. Jongelingsvereniging te Baarn verzameld
in de gemeente f 24,75, Ger. J. Timotheüs te Haastrecht voor
het Militair tehuis f 1,40, Gerf. kerk Ede f 22,83 't Zandt
Prov. Groningen f 2, Oostwolde f 2,50, Oudega f 1,75, Hantum
f 2, Bleiswijk f 5,79, Nijawier f 2, Tjerkwerd f 2,50, Maas-
land f 10, Hollum f 1, Scheveningen f 4,82, Oostvoorne f 1,
Dirkshorn 2,50, Almelo f 1, Assen f 5, Zwammerdam f 2,
Halfweg f 5, Hoofddorp f 10,16, Lippenhuisen f 1,75, Schier-
monnikoog f 1, Liessens f 2, Pingjum f 1, Zalk f 5,10,
Deventer A f 1,50, Westerlee f 1,50, G. J. Luten f 3,05,
Diakonie Heer Hugowaard f 2,50, uit Well f 3,50, van eenige
vrienden uit Utrecht f 15, van Driestien Harskamp f 10,00, W. Til-
ema Winschoten f 4, A. Eijndra Hium f 0,50, Ger. J. Ede f 2,
N. Woldings Ten Post f 2.

Hartelijk dank voor al de giften, waardoor onder Gods zegen
het beoogde doel te Harskamp bijna bereikt is. Binnen kort
zal D. V. van een en ander melding worden gemaakt in de
Bazuin.

G. KAMERLING,
H. BUISSINK.

Voor de Theologische School.

Ingekomen bij Ds. H. W. v. Loon te Amsterdam	f 2,50
Luten a/d Dedemsv. f 8,61	Muiden 1/2 c. f 1,24
Edam	- 3,49
Monnikendam	- 5,42
Nieuwendam	- 4,50
Holysloot	- 1,80
Buiksloot	- 3,40
Marken	- 3,74
Koudekerke	- 12,30

Purmerend	- 3,78	St. Laurens	- 3,05
Oostzaan	- 1,67	Meliskerke	- 7,59
Broek	- 2,52	Middelburg A	- 24,70
Zuiderdorp	- 2,52	" B	- 11,14
Landmeer	- 8,45	" C	- 30,58
Deventer B	- 3,50	Oost-Kapelle	- 5,27
Oldemarkt	- 1,29	Serousskerke	- 12,48
Hillegom	- 13,75	O. en W. Souburg	- 12,31
Amstelveen	- 11,67	Vlissingen A	- 16,20
Oudekerk a/d A.	- 4,50	" B	- 18,07
Weesp A	- 12,82	Veere	- 9,35
Naarden 1/2 c.	- 3,43	Vrouwenpolder	- 6,80
Bussum	- 6,30	Den Ham	- 14,02
Ankeveen	- 0,88		

Voor de Uithreiding.

Door Ds. N. G. Kersiaes te Kapelle bij Goes, Corr. Cl.
Goes, de contrib. van den Kerkeraad te Goes f 10, idem te
Biezeling f 3, idem te Kruiningen f 1,25.
Uit Wollfartsdijk K. Delfers f 1.
Uit Hausweert L. J. Florusse f 2.
Uit Krabbendijk J. Verbeke f 2.
Uit Kruiningen J. Minnaar f 1, M. Koe f 1.
Uit Kapelle Th. Fossen f 1, Ds. N. G. Kersiaes f 1.
Uit Schore W. in 't Anker f 1.
Door br. J. Singels Corr. Cl. Rotterdam, de contrib. uit
Rotterdam A Dr. C. B. J. Bavinck f 5.
Door Ds. J. op 't Holt te Bolsward, Corr. Cl. Bolsward,
de contrib. uit Bolsward van W. v. Randen f 1, R. P.
Feenstra f 2, T. J. de Boer f 2,50, B. Hempenius f 1, W.
Bokma f 2,50, T. de Jong f 2, Ds. J. op 't Holt f 1, L. van
Dijk f 1, J. Reinouts f 1, P. B. van der Velde f 1.
Uit Oosterend Corr. Cl. J. Althuis, van Ds. A. Andree
f 2, H. J. Althuis f 1, A. Sybrandi f 1.
Uit Schellens van J. B. Jansen f 1.
Gevoinden in de kerkcollecte te Bolsward f 1.
Giften van S. v. d. Veen te Bolsward f 0,50.
Door den Kerkeraad te Zaandam A, Corr. Cl. Haarlem,
de contrib. uit Haarlem, Corr. Cl. D. Wartena, van P.
Kalbfeisch f 2,50, W. v. d. Linde f 1, Ds. R. Mulder f 2,
A. Eijffers Jr. f 2, M. v. d. Heijde f 1, J. Verhage f 1, J. P.
Boerkool f 1, D. Bartling f 1, W. Hoek f 1, J. W. Florijn
f 2,50, S. Wartena f 1, M. Buitenhuis f 1, Meij. M. Wartena
f 1, R. Bas Az. f 2,50, J. Keuzekamp f 1,50, J. H. Segaar
f 1, P. de Jong f 2,50, R. Boerkool f 1. Giften van N. N.
f 3,50.
Uit Velzen van P. Vermeulen f 2,50, P. de Raadt f 2,50,
Uit Zaandam A, Corr. Cl. Bakker R., van G. Kraaij Sr.
f 5, Alb. Bakker Kz. f 1, J. Bakker R. f 1.
Door Ds. G. J. Breukelaar te Hasselt, Corr. Cl. Zwolle,
de contrib. uit Zalk van L. Stool f 5.
Uit Zwolle van T. Kok te Mastenbroek f 5.
Uit Hasselt van Ds. G. J. Breukelaar f 1, H. Galenkamp
f 1, J. Albers f 1, H. v. Mulligen f 1, Hs. Holtrust f 0,50,
G. Kingma f 0,50, J. Woelkerink f 0,75, A. v. d. Horst f 1,
H. Albers f 1, J. Drupsteen f 1, J. v. Ijck f 1.
Door br. S. P. de contrib. uit Vreeland van Ds. W.
Maan f 1, G. Griffioen f 1, Wed. J. de Bruin f 2, Wed. H.
Griffioen f 1,50, Wed. G. Heineke f 0,50, Wed. Jac. P. f 1,
G. Meijer f 1.
De contrib. van Ds. B. v. d. Werff te Grootegast f 1.
De Penningmeester

Zwolle, 16 Juni 1900, van de Theologische School,
Potgietersingel 120. Dr. H. FRANKEN.

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Ds. Breukelaar, uit de catechistatiebus te
Hasselt f 8,07
Pinkstercollecte Hasselt f 19,78
Doersborgh, B. DE MOEN,
16 Juni 1900. Quaestor.

Vereeniging

„Dr. Scheurer's Hospitaal.”

1 Oct.—1 April 1900.

Ontvangen aan contributiën:

Aalten, Mevr. van Dijken 11 h. f 27,50.
Aarlanderwee, Meij. Eijman 3 h. f 6,75.
Almelo, dhr. Netelenbos 2 h. f 2,50.
Amersfoort, Mevr. Teerink 15 h. f 39,50.
Amsterdam, Mevr. Kramer 122 h. f 368,50.
Anjum, Meij. Banda 3 h. f 7,50.
Apeldoorn, Meij. Vis niet ontvangen.
Arnhem, Meij. Kuiper 18 h. f 48,50.
Assen, Meij. Stoker 4 h. f 9,50.
Alfen, Meij. Eigeman 9 h. f 22,50.
Baarn, Mevr. Veth 10 h. f 25,50.
Beekbergen, Meij. Esser 3 h. f 7,12.
Beveerwijk, Meij. Vermeulen 3 h. f 7,50.
Bodegraven, Mevr. Breukelaar 22 h. f 54,50.
Bossum, Meij. Felderhof 9 h. f 28,75.
Bozum, Meij. Miedema 1 h. f 4,50.
Broek op Langendijk, Meij. Keizer 7 h. f 17,50.
Delft, Meij. van Es 36 h. f 61,25.
Deventer, Meij. Bommel 11 h. f 27,50.
Dieren, Meij. v. Schelven 12 h. f 30,50.
Dinteloord, Meij. Vogelaar 4 h. f 10,50.
Dokkum, Meij. Miedema 2 h. f 13,50.
Dordrecht, dhr. Haack 17 h. f 31,75.
Driebergen, Meij. Baeker 17 h. f 42,50.
Ede, Meij. van Omme 5 h. f 11,25.
Enkhuizen, Meij. de Bruijne f 29,95.
Enschede, Mevr. Gideonse 54 h. f 135,30.
Ermelo, Meij. Hooft 20 l. f 10,50.

Gasselter-Nijveen, Meij. Wissink 12 h. f 31,50.
Gennum, Meij. Bolman—Pel —
Goes, Meij. Ten Cate 6 h. f 15,50.
Gorinchem, Meij. van Andel 11 h. f 29,50.
Gruda, Mevr. v. d. Laan 4 h. f 10,50.
's-Gravenhage, Jonkv. de Jonge 1 h. f 5,50.
Groningen, Meij. Jansons 24 h. f 60,50.
Haarlem, Meij. de Waal Maleijt 18 h. f 43,25.
Harderwijk, Mevr. Warmenhoven 5 h. f 12,50.
Harlingen, Meij. T. Dijk 11 h. f 26,50.
Hazerswoude, Meij. v. d. Land 5 h. f 12,50.
Heeg, Mevr. v. d. Brink 8 h. f 20,50.
Heelsum, Meij. Schut 4 h. f 10,50.
Heerde, Meij. Moet 6 h. f 15,50.
Helder, Meij. Stadig 8 h. f 20,75.
Hilversum, Meij. Houtman 12 h. f 30,50.
Hoogeveen, Meij. Blanken 6 h. f 16,50.
Joure.
Kampen, Mevr. Bavinck 28 jaarl. f 137,50.
O.-Kapelle.
Klundert, Meij. Lankhuizen 3 h. f 7,50.
Kollum, Meij. Kokmeijer 7 h. f 16,50.
Leenwarden, Meij. Bolman—Pel 19 h. f 44,50.
Leiden, Meij. Schere—Guillaume 15 h. f 47,50.
Leiderdorp, Meij. Moraal f 27,50.
Lemmer, Meij. Woudstra 4 h. f 9,50.
Maasland, Meij. v. d. Kamp 10 h. f 38,85.
Maassluis, Mevr. Sluiter 19 h. f 46,25.
Marken, Mevr. Klaarhamer 6 h. f 11,50.
Meppel, Meij. Schuurman 11 h. f 27,50.
Middelburg, Meij. Stof 19 h. f 44,75.
Monnikendam, dhr. v. Munster 3 h. f 7,50.
Moordrecht, Meij. Tom 1 h. f 1,25.
Nieuwendijk, Meij. Goedbloed 9 h. f 22,50.
Nieuweveen, Mevr. v. Diemen 1 h. f 3,50.
Nijkerk, Meij. Callenbach 16 h. f 40,50.
Nijmegen, Meij. Schut 14 h. f 35,50.
Oosterend, Meij. Miedema 2 h. f 5,50.
Oppenhuizen, Meij. Miedema 2 h. f 5,50.
Oudega, Meij. Miedema 1 h. f 8,50.
Purmerend, Mevr. Thomas 4 h. f 9,25.
Reeuwijk, Meij. Blok 2 h. f 5,50.
Rezum, Meij. Bolman—Pel 2 h. f 5,50.
Rinsumageest, Meij. Bolman—Pel 4 h. f 9,25.
Rotterdam, Mevr. v. d. Boom 138 h. f 345,50.
Rijs, Meij. Miedema 1 h. f 2,50.
Sas van Gent, Mevr. Heemskerk 5 h. f 18,75.
Schiedam, Meij. Klein 11 h. f 25,50.
Schoonhoven, Meij. Keulemans 6 h. f 17,50.
Smaide, Meij. Dijkstra 6 h. f 13,25.
Sneek, Meij. Miedema 11 h. f 28,50.
Souburg, Mevr. Schoemakers 4 h. f 9,50.
Steenwijk, Meij. Aberson 4 h. f 10,50.
Strijen.
Sybrandaburen, Meij. Miedema 3 h. f 7,50.
Sybrandaburen, Meij. Miedema 1 h. f 1,25.
Uithuizermeeden, Meij. Venhuis 7 h. f 16,50.
Utrecht, Meij. v. Beek Calkoen 31 h. f 77,50.
Velp, Meij. Kuiper 14 jaarl. f 70,50.
Velzen-Idmuiden, Meij. Vermeulen 3 h. f 7,50.
Vlaardingen, Mevr. Schippers 5 h. f 17,75.
Vlissingen, Meij. Verzeveld 17 h. f 42,50.
Voerborg, Jonkv. de Jonge.
Voorschoten, Meij. Gmelig 4 h. f 12,25.
Voorthuizen, Meij. Brodie 3 h. f 7,50.
Vorden, Meij. Lindeboom f 8,50.
Waal op Texel, Meij. Bremer 3 h. f 8,25.
Waddingsveen, Meij. Blanker 8 h. f 19,50.
Wegenborgh, Meij. Magendans 4 h. f 8,50.
Wegeningen, Meij. van Schelven 14 h. f 34,50.
O.-Wetering, Mevr. Brouwer 12 h. f 29,50.
Wons, Mevr. Ploos v. Amstel 3 h. f 7,25.
Wilmarum, Meij. Miedema 1 h. f 2,50.
Wintersum, Meij. te Voortv. Meynen 14 jaarl. f 70,50.
Woudsend, Meij. Miedema 1 h. f 2,50.
IJlst, Meij. Miedema 1 h. f 2,50.
Zaandam, dhr. Booker 8 h. f 18,50.
Zalt-Bommel, Mevr. Sonnenberg 3 h. f 7,50.
Zevenbergen, Meij. Schippers 1 h. f 2,50.
Zierikzee, Meij. Mulder 4 h. f 9,50.
Zulsen, Meij. Lindeboom 12 h. f 30,50.
Zwijndrecht, Meij. van Namen 7 h. f 17,50.
Zeist.
Zelhem, Meij. Sleyster 4 h. f 11,50.
Zwolle, Mevr. Ploos v. Amstel 41 h. f 102,50.
Zwammerdam, Ds. van Dijk 4 h. jaarl. f 19,50.
Zoeterwoude, Meij. Moraal 2 h. f 5,50.

(Wordt vervolgd.)

Gelieve voortaan giften en contributiën aan onder-
staand adres te sturen, naar Meij. J. C. Rutgers afge-
treden is als Penningmeesteresse.

J. A. M. VAN SCHELVEN,

Penningmeesteresse.

Amsterdam, Heerengracht 250.

NADER ONDERZOEK.

De Bazuin van de vorige week stelde in het licht, welke vriendelijke tegemoetkoming de studenten der Theologische School bij de voortzetting en voltooiing hunner studien aan buitenlandsche Hoogeschoolen ondervonden.

Thans willen wij aanwijzen, welke toenadering aan onze studenten betoond werd, als zij hunne studien wilden voortzetten en den doctoralen graad wilden behalen aan de Vrije Universiteit.

Tegenover de drie gevallen, welke de vorige week werden vermeld, stellen wij thans andere drie, welke de houding van de Vrije Universiteit tegenover de studenten der Theologische School voor een ieder duidelijk kunnen maken.

Het eerste geval is dat van den heer Bouwman, thans predikant te Hattem, die in Juli 1887 hier het litterarisch examen aflegde en tot de theologische lessen toegelaten werd, maar in October 1887 zijne studie voortzette aan de Stadsuniversiteit te Amsterdam en zich in Jan. 1888 ook als theologisch student liet inschrijven aan de Vrije Universiteit.

Na in Juni 1889 candidaatsexamen te hebben afgelegd aan de Stedelijke Universiteit en na tot in Mei 1890 aan beide Hoogeschoolen de colleges te hebben gevolgd, keerde de heer Bouwman naar Kampen terug, deed in Juli 1890 't eerste candidaatsexamen, in Juli 1891 het tweede candidaatsexamen en werd toen voor de Ger. kerken beroepbaar verklaard.

Toen hij daarop in Sept. 1891 ook in Amsterdam zijne studien wilde voltooien, had hij meer en meer bezwaar gekregen, om dit te doen aan de Stadsuniversiteit en wilde hij veel liever alleen promoveren aan de Vrije Universiteit. Het was toen ook juist in den tijd, dat de vereeniging van de Christ. Geref. kerk en de Ned. Geref. kerken aan de orde was en de Vrije Universiteit eerlang waarschijnlijk in nauwer verband met onze kerken zou komen.

Op advies van schrijver dezes besloot daarom de heer Bouwman, om zich tot den Senaat van de Vrije Universiteit te wenden met het verzoek, of hij daar niet in de Theol. Faculteit zou kunnen promoveren.

Voordat hij de officiële aanvraag deed, legde hij een bezoek af bij den toenmaligen Rector der Vrije Universiteit, om zijn oordeel in te winnen. Deze gaf hem ten antwoord, dat hij zeer goed aan de Vrije Universiteit kon promoveren, mits hij alle examens overdeed. Des noods kon het propaedeutisch examen hem kwijtgescholden worden; maar van vrijstelling van het candidaatsexamen was geen sprake.

De heer Bouwman wees den Rector erop, dat hij candidaatsexamen had afgelegd aan de Stedelijke Universiteit te Amsterdam en aan de Theol. School te Kampen; dat hij bijna drie jaren aan de Vrije Universiteit de colleges gevolgd had in dogmatiek, dogmen-geschiedenis, encyclopaedie en kerkrecht; dat de Theol. Faculteit van de Stadsuniversiteit hem reeds vergund had, om over een paar maanden doctoraal te doen. Zelfs gaf hij bescheiden in overweging, of hij met het oog op zijn bijzonder geval niet met een aanvullingsexamen zou kunnen volstaan, of bij het doctoraal examen aan een zwaarder onderzoek onderworpen zou worden.

Maar het antwoord was, hoe beleefd en vriendelijk ook, *bestialt afwijzend*. En er werd nog bijgevoegd, dat een schrijven aan den Senaat om vrijstelling onnoodig was, wijl er zeker niet gunstig op zou worden beschikt.

De heer Bouwman keerde daarom naar de Stadsuniversiteit terug, legde er in Juni 1892 het doctoraal examen af en behaalde er ten vorigen jare den graad van Doctor in de Theologie.

Het tweede geval is dat van de heeren van Andel en Haan. Deze hadden in Juli 1896 aan de Theol. School het candidaatsexamen afgelegd en gingen na de groote vacantie van dat jaar naar de Vrije Universiteit.

Ofschoon verschillende Hoogleraren reeds hadden te kennen gegeven, dat er wel van admissie- en propaedeutisch examen, maar *niet* van het *candidaatsexamen* vrijstelling kon worden verleend, richtten beide heeren toch een officieel schrijven aan den Senaat d.d. 2 Nov. 1896, met verzoek, dat hun het candidaatsexamen mocht worden kwijtgescholden, op grond van het door hen reeds aan de Theol. School afgelegde candidaatsexamen.

Dit verzoek werd door de Hoogleraren der Theol. School in een schrijven aan de Hoogleraren van de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit gestuurd.

Maar het antwoord, zoowel aan de Hoogleraren der Theol. School als aan de heeren van Andel en Haan, kwam hierop neer, dat volgens de bestaande bepalingen alleen candidaten in de Godgeleerdheid aan de Vrije Universiteit tot het doctoraal examen konden worden toegelaten en dat van dezen eisch door niemand dispensatie kon worden gegeven.

Het derde geval is van eenigszins anderen aard, wijl het niet de erkenning van het candidaatsexamen, maar van het

admissie- en het propaedeutisch examen betreft. Maar het is in zijne soort toch niet minder welsprekend.

Een student van het propaedeutisch jaar alhier verloor in het begin van het jaar 1899 zijn vader door den dood en moest daarom voor een tijd naar huis komen, om toezicht te houden op de zaak zijns vaders, wijl zijne broeders en zusters allen jonger van jaren waren dan hij.

Daar zijn ouderlijk huis in de nabijheid van Amsterdam gelegen was, besloot hij, de Theol. School te verlaten, en student te worden aan de Vrije Universiteit, wiet colleges hij gemakkelijk met enkele minuten sporens bezoeken kon.

Maar hij was hier aan de Theol. School reeds geruimen tijd bezig, om zich voor te bereiden voor het propaedeutisch examen, en wilde dit daarom gaarne eerst hier afleggen, om dan na de groote vacantie naar de Vrije Universiteit te gaan.

Hij wendde zich tot een der Hoogleraren met de vraag, of dit mogelijk was en of zijn propaedeutisch examen zou worden erkend.

Maar het antwoord was wederom afwijzend. Bedoelde student kon wel eens het verzoek indienen, of hij van het *admissie*-examen kon worden vrijgesteld, maar de Hoogleraar kon volstrekt niet zeggen, of dit verzoek zou worden ingewilligd. In elk geval was er van vrijstelling van het *propaedeutisch* examen geen sprake. Dan konden er, zoo werd gezegd, wel komen, die in Juli eind-examen deden aan het gymnasium te Kampen en in de daaraanvolgende maand September aan de Theol. School propaedeutisch examen aflegden. De eischen waren te Kampen minder. De studie aan het Geref. gymnasium te Amsterdam en aan de Vrije Universiteit strekte zich verder uit. In geen geval kon de aspirant dus rekenen op vrijstelling van het propaedeutisch examen.

Dit zijn de feiten, zakelijk en onpartijdig medegedeeld.

Zij stellen ieder in staat, om de tegemoetkoming der buitenlandsche Hoogeschoolen en de toenadering der Vrije Universiteit, aan onze studenten betoond, met elkander te vergelijken.

De gevolgtrekking ligt voor de hand. Toch geve de Bazuin van de volgende week nog een toepasselijk woord ten besluite.

TOESPRAKEN

BIJ HET AVONDMAAL. (III)

In de wijze van Avondmaalsviering laat de H. Schrift eene zeer groote mate van vrijheid bestaan. En ook in de Gereformeerde kerken, ofschoon men vrij algemeen bij de liturgie van Calvijn zich aansloot, was er te dien opzichte allerlei verschil van gewoonte, zonder dat de een daarom den ander veroordeelde, of de eene kerk haar gebruik aan de andere opdrong.

Voetius rekende met deze onderscheidene gewoonten en wilde, daar deze tot de „onverschillige zaken” behooren, dat elk geloovige zich naar de usantie in zijne kerk schikken zou, tot tijd en wijle, dat er langs ordelijke weg een mischien beter gebruik kon ingevoerd worden. Vooral komen er drie manieren in aanmerking, waarop in de Gereformeerde kerken het Avondmaal gevierd worden kan.

Er zijn, of althans er waren er, die er de voorkeur aan gaven, dat het Avondmaal in alle stilte gevierd werd, en de leden der gemeente alleen aan hun eigen meditatie werden overgelaten. Anderen oordeelden, dat de beste viering geschiedde onder het voorlezen van een toepasselijk gedeelte der H. Schrift of het zingen van een Psalmvers. En nog anderen waren van meening, dat onder het aanzitten aan den disch de Verbonds ook het vrije woord van een bedienaar van het Avondmaal aan de gedachten leiding kon geven en ze bepalen kon bij de eenige offerande van Christus, die aan het kruis is geschied.

Waarom eene van deze manieren als de eenig ware moet worden voorgesteld en de beide andere ten eenenmale moeten worden afgekeurd en veroordeeld, is, met de Schrift en de historie voor oogen, niet in te zien. De eene plaatselijke kerk kan aan deze, eene andere aan gene de voorkeur geven, zonder dat dit in het minst de eenheid der kerken verstoort, of aan de liefde en den vrede afbreuk doet. Eenvormigheid is ook in het leven der kerken eer een vloek dan een zegen te achten. Zelfs kunnen in dezelfde kerk bij verschillende gelegenheden, of bij dezelfde gelegenheid aan de verschillende tafels, alle drie manieren worden toegepast. Wat zou er tegen wezen, om bij de eene tafel de gasten aan hunne eigene overdenking over te laten, en bij eene andere een gedeelte uit Gods Woord voor te lezen, en bij eene derde aan een gedeelte uit de Schrift een toepasselijk woord van verklaring, vertroosting of vermaning toe te voegen?

Wat alleen af te keuren valt, is, dat men de vrijheid aan banden legt en voor eigen inzicht het uitsluitend recht van bestaan in de Gereformeerde kerken

eischt. Natuurlijk zal de een meer aan deze en een ander meer aan gene wijze van Avondmaalsviering de voorkeur geven. Maar dat behoeft geen reden te zijn, om den broeder, die op dit punt anders oordeelt, hard te vallen en als ongereformeerd te veroordeelen. Laat er toch in onze kerken eenige vrijheid van beweging bestaan; en streven wij er niet naar, om het leven op allerlei wijze te binden en te rijgen in het keurslijf eener aangeleerde theorie!

Bepaaldelijk gelde dit ook de viering van het heilig Avondmaal.

Vrij wel is men het er thans over eens, dat de gewoonte van vroegere dagen, om het in alle stilte te vieren, neen, niet zondig is, maar toch op practische bezwaren stuit.

De bedoeling is zuiver; men wil de gasten en al de in de kerk aanwezigen aan hune eigene overpeinzing overlaten en door niets hunne gedachten afrekken van de eenige offerande, die door het sacrament in gedachtenis wordt gebracht.

Maar de ervaring leert, dat op deze wijze de gedachten niet naar het kruis van Christus worden heengeleid, maar van dat kruis worden afgeleid. De meeste menschen kunnen niet denken, niet overpeinzen, hunne gedachten niet gedurende eenigen tijd bij één onderwerp bepalen. Zij hebben er zich niet in geoeftend en zij hebben ook geen stof, om te denken.

Vooral geldt dit in onze eeuw, waarin het leven zoo druk is, allerlei dingen telkens door het hoofd gaan en de kennis der waarheid op onrustbarende wijze afneemt en door allerlei andere zaken verdronken wordt. De meeste menschen hebben noodig, dat hunne gedachten geleid worden en dus onder de bediening van het Avondmaal nadrukkelijk en opzettelijk bij het lijden en sterven van onzen Heere Jezus Christus bepaald worden. Indien de viering van het Avondmaal steeds in alle stilte plaats had, zonder het zingen zelfs van een Psalmvers of het voorlezen van een gedeelte der H. Schrift, zou dit alleen ten gevolge hebben, dat verreweg de meesten aan iets gansch anders dachten dan juist aan de offerande van Christus aan het kruis. Dit moge treurig zijn, maar de ervaring leert niet anders. Opmerkzaamheid te wekken en levendig te houden, is eene van de moeilijkste eischen der paedagogiek. En deze regel gaat ook door op geestelijk gebied.

Daarom richtte Calvijn de viering van het Avondmaal zoo in, dat er bij afwisseling een Psalmvers gezongen en een gedeelte uit de Schrift voorgelezen werd.

Deze wijze verdient ongetwijfeld boven de eerstgenoemde de voorkeur. Wanneer de Psalmen en de Schriftgedeelten zorgvuldig gekozen worden, strekt zij er toe, om, in overeenstemming met den aard der sacramenten, ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op den eenigen grond onzer zaligheid, te wijzen. Geen Gereformeerde zal de schoonheid dezer wijze van Avondmaalsviering miskennen; en ook andersdenkenden hebben soms van hare plechtigheid en haar verheven eenvoud een diepen indruk bekomen en een schoon getuigenis afgelegd.

Maar daarmede is de eerste of ook de derde manier van Avondmaalsviering door Calvijn nog niet als ongereformeerd veroordeeld of als onschrijftuurlijk in den ban gedaan. Calvijn was veel te ruim van ingewanden, dan dat hij aan zulk eene enghartigheid zich zou hebben schuldig gemaakt.

In elk geval zouden hem de gronden hebben misaagd, waarop thans soms alle vrije woord aan den bedienaar van het sacrament verboden wordt.

Zulk een woord toch, zoo zegt men, schuift Gods Woord op zijde, dringt Christus op den achtergrond, stelt den dienaar in zijne plaats en belemmert de werking van het sacrament.

Maar deze overwegingen kunnen noch voor de Schrift noch voor de Gereformeerde leer van de sacramenten bestaan.

Want ten eerste is het duidelijk, dat, wanneer bij het sacrament het vrij gesproken woord van den dienaar het Woord Gods ter zijde stelt en Christus op den achtergrond dringt, dit dus op dezelfde wijze en in dezelfde mate ook het geval moet zijn bij de bediening des Woords in de samenkomsten der geloovigen. Het woord, dat de prediker brengt, is ook vrij gesproken; het wordt gesproken in zwakheid en gebrek; het is geen onfeilbare, maar eene menscheijke, feilbare vertolking van het Woord Gods.

En toch aarzelt niemand te zeggen, dat een dienaar, wanneer hij zich houdt aan de Schrift, Gods Woord verkondigt. Zijn woord dringt Gods Woord en den persoon van Christus niet op den achtergrond, maar brengt dat Woord juist tot de hoorders en schildert hun Christus voor de oogen.

De tegenstelling, die hier gemaakt wordt tusschen het Woord Gods en het woord van den dienaar, is dus valsch, en zou, indien zij juist ware, aan alle bediening des Woords een einde maken. Er zou uit volgen, dat men ook in de

vergadering der geloovigen Gods Woord niet meer bedienend, maar enkel en alleen voorlezen mocht. En ook dat zou ongeoorloofd zijn, want alle lezen der Schrift in onze taal onderstelt vertaling en dus ook tot op zekere hoogte menscheijke uitlegging van den Bijbel.

Ten tweede ligt aan de bovengenoemde overweging eene onjuiste tegenstelling ten grondslag tusschen Woord en sacrament. Het wordt zoo voorgesteld, alsof het sacrament alleen werken moet, op en door zichzelf, zonder het woord, en in zijne werking door het woord van den dienaar belemmerd wordt.

Doch is er geen tegenstelling tusschen Woord en sacrament. Want vooreerst staat onder Gereformeerden vast, dat het sacrament een toevoegsel is aan het Woord, dat in de Schrift voor ons ligt, en dat het zondér en los van dat Woord hoegenaamd geen betekenis en kracht heeft.

En ten andere komt het woord ook bij het sacrament, om het te verklaren en in zijne betekenis te doen verstaan. Zoo kwam het bij het Pascha. En zoo heeft Christus het ook bij de instelling aan het Avondmaal toegevoegd.

En dat woord is geen formule, die wij letterlijk naspreken moeten. Het zijn geen paar magisch werkende woorden, die het sacrament tot stand brengen, en waarvan verspreking of afwijking de werking van het sacrament te niet doet. Maar het woord, dat door Christus en thans in zijn naam door den dienaar gesproken wordt, dient om het sacrament te verklaren. Het wordt niet tot de teekenen maar tot de hoorders gericht.

De Gereformeerden ontleenden de woorden, die bij de uitreiking van brood en wijn werden gesproken, zelfs niet aan Jezus maar aan Paulus; en namen ze niet letterlijk over maar breidden ze uit; en zij schreven ze aan de dienaren voor, niet opdat deze ze, op straffe van kerkelijke vermaning of censuur, letterlijk, zonder een woord minder of meer, zouden naspreken, maar opdat zij tot voorbeeld zouden zijn, hoe door den dienaar aan de gasten de betekenis van het Avondmaal verklaard moet worden.

Indien dit nu zoo is, hoe kan men dan zeggen, dat het woord van den dienaar het sacrament krachteloos maakt of Christus op den achtergrond dringt?

En eindelijk, het Avondmaal is ingesteld tot gedachtenis aan den Heere Jezus Christus en tot verkondiging van zijn dood. Het mag daarom niet gedachteloos, niet in onbewusten toestand, zelfs niet vóór de jaren des onderscheids gevierd worden. Blijkens het Formulier wilden de Gereformeerden, op grond van Gods Woord, dat men zichzelf van te voren ernstig onderzoeken en beproeven zou. Zij leerden, dat het Avondmaal, evenals de Doop en het Woord, daaraan gericht of daartoe verordend zijn, dat zij ons geloof op de offerande van Jezus Christus aan het kruis, als op den eenigen grond onzer zaligheid wijzen. En in hunne practische geschriften eischen zij, dat men vóór en onder en na het Avondmaal zich met die offerande in zijne gedachten zoude bezig houden en daaraan het motief ontleenen zou tot een leven der dankbaarheid.

Hoe zou daarmede dan in strijd kunnen zijn het woord van den dienaar, dat juist niet anders bedoelt of althans niet anders bedoelen mag, dan om de gedachten der hoorders bij de offerande van Christus aan het kruis te bepalen, om hen in waarheid gedachtenis van zijn dood te doen vieren en dien dood hen te doen verkondigen, totdat Hij komt?

Uit al deze overwegingen blijkt wel, dat bij de zoogenaamde toespraken bij het Avondmaal geen beginsel is gemoed, en dat alleen uit te betreuren is, dat er door velen van dergelijke „onverschillige zaken” een beginsel gemaakt en daardoor twist en tweedracht in de gemeente gezaaid wordt.

Misbruik kan er van alles gemaakt worden, ook van de toespraken bij het Avondmaal. Maar misbruik heft het gebruik niet op.

Met de toespraken, die bij den Doop zijn ingevoerd, is het een ander geval. Deze worden vóór den Doop gehouden, maken het Formulier menigmaal krachteloos, en zijn geheel overbodig. De Doop zelf loopt in enkele oogenblikken af.

Maar het Avondmaal is een wezenlijke maaltijd, die naar het hedendaagsche gebruik in groote kerken in vele tafels is verdeeld en daarom langen tijd aanhoudt. Het is bovendien een maaltijd ter gedachtenis aan en ter verkondiging van den dood onzes Heeren Jezus Christus. Het denken aan en het spreken over dien dood kan dus met het wezen van het Avondmaal niet in strijd zijn.

De vraag is alleen, hoe, in overeenstemming met de bedoeling van het sacrament, het geloof der Christenen het best alleen te richten zij op de eenige offerande, aan het kruis volbracht?

Op die vraag kan men verschillend antwoorden. Maar binnen de grenzen van Schrift, Belijdenis en Kerkenorde zij er vrijheid en oordeel de eene broeder den anderen niet.

BAVINCK.

VOLKSNOODEN.

Concept-Statuten der Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Zenuwlijders in Nederland.

Artikel 1. Het doel der Vereeniging is: Christelijke verzorging van Zenuwlijders, naar het Woord van God.

Zij tracht dit doel te bereiken:

- door de belangstelling daarvoor op te wekken;
- door gelegenheid tot verzorging te geven.

Artikel 2. De grondslag der Vereeniging is de Heilige Schrift, naar de verklaring der Gereformeerde Belijdenisschriften: de Belijdenis, de Catechismus en de Vijf Artikelen tegen de Remonstranten.

Artikel 3. Leden kunnen worden allen, die met Art. 1 en 2 instemmen, en zich verbinden tot eene jaarlijkse bijdrage naar vermogen.

Zooel vrouwen als mannen kunnen leden worden, doch alleen mannen zijn stemgerechtigd ter Algemeene Vergadering.

Begunstigers zijn allen, die, zonder als lid toe te treden, door eene jaarlijkse bijdrage de Vereeniging steunen.

Uit de leden worden Correspondenten voor het geheele land gekozen. Het Bestuur kan ook Buitenlandsche Correspondenten benoemen.

Artikel 4. Het Bestuur bestaat uit minstens negen leden, van wie tweederden persoonlijk instemming betuigen met de Belijdenisschriften, in Art. 3 genoemd.

Artikel 5. De Vereeniging zal zooveel mogelijk samenwerking zoeken met de Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen in Nederland, tot bevordering van elkanders doel.

Artikel 6. Minstens 10 personen in eene of nabijliggende Gemeenten kunnen zich verbinden tot eene afdeling. Elke afdeling heeft het recht een afgevaardigde te zenden ter algemeene vergadering met dien verstande, dat eene afdeling van 50 leden en daarboven twee, en eene van 100 en meer leden drie afgevaardigden zenden mag.

Bestaande Corporatiën, Kerkeraden, Diaconien, Vereenigingen, kunnen zich aansluiten, indien zij instemmen met de Statuten, jaarlijks minstens vijf en twintig gulden bijdragen, of, wat Kerkeraden betreft, zich verbinden, elk jaar in de openbare godsdienstvereeniging eene collecte te houden.

Zij hebben het recht van eene afdeling, met dien verstande, dat Kerkeraden die bedoelde collecte houden en andere Corporatiën die niet meer dan vijf en twintig gulden bijdragen, één afgevaardigde mogen zenden, terwijl alle Corporatiën, die zich tot eene hoogere bijdrage verbinden, voor elke vijf en twintig gulden, een afgevaardigde mogen zenden, doch niet meer dan drie.

Artikel 7. Jaarlijks wordt minstens één algemeene vergadering gehouden op een nader door het Bestuur vast te stellen tijd, waarin o.a. het Bestuur verslag geeft van den arbeid der Vereeniging, en rekening en verantwoording doet van het gehouden beheer der geldmiddelen.

De tijd en plaats der Algemeene Vergadering wordt minstens 2 maanden te voren openlijk bekend gemaakt.

Het boekjaar sluit 31 December.

Artikel 8. Het Bestuur, de Afdelingen en de Corporatiën, alsmede minstens een tiental leden hebben het recht, voorstellen op de Algemeene Vergadering te brengen. Die voorstellen moeten minstens vier weken te voren bij den Secretaris worden ingezonden. Alle leden mogen deelnemen aan de beraadslagingen. Stemrecht op de algemeene vergadering hebben de leden van het Bestuur en alle afgevaardigden, die ter vergadering tegenwoordig zijn.

Al de leden en begunstigers ontvangen een gedrukt verslag van de algemeene vergadering. Corporatiën ontvangen vijf exemplaren, welk getal voor ieder meervoud van vijf en twintig gulden, dat jaarlijks bijgedragen wordt, op aanvraag, met vijf wordt vermeerderd.

Artikel 9. De leden van het Bestuur worden door de stemgerechtigde leden der algemeene vergadering gekozen.

Zij hebben vijf jaren zitting en treden volgens door het Algemeene Bestuur op te maken rooster af; aftredende leden zijn herkiesbaar.

Het Bestuur benoemt uit zijne leden een Voorzitter, een Secretaris en een Penningmeester, die te zamen het Moderamen vormen, en elk hun Secundus hebben.

Het Bestuur is geroepen te zorgen voor de handhaving der Statuten, de uitvoering der besluiten van de Algemeene Vergadering, en de leiding en het beheer van al wat tot de Vereeniging en haar arbeid behoort.

Het Moderamen vertegenwoordigt het Bestuur bij alle burgerlijke handelingen.

Bij huishoudelijk reglement wordt de arbeid der Bestuursleden nader omschreven en geregeld.

De onvermijdelijke kosten van het Bestuur worden uit de kas der Vereeniging vergoed.

Artikel 10. De inkomsten der Vereeniging bestaan uit:

- Verpleeggeld.
- Jaarlijkse bijdragen.
- Collecten en vrije giften.
- Schenkingen en legaten.

Artikel 11. Het Bestuur zal niet tot het sluiten van geldleeningen en vervreemden van bezittingen mogen overgaan zonder voorgaande machtiging der Algemeene Vergadering.

Artikel 12. De Algemeene Vergadering benoemt telken jare eene Commissie van drie leden, met 2 seconden, tot het nazien der rekening en verantwoording voor het loopende jaar, die op de volgende Algemeene Vergadering rapport uitbrengt.

Artikel 13. Alle beslissingen worden bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen. Bij staking der stemmen wordt het voorstel geacht verworpen te zijn. Stemming

over personen geschiedt bij gesloten briefjes. Indien bij de eerste stemming geen volstrekte meerderheid wordt verkregen, wordt bij herstemming gekozen uit een dubbeltal, op te maken uit hen, die de meeste stemmen bekomen hebben.

Bij herstemming is hij gekozen, die de meeste stemmen op zich verenigt; indien de stemmen staken, de oudste in jaren.

Artikel 14. Verandering in de Statuten moeten worden voorgesteld door het Bestuur, door eene Afdeling, door eene Corporatie of door minstens 10 leden, en aangenomen worden met minstens tweederde der tegenwoordig zijnde leden, behoudens Koninklijke goedkeuring.

Artikel 15. Art. 1, 2 en 11 en dit artikel zijn onveranderlijk.

Artikel 16. De Vereniging is gevestigd te Utrecht, en wordt opgericht voor negen en twintig jaren, te rekenen van den dag der erkenning door het bevoegd gezag.

Aldus vastgesteld door de Commissie, in hare vergadering van 25 April 1900.

Dit Concept wordt gepubliceerd, in de hoop dat mannen van de pers en andere belangstellenden tijdig hun opmerkingen zullen geven, hetzij in het openbaar, hetzij aan de Commissie: adres *Dr. A. van Andel te Heerenveen*. Op de a.s. Algemeene Vergadering van belangstellenden moet de vaststelling der Statuten geschieden. Zoals in het woord van oproeping — zie N°. 22 — is medegedeeld, wordt over den grondslag — Art. 2 — niet gediscussieerd.

De Commissie heeft in hare tweede vergadering, op verlangen van enkele broeders, nog de vraag besproken, of een minder duidelijke en vaste, in veler oog ruimere, grondslag kon worden gekozen. Ten slotte oordeelde zij bijna geheel eenparig, dat dezelfde grondslag, die van meet af afstand en kracht heeft gegeven aan de Vereen. „Chr. V. Kz.,” nl. de Gereformeerde, de echt-Nederlandsche nationale Belijdenis, ook voor deze nieuwe Vereeniging moest worden gekozen. Zóó ook alleen kan het doel worden bereikt, waarmee genoemde Vereeniging dit gedeelte van haar program aan een afzonderlijke Vereeniging wil afstaan.

Wie opmerksaam dit Art. 2 vergelijkt met Art. 2 der Statuten van „Chr. V. Kz.,” zal toch eenig onderscheid — geen verschil — bespeuren. In plaats van „de Belijdenisschriften der Geref. kerken,” leest men hier: *de Gereformeerde Belijdenisschriften*. Naar de meening van sommige broeders klinkt dat „der Geref. kerken” velen leden van de Ned. Herv. kerk en anderen toe als waren „de Geref. kerken in Nederland” bedoeld. Dat is niet zóó. Dat kan, blijkens de wordingsgeschiedenis, niet zóó zijn. Immers in '84, toen die Statuten zijn vastgesteld, kenden wij wel „Christelijke Gereformeerde Gemeenten,” „de Chr. Geref. kerk,” uit wier boezem God de Heere den drang tot dezen arbeid en deze Vereeniging heeft doen opkomen, maar niet den naam „de Geref. kerken,” en „in Nederland” staat er ganschelijk niet bij. Bedoeld zijn de Geref. kerken der historie, hier en elders, die de met name uitgedrukte banieren omhoog hielden en houden. Door weglating van „kerken” is het nu meer dan overvloedig duidelijk, dat niemand door lid te worden van de Vereen. voor Zenuwlijders — evenmin als van die voor Krankzinnigen — zich in eenig verband stelt met „de Geref. kerken in Nederland.”

Het zij ons vergund, bij deze gelegenheid nog eens uit te spreken onze *bevreemding en ons leediezen*, dat zoo *veel* „Gereformeerden” buiten de „G. K. v. N.” dezen en anderen arbeid op Geref. grondslag steunen. *Is dat toch niet door en door on-Gereformeerd? niet enghartig, niet kerkistisch, niet onbroederlijk?* Van onze zijde is alles gedaan, in veler ook zelfs verder gegaan dan de grens, om allen Geref. broeders en zusters samenwerking mogelijk te maken, en daarenboven medewerking allen die, zonder zelve zich „Gereformeerd” te noemen, de zaak in Geref. geest en gang willen steunen. Doch zie, nu toe, na 16 jaar zijn er nog slechts enkele *N.-H.* kerkeraden, die een collectie zenden. En van de „Confessioneele,” en de „Gereformeerde” *N.-H.* kringen zijn er weinige mannen en vrouwen als lid toegetreden. Zal het ook met deze Vereen. zóó gaan? Meer Ned. Herv. broeders dan onder de circulaire staan, zijn uitgenoodigd, zoals *Dr. Van Slaveren*, arts te Rotterdam, *Dr. Schokking*, pred. te Koudum, *Dr. de Lind van Wijngaarden*, pred. te Utrecht. Die broeders begroetten het plan met instemming en heilwensch, en alleen om persoonlijk redenen doen zij niet mede in het vooropgaan. We mogen verwachten, dat zij nu wel door hun invloed de zaak zullen steunen. Men heeft de „Afgescheidenen” doorgaans verdacht, dat zij alleen in eigen kring wat goeds konden zien. De goed ingelichte historieschrijver zal boekstaven, dat die Gereformeerden over het geheel ruimer van hart, breder van blik en guller van hand en mond waren en zijn dan vele anderen. Men denke maar aan de voortname onverschilligheid of pijnlijke tegenwerking, waarmee hun arbeid als Kerk, de arbeid voor Geref. Schoolonderwijs, Geref. Zondagschool, Geref. Traktaatverspreiding enz. is bejegend.

’t Scheen soms wel, en ’t schijnt nog wel, of de later komende arbeiders op den Geref. akker weinig of geen goeds kunnen zien in het werk van hen die door den Heere eerder verwaardigd werden te ploegen en te eggen, te zaaien en te oogsten.

Al zulks is echter niet de vrucht van Gereformeerde denken en leven; daartoe volstaat een gewone mate van werking der bedorvenheid die in alle menschen woont. De Geest van God, die een *nieuw* leven geeft en onderhoudt, vormt niet harten en gezelschappen, die hun genot en eere hebben in ’t afbreken van anderen en het drukken van eigen stempels op de zaken en instituties van God en Zijn Rijk; te gendie verzoeking en die woeling des vleesch, welke alle ontdekten in zichzelf met droefheid waarnemen, hebben zij te strijden en strijden zij al de dagen hunns levens. ’t Wordt ook zoo’n arm gedoe, als wij alleen kunnen steunen wat nu zoo heelemaal is naar onzen zin en smaak. Dan wordt het oog zoo dof, het hart zoo klein, de hand en voet zoo stram; alleen de oordeelzuchtige lippen en penne worden vaardig. . . . Ach, dat er in de laatste jaren minder over liefde, eenheid, samenwerking, Gereformeerde leven c.a. ware gesproken en geschreven, gedebatteerd en geïdealiseerd en gephantaseerd, en wat meer moeite gedaan, en gebeden vooral, om tot waarlijk Gereformeerde denken en doen te komen!

Alle Gereformeerden, van welken naam of kring ook, roep ik op tot medearbeid aan de ontworpen Vereeniging voor *Zenuwlijders*. Ontfermt u, om Jezus’ wille, over de *tienduizenden* lijders en lijderessen!

Zullen ook niet onze „Christelijke Gereformeerde” broeders en zusters allengs gaan inzien, dat de kerkelijke scheiding ook voor hen toch geen geldige reden kan zijn om zich te onttrekken en te onthouden van medewerking in den Gereformeerden arbeid in het Rijk van onzen God en Koning?

Zouden wij mogen hopen, dat deze onze klagende bede bespreking vinden zal in de bladen, vooral die onder Geref. vlag zeilen? Om de zaak zou ’t ons aangenaam zijn. En niemand valle ons hard om die klacht. ’t Is niet onze zaak. Zij gaat allen aan, die den Naam van Christus noemen. Reeds te lang is al te veel werk in Jezus’ Kerk en Rijk door allerlei oorzaak, die voor Gods aangezicht veroordeeld is, geschaad, gehinderd, ongedaan gebleven. Een iegelijk die den Naam van Christus noemt, sta af van *alle* ongerechtigheid, en gorde zich in Zijne kracht aan tot *alle* goed werk! Zoo speedig kan uw en mijn dag ten einde zijn. Vinde de Heere ons dan wakende en biddende en doende wat onze hand te doen vindt!

We herinneren nog dat aan ieder, die vóór 15 Juli zich voorloopig als lid aanmeldt bij *Dr. van Andel*, een ex. van de Conc.-Stat. zal worden gezonden, en later een Agenda van de Alg. Verg. in September.

EEN GOEDE TIDING. Bij den Penningmeester van „Elfatha” is ingekomen de rijke gift van f 3000, onder letters A. B. te Utrecht. Toen wij de vorige week voor *die* Vereen. en haar arbeid tot hartelijke liefde opwekten, dachten wij niet aan zulk een liefelijk e verrassing. Den Heere zij dank, en ook den broeder of de zuster, die nu eens niet een paar rijksdaalders, maar drie duizend gulden geven mocht. Wekke dit voorbeeld de vele rijke en zeer rijke broeders en zusters onder de Christenen, ook onder de Gereformeerden, en bijzonder *die* in de Geref. kerken, op om voor Kerken en Scholen en allerlei arbeid den Heere te dienen van de *veerstelingen* van al hunne inkomsten en ook van hun „goed,” hun knptaal. Er zit geld genoeg onder de Christenen. Als ’t maar los wil komen. Wij loopen echter steeds meer gevaar om krachtiger en ijveriger te worden in het *eragen* dan in het *geven*. „Subsidie” onder allerlei naam en voor allerlei zaken . . . wordt een steeds meer gewild artikel op onze markten. Maar dit blijft onder alles waar: naarmate een menschenkind minder eischen heeft en minder behoeften schept voor zich zelve, naar die mate kan hij meer voor anderen geven; en naarmate de liefde Gods in Christus meer het hart beweegt, naar die mate zal het ons een behoefte en een vreugde zijn, niet alleen ons koper, zilver of goud, maar ook ons zelve aan den Heere en Zijnen dienst te wijden. En de Heere zal zegenen allen die, met hoeveel gebrekkigheid ook, in oprechtheid voor Hem leven en in den arbeid voor Zijn Naam en volk hun hoogste genoegen en eere hebben.

L. LINDERBOOM.

Politieke Beschouwingen.

Wij hadden verleden week nog juist tijd om even melding te maken van een gedachten strijd even Oostwaarts buiten Pretoria tusschen Roberts en L. Botha gevoerd. Duidelijk bleek uit Roberts eigen berichten, dat hij genoodzaakt was om te vechten. De toenemende macht der Burgers en het nijpend gebrek der Engelsche soldaten dwongen er toe. Maar ’t viel hem niet mede; de Bur-

gers, ofschoon weder tegen een groote overmacht staande, hadden zich duchtig verschanst en vochten met een élan, in de laatste maanden haast niet meer gezien. Ditzelfde was ook ’t geval bij den Langsnek tegenover Buller. De officiële berichten thans ook van Transvaals zijde aangekomen bevestigden den verkregen indruk. Zij erkennen, dat men voor de overmacht moest terugwijken ten slotte, maar Botha roemt het wonderlijk moedig gedrag zijner troepen zeer. Volgens dat zelfde bericht moet de toestand der Engelsche troepen, toen zij Johannesburg en Pretoria bereikten, ellendig zijn geweest. Velen vielen uitgeput of dood op straat neer. De wegen moeten bezaaid liggen met doode lastdieren. En natuurlijk zal de voortdurende schaarschte van voedsel het herstel zeer belemmeren.

’t Spreekt van zelf dat Roberts door dezen toestand zeer wordt belemmerd in zijne operatiën tegen L. Botha, die dan ook zonder eenig betekend verlies zich een weinig rugwaarts kon terugtrekken, om vandaar Zuidwaarts en Westwaarts, naar ’t oogenblik het eischt, Roberts linien te bedreigen en zijne troepenafbreuk te doen. Voorslands is het doel van Roberts blijkbaar een korteren verbindingsweg over Natal te krijgen. En als dit gelukt, bereikt hij zeker een belangrijk voordeel. Hij wil verder de Oranje-Vrystaters en Transvalers van elkaar scheiden. Daartoe tracht hij een sterke troepenmacht tusschen beiden te plaatsen. Hunter te Potchefstroom en Johannesburg; Buller te Standerton en Methuen bij de Vaal; terwijl Baden Powell van Pretoria Westwaarts de onderwerping moet zien voort te zetten. Daardoor wordt de Westzijde van het troepen-cordon wel wat zwak. Men vindt dit plan heel fraai, maar wijst er op, dat Roberts daartoe zijn leger verdeelen moet en dat de guerilla de communicatie tusschen Botha en de Wet toch gemakkelijk onderhoudt.

De militaire medewerker van het *Tagebl.* geeft een zeer interessante beschouwing onder den titel: „De tweede periode van den Boerenoorlog.”

De schrijver zet uiteen, dat ook na de inneming van Bloemfontein de Boeren de verbindingslijnen trachten af te snijden. Nu, na de bezetting van Pretoria lukten deze plannen echter beter als toen, en werkelijk was Roberts van 5—11 Juni afgesneden. Toch acht hij het meest geschikte oogenblik reeds voorbij, omdat Roberts reeds invloed gekregen heeft op de krijgsbedrijven bij Langsnek en de maarschalk dus al zijn kracht kan gebruiken voor de nieuwe korte hoofdverbinding: Pretoria—Johannesburg—Durban. Aanvankelijk steunde Roberts op de lijn de Aar-Kimberley; daarop kwam de moeilijkste periode, toen hij besloot deze verbinding op te geven en na de onverwachte catastrofe van Paardeberg steunde op de lijn naar en over Bloemfontein, doch met voorloopig vasthouden van de zij-basis Kimberley-Bloemfontein.

Toen de weg over Bloemfontein hem geschikt leek, gaf Roberts de beide eerste verbindingslijnen op en steunde slechts op den spoorweg Springfontein-Kroonstad. Dit ware voor de Boeren (indien zij sterker waren geweest) het geschikte oogenblik geweest om hun hoofdmacht tegen dezen verbindingsweg te wenden. Maar daar Roberts ook zoo iets verwachtte, liet hij sterke afdelingen achter.

Volgens den schrijver heeft Roberts nu zijn hoofddoel bereikt en hij beschouwt den oorlog geëindigd. De Boeren onder de Wet worden, naar zijn gedachte, vandaag of morgen tot overgave gedwongen, wijl Roberts spoedig de versterkingen van Buller kan ontvangen.

’t Is echter de vraag of de Burgers niet een streep door deze optimistische rekening-courant zullen halen. Zelfs met hunne gevangenen (ongeveer een duizend van de laatste twee weken) wisten ze nog goed raad en borgen ze op hoog in ’t Lijdenburgsche. Bovendien houden de bewegingen van De Wet niet op tegen de Engelschen, al meende Methuen zijne Burgerschaar uiteen geslagen te hebben. Daarbij komt dat de Ficksburg de Burgersmacht zeer sterk wordt en dreigt Kunder op zij te schuiven en door te breken naar ’t Zuiden. Jammer maar, dat die ellendige censuur der Engelschen zoo weinig nieuws van de zijde der Burgers doorlaat. Dan zouden wij ook weten of werkelijk echte Boeren in Transvaal zich onderwerpen, tenzij zij ziek of gewond bij de hunsen zijn. Wij gelooven er nog niet veel van.

Intusschen worden voor *Engeland* de toestanden te Koemassi aan de kust van Guinea elken dag ongunstiger. Men kan geen troepen zenden, ofschoon ze brood noodig zijn en bedelt in de koloniën of zij niet willen helpen. Ook neemt de hongersnood in Engeland. Indie *hand over hand* toe en wordt het haast onmogelijk om van daar, na wat men reeds naar Z. Afrika zond, nog meer troepen weg te zenden. En toch roept ook *China* luide om duizenden soldaten. De toestand is daar door toeneming van den opstand der Boxers en het gemeene zaak maken met hen door de keizerlijke troepen, hoogst gevaarlijk. Wel worden van alle kanten maatregelen getroffen tot zending van troepen, maar alles zal waarschijnlijk te laat zijn om den moord der Europeanen te verhinderen. Men heeft weer te lang gepraat en vooral te lang naar elkaar gekleken, najveriger dan kinderen en ondertusschen sloegen de Boxers hun slag. Het telegram eergisteren, door de Japanse kanonneerboot aangebracht, maakt het zoo goed als zeker, dat niet alleen de Duitsche gezant vermoord is, maar ook de andere gezanten. Toch blijven wij nog hopen dat het niet zoo erg zal zijn. Chifu is de eenige haven van waar nog geseind kan worden; de berichten uit Taku moeten naar Chifu door schepen overgebracht.

Straks zullen natuurlijk de Europeanen Peking innemen, nu Taku, de sleutel van Peking, reeds is bezet na een gevecht van zeven uren, en waarnemen om het vergoten bloed. Veel nieuw bloed zal vloeien, maar daar-

mede worden de dooden niet levend! Het is hard te bedenken, dat een eensgezind tijdig optreden der Mogendheden het reeds aangericht en toekomend bloedbad zou kunnen voorkomen. Peking is evenwel China niet en als werkelijk de 400,000,000 Chinezen de Europeesche bemoei- en hebzucht niet langer willen dragen, kan nog veel ijsselijks gebeuren.

Reeds zijn de Boxers in Peking. Uit den brand der katholieke kerk blijkt dat ook de afgesloten vreemdelingenwijk door hen bezet is, welke reden zouden zij hebben de gezantschapshotels te sparen? Daarbij komt, dat de wrede keizerin nu openlijk het masker heeft afgeworpen en de onderkoningen gelaste de Boxers niet alleen te helpen, maar zooveel mogelijk troepen naar Peking te zenden ter wering der vreemde duivels. Slechts twee onderkoningen moeten op dit bevel afwijzend hebben geantwoord en de keizerin dringend hebben aangeraden de anti-Europeesche beweging niet te steunen.

Van de Duitsche en Russische ontzetkolonnes werd nog niets vernomen, terwijl admiraal Seymour niet alleen niet verder kwam dan Hangfang met zijn ontzet-troepen, maar zelfs op Tientstin zoo teruggetrokken zijn, omdat de verbindingslijnen in zijn rug waren afgesneden. Andere berichten zeggen echter dat hij in Peking is gekomen; de gezanten beschermt en de Regeering dwingt tot den vrede. Er is echter uit de berichten haast niet wijs te worden.

Dat de gevechten bij Taku niet zonder verliezen bleven is zeker. Zelfs zouden twee Engelsche oorlogsschepen gezonken. In elk geval een Russische kanonneerboot. Japan en N. Amerika worden gesmekt om toch haastig versterkingen te zenden, nu de vervloekte intrigant en verteder van recht en gerechtigheid in de knel zit. Wanneer, zegt een courant, „wanneer al toch eens een einde komen aan de suggestie van dit vervloekte land. Met 250000 man heeft ’t nu nog niet, na meer dan een half jaar tijd, een Boerenlegerij van 25000 man onder de knie. De Ashantijnen deelen het klappen toe, die rak zijn; Australië zegt vrij duidelijk, dat ’t bedankt voor zijn voogdij. Waarom storen de Mogendheden zich toch zooveel aan dit land, dat door zijn imperialistisch streven hard bezig is, zich toe te bereiden tot den ondergang?”

Wie weet wat, onder ’t voorzenig bestuur des Heeren, de Chineesche troebelen nog uitwerken, ook voor de Zuid-Afrikaansche Republieken. De God der wrake leeft. Op zijn tijd zal de gerechtigheid zegevieren voor Zuid-Afrika en de schandelijke zelfzuchtige politiek der groote Mogendheden beschaamd worden!

NOORDTJII.

Buitenlandsche Kerken.

PROF. H. BEUKER D.D.

Het plotseling overlijden van den ook onder ons algemeen geachten prediker en schrijver heeft de hoofdredacteur Prof. Bavinck reeds vermeld, tegelijk in korte en schoone trekken schetsend, wat de overledene in zijn werkzaam leven geweest is.

Ook in onze rubriek kunnen wij van hem niet zwijgen, omdat hij een waardige plaats innam in een onzer zusterkerken in het buitenland en omdat ook zijne pen gedurig iets leverde, wat ons kon doen schrijven over de Buitenlandsche Kerken.

Wij meenen niet beter te kunnen doen, dan in ’t kort over te nemen, wat *„de Wachter”* van de hand van zijn hoofdredacteur, *Dr. A. Keizer*, te zijner herinnering ons mededeelt.

Hij begint met de verklaring, dat het overlijden van Prof. Beuker de gevoeligste slag is, dien de Heere de Christ. Geref. kerk toebrengen kon, omdat men hem lief had en hoogachtte als een leeraar en vriend, dien de Heere met zoo rijke gaven van verstand en hart begaafd had. Hij was een man, die steeds sympathie afdwong. Oprechte golvruucht kenmerkte hem in alles; bereidvaardig om anderen tot raad en hulp te wezen, heeft hij velen gediend met zijne eigene rijke levenservaring. Aan de taak, die de Heere hem opgelegd had, wijdde hij zich met geheel zijn hart, woekerende met de talenten door den Heere hem geschenken.

In 1834 te Volzel, Graafschap Bentheim, geboren, had de door den Réveil ook daar weer aan het licht gebrachte waarheid al vroeg invloed op zijn hart. Ook had hij vroeg lust tot de studie. Lang aanzelde hij echter, om zich aan de studie te wijden, en de opleiding tot het predikambt te zoeken, omdat hij lang twijfelde aan de waarheid zijner bekeering en aan zijne roeping tot het predikambt. Toen hij die bezwaren overwonnen had, heeft hij eerst twee jaren onderwijs genoten van een predikant en heeft daarna zijn studie voortgezet aan de Theol. School te Kampen.

In het najaar van 1862 werd hij in de bediening gesteld in de gemeente te Zwolle. Onderscheiden gemeenten in ons vaderland heeft hij gediend. In 1881 benoemde de Synode der Christ. Geref. kerk in N. Amerika hem als Docent aan de Theol. School te Grand-Rapids. Toen heeft hij die benoeming afgewezen; in 1893 werd hij door de gemeente Muskegon beroepen, welke roeping hij opvolgde. Ruim een jaar later werd hij andermaal als Docent aan de Theol. School te Grand-Rapids benoemd; nu nam hij de benoeming aan en aanvaardde 6 Sept. 1893 zijn ambt.

Gedurende 6½ jaar werkte hij met kenlijken zegen aan de Theol. School. Hij werd door zijn studenten als een vader bemind.

De Faculteit van Westminster College van de United Presb. Church te New Wilmington, Penn. vereerde hem met den graad van Doctor in de Theologie.

Het was zijn begeerte, dat zijn stof op den doodenakker te Graafschap te midden van dat zijner vele vrienden zou worden bijgezet. Aan dat verlangen is 22 Mei voldaan.

Nadat de grijze *Dr. L. J. Hulst* aan het sterfhuys een kort woord gesproken had, werd het lijk door Professoren en Curatoren naar de kerk in Commerce-street gedragen, voorafgegaan door de studenten. Daar was een groote schare samen en werd de lijkrede uitgesproken door *Dr. A. Keizer* over de woorden des Heeren: „Lazarus onze vriend slaapt.”

Prof. Boer sprak namens het College van Docenten, waaruit de uitnemende verstandhouding tusschen hen en den overledene duidelijk bleek, en waarin gewezen werd op het groot verlies, dat kerk en school in den dood van Prof. Beuker geleden had.

Al de studenten en tal van predikanten en ouderlingen van verschillende gemeenten in Grand-Rapids volgden naar het station en van daar per spoor naar Holland. Van daar ging de stoet naar Graafschap, waar het kerkgebouw reeds met tal van belangstellenden gevuld was, onder wie zich ook *Dr. Kollen Pres.* en *Dr. Dosker Prof.* van Hope College bevonden.

Prof. Hemkes opende met gebed en gaf een belangrijk overzicht van het leven van den geliefden ambtgenoot als dienaar des Woords en leeraar aan de Theol. School. Hierna sprak *Dr. K.* van Goor, die in 1893 met den overledene uit Nederland was overgekomen over Hebr. 13 : 7 en 8.

Dr. de Jong sprak toen namens het Curatorium en *Dr. van Hoogen* sloot met gebed. Toen het lijk in de groeve was neergelaten nam de Praetor der studenten, de heer Berkhof, het woord, die getuigde van den teederen band, die er bestond tusschen de studenten en hun leeraar. Zijne woorden bewezen, welk een ruïne plaats de doode in het hart der studenten had. Hij leefde in alles met zijne leerlingen mede.

Hun welzijn stemde hem tot blijdschap. De spreker zeide genoeigd te zijn namens het vijftigtal studenten uit te roepen, wat Eliza bij het scheiden van Elia riep: „Mijn vader! mijn vader! wagen Israëls en zijne ruiters!”

Dr. Ten Hoor sloot op het kerkhof met gebed, waarin God gedankt werd, dat men iemand had uitgedragen, door wiens heengaan de aarde armer en de hemel rijker geworden was.

Dr. Vos, zwager van den overledene, dankte namens de bedroefde weduwe, kinderen en familie voor de betoonde belangstelling.

Wij zien hieruit, hoeveel vrienden Prof. Beuker ook in Amerika had, hoewel hij er nog zoo kort was. Hoe zijn sterven algemeene droefheid werkte, gelijk het bericht van zijn plotseling heengaan ook hier zijne vele vrienden getroffen heeft.

De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.

SCHOLTEN.

Naar men ons bericht hopen op het 37e *Christelijk Nationaal Zendingfeest*, den 4en *Juli a. s.* op het Landgoed Middachten bij de Steeg te viëren, de volgende sprekers op te treden. Prof. *Dr. J. J. P. Valetton* van Utrecht heeft de *Openingsrede*. *Dr. J. J. van den Broek*, van Almelo zal spreken over „*Johannes Poelakker, de Twentische zendeling van Nijverdal*”; *Dr. J. R. Callenbach* van Doorn over „*Indrukken op de wereldconferentie der Zending te New-York*”; en *Dr. H. Dijkstra* van Smilde over „*Een wonder der 19e eeuw*”. Verder spreken de h.h. *G. J. H. le Grand*, zendeling op Roti, en *W. L. Jens*, zendeling op Nieuw Guinea. Voorts de predikanten *B. ten Kate*, *D. J. Karres*, *Chr. de Meijere* *C. Azn.*, *J. Ossewaarde*, *M. A. van Rhijn*, *O. Schrieke*, *C. Spoelstra*, *A. S. Talma*, *A. Voorhoeve*, *P. van Wijk*, *J. H. Wiersma*, *L. C. Schuller* tot Peursum.

De uren van vertrek en aankomst der treinen worden nader bij advertentie en op het groote aanplakbijljet aan de stations aangekondigd.

Men meldt ons, dat Woensdag 4 *Juli D. V.* te Zeist geopend zal worden het Gereformeerde Herstellingsoord voor Zenuw-zwakken, Weeshuislaan 4 bij de Slotlaan. Besturende Zusters zijn: *Mej. G. Jochems Mulder* en *A. A. de Veer*.

Aan de Theol. School werden met goeden uitslag geëxamineerd in de *Propaedeutische* de h.h. Studenten: *K. van Dijk*, *K. J. van Anken*, *H. H. Binnema* en *F. Colenbrander*. En voor het *Semi-Candidaats* de h.h. *Brinkman*, *H. Brinkman*, *M. H. J. Bosch*, en *G. Diemer*.

Ingezonden.

WELERW. ZEERGEL. HEER DR. H. BAVINCK, HOOFDREDACTEUR!

Gaarne zag de kerkeraad onderstaande als ingezonden stukje geplaatst in de *Bazin*. De reden is het lezen door hen van een stukje in de *Utrechtische Kerkboed* van 16 dez.

De raad der kerk te Renswoude gaat met smart den druk na der stamgenooten in Afrika en gedenkt ook hunner steeds in de gebeden. Maar ook doet het hun leed, dat er zoo vele kerken zijn, die zich zoo lijdelijk betoonen in het vergaderen der gemeenten om gezamenlijk den Heere te zoeken in ootmoedig gebed.

Gaarne zag hij d. volgende vragen beantwoord, daar het hun jammerd, dat er aan den drang van hun gemoed geen gevolg kon gegeven worden, om in eene gemeenschappelijke bidstond hun verlangen kenbaar te maken.

Waarin kunnen die uitnodigingen toch te haastig geschieden?

Hebben ook niet de kerken eene berisping noodig? Daar er toch kerken gevonden worden die eerst veertien dagen na den gestelden datum het bidstond hielden.

Is het niet een teeken van lijdelijkheid in plaats van een medeleven in de toestanden, die God tot ons brengt?

Gaarne zag hij daar eenige inlichting over. De Kerkeraad voorn.

Stoomdruk van ZALSMAN te Kampen.